

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій**

**ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ «ГАРЯЧОЇ ВІЙНИ» НА ПОЧАТКУ ХХІ
СТОЛІТТЯ У ГЛОБАЛЬНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ І НА КОНКРЕТНИХ
ПРИКЛАДАХ: ЦІЛІ, ІНСТРУМЕНТИ, РЕЗУЛЬТАТИ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

студент 6 курсу, 603 групи

Глібчук Олександр Анатолійович

Керівник:

кандидат політичних наук,

доцент. **Моцок В.І.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ доц. Макар В.Ю.*

Чернівці – 2023

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі розкриваються: принципи ведення «гарячої війни» на початку XXI століття у глобальній перспективі і на конкретних прикладах. Аналізуються цілі «гарячої війни», інструменти ведення «гарячих війн», результати на конкретних прикладах, а саме: конфлікт навколо Тайваню та російсько-українська війна. Визначено методологію аналізу та ведення «гарячих війн», сучасну динаміку та інструменти ведення «гарячої війни», в глобальній перспективі і на конкретних прикладах. Розкрита оцінка ролі гібридної війни, інформаційної війни, кібербезпеки тощо, у принципах ведення «гарячої війни» на початку XXI століття.

Ключові слова: «гаряча війна», інструменти, цілі, результати, гібридна війна, інформаційна війна, кібербезпека, принципи ведення.

ABSTRACT

The qualification work reveals: the principles of conducting a "hot war" at the beginning of the 21st century in a global perspective and on specific examples. The objectives of the "hot war", the tools for conducting "hot wars", the results are analyzed using specific examples, namely: the conflict over Taiwan and the Russian-Ukrainian war. The methodology of analysis and conduct of "hot wars", modern dynamics and tools of conducting "hot war," in the global perspective and on concrete examples, have been defined. An assessment of the role of hybrid warfare, information warfare, cybersecurity, etc. in the principles of conducting a "hot war" at the beginning of the 21st century is disclosed..

Keywords: "hot war," tools, goals, results, hybrid war, information warfare, cybersecurity, principles of conducting.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Глібчук О.А.

(підпис)

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ «ГАРЯЧОЇ ВІЙНИ» У ГЛОБАЛЬНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ	10
1.1 Концептуальні та методологічні засади дослідження	10
1.2 Методологія ведення «гарячих війн»	19
1.3 Джерельна база дослідження	24
Висновок до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНА ГЛОБАЛЬНА ДИНАМІКА І ІНСТРУМЕНТИ ВЕДЕННЯ «ГАРЯЧИХ ВІЙН» У ХХІ СТОЛІТТІ	29
2.1 Вплив сучасної геополітики на військові конфлікти	29
2.2 Роль технологічних інновацій.	33
2.3 Зміни в мотиваціях та цілях країн, які вступають у конфлікти.	37
2.4 Виклики та можливості глобального впливу на розвиток військових подій.....	40
2.5 Інструменти ведення «гарячої війни» в сучасному світі	44
Висновок до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМА ТАЙВАНЮ: СУЧАСНИЙ КОНФЛІКТ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ В ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ	59
3.1 Причини сучасного конфлікту щодо Тайваню	59
3.2 Військові стратегії сторін у конфлікті та їх вплив на подальший розвиток подій.	63
3.3 Використання нових технологій та тактик у військових діях.	68
3.4 Геополітичні наслідки конфлікту для регіону та світу.	73
Висновок до розділу 3	78
РОЗДІЛ 4. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ДОСВІД ТА НАСЛІДКИ	79
4.1 Попередній контекст та виклики, що призвели до конфлікту.	79
4.2 Військові операції, використані інструменти та стратегії обох сторін. .	85

4.3 Вплив гібридної війни на конфлікт та міжнародні відносини.....	92
4.4 Поширення результатів та вплив війни на геополітичну картину світу.	98
Висновок до розділу 4.....	103
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	111
SUMMARY	124

ВСТУП

Актуальність. Тема «Принципи ведення «гарячої війни» на початку XXI століття у глобальній перспективі і на конкретних прикладах: цілі, інструменти, результати» є дуже актуальною в сучасному світі. Перехід до XXI століття не зменшив значення конфліктів, а лише змінив їхні форми і інструменти.

Сучасний світ відчуває вплив геополітичних та технологічних факторів на стратегії ведення «гарячих війн». Геополітичні обставини, використання передових технологій та зміни в мотиваціях країн мають важливе значення у сучасних конфліктах. Розвиток цих конфліктів відбувається за участю нових інструментів, таких як гібридна війна, космічні технології, кібербезпека та інформаційна війна. Важливо акцентувати на необхідності міжнародного регулювання та етичних норм у використанні військових технологій для забезпечення глобальної стабільності та безпеки.

Конфлікт навколо Тайваню викликає серйозні загрози для міжнародного порядку у Східній Азії та в світі загалом. Історичні події та політичні розбіжності створюють нестабільність та потенційно небезпечний сценарій розвитку подій. Важливою є військова стратегія обох сторін, міжнародна співпраця та ретельний аналіз для збереження миру в регіоні.

Українська криза, викликана російсько-українською війною, демонструє важливість міжнародної реакції та стратегічних рішень. Гібридна війна змінює акценти конфлікту та має глобальний вплив через гуманітарну кризу та економічні санкції. Рішення конфлікту потребує широкої міжнародної співпраці й підтримки, що включає в себе військову допомогу, гуманітарну допомогу та економічні вирішення.

У сучасному світі геополітичні зміни та технологічний прогрес визначають нові форми конфліктів. Приклади, такі як ситуація навколо Тайваню та українська криза, підкреслюють важливість міжнародного регулювання військових технологій для гарантування глобальної

стабільності. Широка міжнародна співпраця й стратегічні рішення становлять ключ до забезпечення миру та безпеки як в конкретних регіонах, так і в усьому світі.

Мета магістерської роботи - розкрити принципи ведення «гарячої війни» на початку XXI століття у глобальному контексті, включаючи цілі, інструменти та результати військових конфліктів в сучасному світі, ураховуючи глобальні зміни, технологічні інновації та геополітичні зрушення.

Завдання магістерської роботи

- Проаналізувати та визначити глобальну динаміку «гарячих війн», а також визначити та описати інструменти ведення «гарячої війни» в сучасному світі
- Проаналізувати сучасний конфлікт навколо Тайваню, визначити причини, військові стратегії сторін, використання нових технологій, тактик та геополітичні наслідки для регіону і світу.
- Проаналізувати російсько-українську війну, а саме попередній контекст і виклики, військові операції, стратегії, використання технологій, тощо.

Об'єктом дослідження є принципи ведення «гарячої війни» на початку XXI століття в глобальному контексті та їх застосування на конкретних прикладах.

Предметом дослідження є цілі, інструменти та результати ведення «гарячої війни» на початку XXI століття.

Методи дослідження

- **Історичний аналіз** – аналіз гарячих війн та їхніх результатів для визначення ключових моментів, цілей, причин, що призвели до успіху або поразки військових кампаній у минулому. Визначення ключових факторів виникнення конфліктів

- **Аналіз документів** – вивчення офіційних документів, заяв, статистики та звітності від військових чи політичних джерел для розуміння цілей, ресурсів, стратегій та наслідків ведення війни.
- **Кейс-стаді** – детальний аналіз конкретних воєнних конфліктів ХХІ століття, їхніх цілей, використаних інструментів (технологій, зброї, стратегій) та наслідків. Наприклад, аналіз боротьби в Україні та Тайваню.
- **Літературний аналіз** – метод дослідження, що полягає у систематичному огляді та оцінці доступної літератури або текстів з метою зрозуміння та вивчення конкретної теми, проблеми чи явища. Цей процес може включати аналіз концепцій, поглядів, методів дослідження, даних та результатів, які представлені в літературі.
- **Метод індукції** - це логічний підхід до мислення та аналізу. Це процес узагальнення висновків з конкретних прикладів на більш загальний рівень.

Методи аналізу дослідження розкрили нам різноманітні підходи та аспекти для аналізу «гарячих війн»:

- **Реалістичний підхід** - даний підхід наголошує на тому, що безладна природа міжнародної системи змушує держави діяти відповідно до своїх національних інтересів і потреби в забезпеченні безпеки. Держави максимізують свою потужність, використовуючи концепції балансу сил та стратегій взаємодії, щоб захистити своє положення в системі.
- **Економічний підхід** – даний підхід акцентує на важливості економічних інститутів для запобігання конфліктам та сприяння процесам миротворчості. Автори досліджують, як ресурси, торгівля та глобальна економіка впливають на виникнення та розвиток конфліктів між країнами та групами.

- **Культурний підхід** – даний підхід до аналізу конфліктів у світі, який описаний Гантінгтоном і Авручем, акцентує на впливі культурних різниць у виникненні та вирішенні конфліктів. Він підкреслює, що цивілізації мають власні цінності та ідентичність, які можуть стати причиною конфліктів, а також вказує на значення культурних особливостей у взаємодії сторін конфлікту та шляхи врегулювання суперечок через адаптацію до культурних реалій.
- **Ліберальний підхід** – даний підхід описаний Майклом В. Дойлом акцентує на тому, що демократичні країни мають меншу схильність до воєнних конфліктів між собою. Цей підхід вбачає, що внутрішні процеси прийняття рішень у демократичних системах, різноманітність та мирні механізми розв'язання конфліктів сприяють зниженню можливості воєнних зіткнень між ними. Також враховується економічна взаємозалежність як фактор, який сприяє мирній співпраці між демократіями.
- **Раціональний підхід** – даний підхід, описаний Джеймсом Д. Фероном, аналізує раціональні механізми виникнення війни між державами. Ця робота ідентифікує та переосмислює існуючі аргументи, що пояснюють причини конфліктів, пропонуючи нові змінні, такі як блеф та проблеми зобов'язань, для кращого розуміння причин війни між раціональними державами.

Також були використані принципи аналізу ведення «гарячих війн» такі як:

- **Цільове планування** - визначення конкретних цілей війни та розробка стратегій для їх досягнення.
- **Ініціатива** - бережливе використання можливостей для встановлення контролю над ситуацією та ініціативи в ході бою.

- **Мобільність та швидкість реагування** - здатність швидко пересувати війська та відповідати на зміни обстановки на полі бою.
- **Психологічна війна** - Використання пропаганди, психологічного тиску та психологічних операцій

Структура магістерської роботи складається з титульної сторінки, змісту, анотації, вступу, основної частини (чотири розділи поділених на підрозділи), висновків та списку використаних джерел, робота складається з 128 сторінки з них: 94 основної частини роботи, 6 сторінок висновків, 13 сторінок використаних джерел, в якому зазначається 98 праць (тексти наукових досліджень, військових документів, методології, підручники, журнали, статі тощо)

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ «ГАРЯЧОЇ ВІЙНИ» У ГЛОБАЛЬНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

1.1 Концептуальні та методологічні засади дослідження

Розпочнемо розділ з того, що аналіз «гарячих війн» (військових конфліктів чи збройних конфліктів) є складним завданням, яке вимагає врахування різноманітних аспектів, таких як політика, економіка, соціальні та культурні фактори.

Але давайте спочатку зазирнемо на методи які ми використовували в процесі написання роботи.

В даній роботі ми використовували 5 основних на нашу думку методів даного дослідження: історичний аналіз, аналіз документів, кейс-стаді, літературний аналіз та метод індукції.

Історичний аналіз допоміг та відкрив нам можливості до ретельного розгляду розвитку «гарячих війн» в ХХІ столітті, такі як: війна в Лівії (яку ми навели як приклад в 2 розділі); Тайванська криза, яка допомогла нам визначити, що даний конфлікт є глибоко вкоріненим історичним протиріччям, яке сягає далеко назад у минуле до часів Китайської республіки та Комуністичного Китаю; російсько-українські складні відносини, що допомогло нам проаналізувати попередній контекст та виклики, що призвели до конфлікту. Також даний аналіз допоміг нам зрозуміти те, як конфлікти виникають, еволюціонують та як їхні відображення у військових діях змінюються в залежності від епохи, технологій та геополітичних умов.

Літературний аналіз ми використали в своєму дослідженні, для детального вивчення тієї чи іншої проблематики, ми підходили до даного аналізу критично, та звіряли різні праці різних авторів. Даний підхід дозволив нам проаналізувати та інтерпретувати текстову інформацію, що міститься у наукових статтях, книгах, журнальних статтях, а також інших

джерелах. Також цей метод дозволив нам виявити ключові концепції, тенденції, аргументи та підходи, які стосуються обраної теми.

Кейс-стаді. Даний метод допоміг нам при дослідженні та аналізі українсько-російського конфлікту, та можливого конфлікту навколо Тайваню. Аналізуючи дані конфлікти ми відзначали важливість геополітичних чинників, таких як стратегічне розміщення території, вплив зовнішніх держав, геокультурні та етнічні відмінності, що сприяли ескалації конфлікту. Ці фактори створили атмосферу напруженості та спричинили військові дії, що призвели до загострення ситуації. Наслідки української війни та можливі наслідки Тайванської кризи в нашому аналізі є відчутними в усьому регіоні та світі в загальному, вони охоплюють економічні, політичні та соціокультурні сфери. Аналіз кейс-стаді з врахуванням геополітичних факторів є важливим для розуміння динаміки та наслідків подій, що відбуваються в світі.

Аналіз документів допоміг нам в систематичному огляді та критичному аналізі офіційних документів, які можуть включати стратегічні військові звіти, політичні резолюції, технічні специфікації, командні інструкції та інші джерела, що відображають планування, проведення та наслідки війни. Ми переглянули не мало військових документів, монографії, статей написаних військовими та спеціалістами по військовій тематиці, проаналізувавши їх роботи ми отримали більш глибоке розуміння щодо стратегій, тактик, цілей, мотивацій та результатів ведення війни. Також цей метод дозволив нам відстежити еволюцію стратегій, вивчити прийняття рішень, визначити використані інструменти та методи ведення бойових дій.

Метод індукції допоміг нам логічно підійти до мислення та аналізу роботи, що дозволило нам узагальнити висновки з наведених нами конкретних прикладів.

Отже переходимо до основних концепцій та теоретико-методологічних підходів до аналізу «гарячих війн».

Реалістичний підхід

Теорія міжнародної політики Кеннета Н. Волтца, яка викладена у його книзі “Theory of International Politics”, є важливим і актуальним навіть в 21 столітті. Реалістичний підхід, який вона пропонує, дозволяє краще розуміти складні взаємодії міжнародних акторів у сучасному світі. [84]

За допомогою цієї книги Волтц розглядає світ як систему, де держави взаємодіють в анархічному оточенні, і вивчає, як ця структура визначає їхню поведінку. Одна з ключових тез полягає в тому, що анархічна природа міжнародної системи змушує держави діяти відповідно до своїх власних національних інтересів та прагнень до забезпечення своєї безпеки. Структура системи визначає розподіл потужностей між державами, що знову ж таки впливає на їхню поведінку. [84]

Волтц наголошує на тому, що держави максимізують свою потужність для забезпечення безпеки і захисту своїх інтересів. Концепції балансу сил, союзів та стратегій взаємодії стають інструментами, які вони використовують для забезпечення свого положення в системі. Ця теорія також звертає увагу на раціональність акторів у міжнародній арені та наголошує, як внутрішні та зовнішні фактори взаємодіють, щоб визначити поведінку держав. Крім того, вона розглядає динаміку зміни структури системи та її вплив на геополітичні відносини. [84]

Отже реалістичний підхід встановлює певні рамки та принципи для розуміння, пояснення та передбачення поведінки держав у міжнародній політиці. Такий підхід дозволяє досліджувати та аналізувати динаміку конфліктів, структуру системи та розподіл потужностей між державами на міжнародній арені.

Даний підхід був використаний нами з 2 по 4 розділи, де ми описували що супердержави завжди мають амбіційні цілі та прагнуть максимізувати свій вплив у світовій політиці, вони базуються на національних інтересах та прагнень до забезпечення своєї безпеки, а в прикладах Китаю та Росії, ми довели, що це справді так, Китай конфліктує з Тайванем переслідує свої національні інтереси, а також забезпечення своєї безпеки шляхом відрізання

НАТО від союзників поза блоку, Росія скажемо так, також переслідує схожі ідеї, тільки жертвою вже виступає Україна, яка намагається орієнтуватися на захід, але інтереси Росії та її безпеки протирічать цьому.

Економічний підхід

Посібник "Economic Causes of War and the Oxford Handbook of the Economics of Peace and Conflict" пропонує глибокий аналіз економічних аспектів конфліктів і миру. Автори статей даного посібника вивчають вплив ресурсів, торгівлі та глобальних економічних відносин на виникнення та розвиток конфліктів між країнами та групами. Зокрема, акцент робиться на важливості економічних інститутів у протидії конфліктам та сприянні процесам миротворчості. [85]

Соціологи та політики, зацікавлені у визначенні причин та наслідків миру та конфліктів, відзначають важливий внесок провідних вчених у цій публікації. З тридцятьма трьома статтями, розділеними на п'ять частин, вона розглядає економічні аспекти взаємозв'язку миру та конфлікту, витрат конфлікту, механізмів конфлікту, ролі конфлікту та миру в економічному контексті, а також можливі шляхи до досягнення миру. Цей підхід не лише розширює розуміння того, як економічні інструменти можуть покращити аналіз конфліктів, але й доповнює загальне розуміння економічних явищ. [98]

Автори статей в посібнику – Мішель Р. Гарфінкель, Стергіос Скапердас, Джозеф Е. Стігліц, Лінда Дж. Білмс, Волтер Ендерс та інші, визначають ключові взаємозв'язки між економікою та конфліктами, враховуючи не лише їхні наслідки, але і можливості відновлення та стабілізації після завершення конфліктів. Аналітичний підхід авторів спрямований на розуміння важливих аспектів взаємодії глобальних економічних тенденцій, глобалізації та конфліктів, вказуючи на можливі шляхи до досягнення міжнародної стабільності через економічний розвиток та розуміння природи конфліктних ситуацій. [85]

Отже економічний підхід створює основу для аналізу впливу економічних факторів на міжнародні відносини, допомагаючи розуміти роль ресурсів, торгівлі та глобальних економічних відносин у виникненні та розвитку конфліктів.

Даний підхід був використаний нами з 2 по 4 розділи нашого дослідження, ми можемо побачити, що економічний підхід дає нам розуміння того, що важливість економічних факторів, ресурсів та глобальних відносин відіграють не останню роль у виникненні конфліктів. Всі ці фактори формулюють цілі держав на міжнародній арені.

Культурний підхід

Самуель Гантінгтон у своїй книзі “The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order” представляє культурний підхід до аналізу світових подій, особливо у контексті міжцивілізаційного конфлікту. Основна теза полягає в тому, що майбутні конфлікти будуть визначатися культурними різницями, а не ідеологічними чи економічними. За Гантінгтоном, цивілізації мають власні цінності, переконання і ідентичність, які становлять основу конфліктів. [86]

Він виділяє кілька головних цивілізацій, таких як західна, ісламська, східна, православна, латиноамериканська та інші, і стверджує, що ці цивілізації будуть головними учасниками геополітичних подій. Гантінгтон попереджає про можливість конфліктів, що виникають внаслідок стикання цивілізаційних інтересів, зазначаючи, що конфлікти не обов'язково мають бути військовими, але можуть включати ідеологічні або економічні протиріччя. [86]

Критики Гантінгтона вказують на його спрощене уявлення про цивілізації, недостатню увагу до внутрішньоцивілізаційної різноманітності та розмаїття поглядів в межах однієї цивілізації. Також висловлюється застереження від використання цього підходу для виправдання культурної або релігійної нетерпимості. [86]

Загалом, культурний підхід Гантінгтона розглядає конфлікти через призму культурних різниць та визначає їх як ключовий елемент глобальної політичної динаміки. [86]

Ще одним цікавим джерелом культурного підходу до аналізу є книга “Culture and Conflict Resolution” за авторством Кевіна Авруча

Кевін Авруч в своїй роботі глибоко вдався в аналіз ролі культури у вирішенні конфліктів. Він висвітлює не лише сприйняття конфлікту в культурному контексті, а й можливості врегулювання конфліктів, враховуючи культурні відмінності. [87]

Авруч розглядає, як уявлення про природу конфлікту може різнитися в різних культурах, звертаючи увагу на вплив історії, релігії та соціальних факторів. Особливий акцент в роботі робиться на культурних особливостях як важливому чиннику у взаємодії сторін конфлікту. [87]

Окрім того, Авруч пропонує конкретні інструменти та стратегії для розуміння та вирішення конфліктів, здійснюючи адаптацію до культурних реалій. Його підхід до побудови миру через культуру вказує на те, що врахування культурних особливостей сприяє не лише моментальному врегулюванню конфліктів, а й розвитку стійких міжкультурних відносин, сприяючи тривалому миру. [87]

У цій роботі, Авруч не лише теоретизує, але й пропонує конкретні практичні підходи та інструменти для ефективного врегулювання суперечок у різноманітних культурних середовищах, що робить її корисною як для дослідників, так і для практиків в сфері врегулювання конфліктів. [87]

Отже культурний підхід допомагає розкрити вплив культурних відмінностей, переконань та ідентичності на виникнення та розвиток конфліктів та сприйняття різних сторін конфлікту.

Даний підхід був використаний нами в 4 розділі, де ми розкривали причини та виклики що призвели до російсько-української війни, а саме про українську ідентичність, і як росіяни і сам Путін намагалися легітимізувати українців як малоросійський народ який відокремився від “русского народа”.

Дана пропаганда зі сторони Кремля активно розповсюджується як в РФ так і по всьому світу, намагаючись узаконити, легітимізувати це як громадянську війну між росіянами. Також не забуваємо про те, що Кремль акцентує увагу на тому, що українська мова є “наречием” російської мови, що також відіграє сильну роль в конфлікті.

Ліберальний підхід

Стаття "Democracy and War" Майкла В. Дойла, опублікована в "American Political Science Review", є ключовим джерелом в ліберальній теорії міжнародних відносин. У своєму дослідженні Дойл розглядає взаємозв'язок між демократією і ймовірністю війни між країнами. [88]

Ліберальний підхід, якому приділяється увага у цій статті, відзначається вірою в потенційну миротворчість демократій. За допомогою детального аналізу історичних подій та статистичних даних, Дойл аргументує, що демократії, які розглядаються як країни зі специфічним політичним устроєм, мають тенденцію вести менше війн між собою. [88]

Автор визначає декілька механізмів, які, на його думку, роблять демократії менш схильними до військових конфліктів. По-перше, він вказує на внутрішній процес прийняття рішень у демократичних країнах, де рішення про війну вимагає підтримки громадськості та обранців. Це може призвести до більш обґрунтованих та обговорених рішень, спрямованих на уникнення військових конфліктів. [88]

По-друге, Дойл вказує на те, що демократії, зазвичай, відмінюються внутрішньою різноманітністю та наявністю процесів мирного вирішення конфліктів. Він аргументує, що це може стимулювати демократії до пошуку альтернативних шляхів вирішення конфліктів. [88]

Крім того, стаття враховує фактор економічної залежності між демократіями як фактор, що зменшує ймовірність війни. Дойл вважає, що економічна взаємозалежність може слугувати стимулом для мирного співробітництва між країнами. [88]

У підсумку, стаття "Democracy and War" підкреслює імпорнтантну роль політичного режиму у формуванні міжнародних відносин і запропонувала важливий внесок у ліберальну теорію міжнародних відносин, аргументуючи, що розвиток демократії може сприяти зменшенню міжнародних конфліктів. [88]

Отже ліберальний підхід враховує такі фактори, як політичний режим, демократія, економічна взаємозалежність та інші аспекти для розуміння та пояснення взаємодії міжнародних акторів.

Даний підхід був використаний нами в 3 та 4 розділах, якщо коротко, то в нашому дослідженні цей підхід ілюструє, що демократичні держави такі як США, країни-члени НАТО, Японія, Тайвань та Україна, зазвичай виступають у ролі захисника або жертви, а не агресора. Такі демократії прагнуть до мирного вирішення конфліктів, у той час такі тоталітарні системи як КНР та Росія вказують на схильність до агресивних дій.

Раціональний підхід

В книзі "Rationalist explanations for war" за авторством Джеймса Д. Ферона розглядається раціональний підхід до аналізу війни, зосереджуючись на недоліках існуючих раціональних аргументів та пропонуючи альтернативні пояснення виникнення конфліктів. Центральна ідея полягає в тому, що, враховуючи витрати та ризики війни, раціональні держави повинні укладати мирні угоди перед виникненням конфлікту, але це не завжди відбувається. [89]

Ферон ідентифікує п'ять аргументів, які вже існують в літературі щодо війни:

- **Анархія:** Відсутність всесвітнього уряду створює ситуацію, де держави самі визначають свою політику, що може призводити до конфліктів.
- **Очікувана вигода перевищує очікувані витрати:** Держави можуть очікувати, що користь від війни перевищить витрати, і тому вибрати конфлікт.

- **Раціональна запобіжна війна:** Держави можуть вступити в війну, щоб запобігти потенційному загостренню ситуації в майбутньому.
- **Раціональне непорозуміння через відсутність інформації:** Дефіцит інформації може призвести до помилкового оцінювання ситуації та виникнення конфліктів.
- **Раціональне непорозуміння або розбіжність щодо відносної сили:** Різні держави можуть мати різні уявлення про свою військову силу та взаємне відношення. [89]

Майкл Д. Ферон вважає, що перші три аргументи не пояснюють, чому угоди не досягаються перед війною. Замість цього, він висуває три ключові змінні - блеф, проблеми зобов'язань та невіддільність питань - які, на його думку, можуть більш детально пояснити виникнення конфліктів між раціональними державами. [89]

Таким чином, Майкл Д. Ферон розкриває недоліки існуючих теорій та пропонує альтернативні підходи, щоб краще зрозуміти раціональні механізми виникнення війни та недостатню ефективність мирних угод перед конфліктом. [89]

Отже раціональний підхід ставить акцент на елементах, які можуть призвести до конфлікту, наводячи ряд аргументів та факторів, що спонукають держави до воєнних дій.

Даний підхід також був використаний в нашому дослідженні, наведемо невеликий приклад використання: останні два аргументи, які навів Майкл Д. Ферон, яскраво відображають війну в Україні, а саме те, що дефіцит інформації та різні уявлення про військову силу з боку Росії, зіграло злу роль над нею, початкові тактики та військові операції ЗС РФ провалилися з тріском, РФ намагалась окупувати Україну за, якщо не кілька днів, то за кілька неділів. Дані помилкові дії та висновки зроблені Росією до вторгнення, дали їй можливість зробити висновок і прибігти до нової тактики, та до нових цілей і інструментів ведення «гарячої війни».

Отже даний підрозділ включає в себе реалістичний, економічний, культурний, ліберальний і раціональний підходи до аналізу «гарячих війн». Реалістичний підхід акцентує національні інтереси та баланс сил, економічний - роль економічних факторів, культурний - культурні різниці, ліберальний - миротворчість демократій, а раціональний - раціональні механізми конфліктів та їх недоліки на думку Ферона. Вони сприяють глибшому розумінню виникнення конфліктів і шляхів до досягнення стабільності.

Дані підходи які ми описали вище, є наслідком використання нами, методу аналізу документів та літературного аналізу.

1.2 Методологія ведення «гарячих війн»

Почнемо з того, що методологія ведення «гарячих війн» - це комплекс стратегій, тактик, підходів і принципів, які використовуються для планування, проведення та ведення бойових дій в умовах збройного конфлікту або війни. Вона включає в себе різноманітні аспекти, які можуть варіюватися від стратегічного планування до тактичних рішень на полі бою. Принципи які будуть описані, були нами використані у написанні дослідження, вони сильно допомогли особливо при написанні 3 та 4 розділу де ми розглядали приклади, а саме військові операції і тактики, які були використані або плануються в використанні.

Ось деякі принципи, які можуть використовуватися в методології ведення «гарячих війн»:

Цільове планування

В дослідженні “Military Strategy in a Complex World” – Домініка К. Альбіно, Катріеля Фрідмана, Яніра Бар-Яма та Вільяма Г. Гленні IV стратегія - це метод досягнення мети. Вона розглядає військову стратегію як план до конфлікту. Мета - зменшення готовності ворога, зберігаючи свою силу. Модель Військового коледжу США висвітлює два шляхи: знищення і ерозія. Традиційні стратеги роблять свої сили міцними, ворога - слабшими. Різні

школи думок пропонують різні шляхи перемоги: психологічна перевага яку відстоювали такі мислителі як Сунь-Цзи, Андре Бофре та Джон Бойд, чи знищення центру ворожої сили яку відстоював Карл фон Клаузевіц. Фундаментальне припущення полягає в тому, що військові сили піддатливі стресу і деградують. [92]

Військова стратегія - це створення, застосування та вираження військової сили держави для досягнення політичних цілей. Цілі військової стратегії входять у склад оборонної стратегії, а методи й засоби визначають способи виконання цієї стратегії. Навіть якщо військова стратегія може здаватися творчим процесом, лежать за нею строга логіка та наукове підґрунтя, які ґрунтуються на історичних дослідженнях, доказах, розумінні ресурсів, чіткому усвідомленні обставин і волі державних суб'єктів. Розробка стратегії вимагає врахування фактів і припущень для прийняття стратегічних рішень, які спрямовані на досягнення мети. [90]

Сполучені Штати використовують усі можливі засоби для досягнення національних інтересів, комбінуючи дипломатичні і військові інструменти. Військова сила виступає як допоміжний чинник, коли інші інструменти не ефективні, і може стати основним, якщо ситуація вимагає цього. Однак завжди військові забезпечують і підтримують застосування інших інструментів національної влади. [90]

Ініціатива

Оперативне мистецтво - це стратегічний підхід військового керівництва, спираючись на навички, знання, досвід командирів для планування та виконання військових дій. Це враховує інтеграцію цілей, методів та ресурсів у вирішенні національно-стратегічних завдань. [90]

Командир флоту “RSS Independence” Мей Хо Чуан вважає, що у сучасних конфліктах, де зустрічаються гібридні, складні ситуації з численними аспектами, концепція «вирішальних битв» описана в його статті, є застарілою формою ведення війн, дану концепцію описував сер Едвард Крізі у своїй роботі “Fifteen Decisive Battles of the World”, також було

визначено, що дана концепція є «стратегічним тупиком» для європейських націй та ідеальним рішенням яку використовував Наполеон у свої битвах, але прогрес не стоїть і дана концепція може бути неактуальною починаючи з ХХ та ХХІ сторіччя із появою оперативного рівня ведення війни. Важливість оцінки того, що є «вирішальним» у воєнному стратегічному мистецтві, допомагає військовим раціонально спрямовувати ресурси на найбільш критичні завдання. Крім того, врахування впливу когнітивної сфери та розуміння значення наративів у сучасних воєнних діях є важливими управлінськими аспектами. Таким чином, хоча прагнення до вирішальних битв може суперечити сучасному оперативному мистецтву, розуміння цієї концепції може мати корисний вплив на стратегічне планування військових дій, особливо в контексті когнітивних аспектів. [91]

Майор корпусу військової піхоти США - Чед Бакел підкреслює, що оперативне мистецтво необхідно розглядати як процес творчого вирішення проблем, а не просто як рівень війни. Він наголошує, що для успішного застосування оперативного мистецтва необхідно бачити ситуацію такою, яка вона є, а не такою, якою хотілося б, щоб вона була. Також важливим є його підхід до моделювання військових операцій, де він закликає до усунення лінійної концепції і намагається показати складність та взаємодію між різними рівнями війни та стратегічним середовищем. Його пропонується модель спрямована на створення більш гнучкої та реалістичної системи, яка відображає взаємозв'язки різних аспектів воєнного конфлікту та міжнародних відносин. [93]

Це приводить до важливого висновку про те, що для досягнення стратегічних цілей необхідно мати глибоке розуміння та гнучкість у використанні різноманітних інструментів та стратегій, оскільки воєнні успіхи на рівні тактики можуть відігравати велику роль у досягненні великих стратегічних мет. Загалом, підхід майора Бакела додає важливу перспективу до розуміння та застосування оперативного мистецтва в контексті сучасного воєнного середовища. [93]

Мобільність та швидкість реагування

Френк Захара, майор піхоти, у своїй монографії сильно підкреслив роль маневреності як важливого елементу стратегії ведення «гарячої війни». Він розглядав маневреність як більше, ніж лише фізичні дії, але й як стратегічну концепцію, яка включає в себе використання новітніх технологій, інформаційних можливостей та психологічних аспектів. Для Захари швидкість та ефективність у прийнятті рішень були критичними для досягнення перемоги. Він вважав, що швидкість в процесі прийняття рішень та здатність реагувати на змінні обставини дозволяють створити психологічну перевагу, що впливає на волю противника. [94]

Захара підкреслював важливість випередження та позиціонування, використовуючи їх для нападу на стратегічні цілі. Це дозволяє наносити більш рішучі удари, спрямовані на те аби зламати волю противника перед фізичною поразкою його сил. [94]

Він також підтримував думку, що філософія, техніка та мета маневру залишаються незмінними на різних рівнях війни, включаючи стратегічний рівень. Він визнавав, що стратегічний маневр відрізняється лише засобами його виконання від тактичного чи оперативного маневру. Для успішного стратегічного маневру він вважав за необхідним мати формалізовану організацію з чіткою філософією, технікою та цілями, а також виділяв важливість швидкої передачі стратегічних варіантів дій національному командуванню. [94]

Полковник Дарен Д. Хакслі у своїй статті висловлює важливі думки щодо військових доктрин, особливо стосовно австралійської армії. Він вказує на те, що прийняття певної доктрини має вплив на ефективність ведення війни, не лише на фізичному рівні (організація військових сил та їхнє озброєння), а й на когнітивному (стратегічне мислення, навчання, моделювання). [95]

Його основні погляди стосуються двох ключових перешкод у повному прийнятті доктрини теорії маневру австралійською армією. По-перше, він

вказує на проблему концепції оперативного рівня командування, яка може спотворювати відкритий діалог між стратегічним і тактичним рівнями. Він підкреслює необхідність повернення до класичного розуміння стратегії та тактики для ефективнішого використання теорії маневру. [95]

По-друге, полковник вказує на культурні та інтелектуальні перешкоди в розумінні тактики австралійською армією. Він вважає, що розуміння тактики як вправ і правил, віддалених від ідеї оперативного мистецтва, може ускладнювати підготовку офіцерів до сучасних воєнних конфліктів. [95]

Він наголошує на необхідності культурних змін у військовій освіті та підготовці офіцерів для ширшого розуміння та застосування концепцій теорії маневру. Він стверджує, що лише шляхом вирішення цих невідповідностей австралійська армія зможе краще підготуватися до сучасних воєнних викликів та досягти стратегічного успіху. [95]

В цілому, Хакслі підкреслює потребу у зміні уявлень та підходів у військовій стратегії для адаптації до сучасних умов і викликів. [95]

Отже, з робіт майора Френка Захара та полковника Дарена Д. Хакслі які ми прочитали, можна зробити висновок, що маневреність у військовій стратегії - це стратегія яка включає в себе застосування передових технологій, можливостей інформаційного простору та психологічних факторів у військовій сфері. Вона покликана забезпечити швидкість та ефективність у прийнятті рішень, що є ключовим для перемоги, створює психологічну перевагу та дозволяє передбачати та розміщувати себе для більш рішучих ударів. Маневреність має важливе значення на різних рівнях війни і потребує чіткої філософії, технічного вдосконалення та чітких цілей, а також швидкого розгортання стратегічних можливостей перед національним командуванням.

Психологічна війна

Психологічна війна, існувала завжди, особливо активізувалася з розвитком науки та комунікаційних технологій, також вона оперує політичною війною як основою. За Полом М. А. Лайнбаргером, політична війна формує національну політику для підтримки пропаганди, військових

операцій та політичних відносин. Психологічна війна підпорядковується політичній, обидві мають бути спрямовані на досягнення спільних цілей. Полковник Альфред Х. Педдок молодший розглядає її як систематичне використання комунікацій для впливу на ставлення та поведінку. Вона охоплює політичні, військові та ідеологічні заходи для формування емоцій і настроїв. Психологічна війна впливає на думки, емоції та поведінку груп для підтримки національних цілей. Лорд Артур Понсонбі підкреслював важливість морального духу та контролю над пропагандою, а Пол Лайнбаргер описував її як поєднання пропаганди та військових дій. Професор Скотт Макдональд наголошує на тому, що ефективна пропаганда - це поєднання розваги, освіти та переконання. [96]

Помічник викладача університетського коледжу Аль-Мустакбаль, Сааді Хусейн Хаме, висловлює думку, що психологічна війна через соціальні мережі є, можливо, найбільш розповсюдженим способом формування впливу в сучасних конфліктах. Ця форма боротьби спрямована на когнітивну сферу і сильно підґрунтована в аналізі людського фактору та цільової аудиторії. Основна мета полягає в збереженні підтримки відданих, переконанні нейтральних або невідданих та підриванні опозиції. Це досягається за допомогою впливу на сприйняття подій і власну поведінку людей в онлайні та офлайні. Ефективними засобами є використання емоційних та логічних аргументів, виходячи з наявних розмов, історій та існуючих наративів. [97]

1.3 Джерельна база дослідження

Працюючи над даним дослідженням, нами було проаналізовано великий обсяг джерел, різних форматів (статті з газет, журналів, монографії, підручники, документи тощо.) та авторів. Більшість проаналізованих нами джерел є англійськими і мають походження з різних країн світу. Нами було проведено детальний переклад даних джерел, для кращого розуміння та висвітлення інформації в українському просторі, українською мовою.

Значну частину джерельної бази представляють журнали та окремо статті з журналів та газет, які були використані в нашій роботі, вони допомогли нам розібратися у багатьох аспектах військової сфери. Дані праці були написані різними експертами, зокрема журнал "The war in Libya and its oil resources: Order inside chaos?" авторства Рікарда Суньєра Марзарі [2], студента з подвійним дипломом у Міжнародних відносинах. Ця публікація допомогла нам глибше зрозуміти конфлікт у Лівії, який виник через боротьбу за ресурси, і відокремити основні причини цього конфлікту. Ще один цікавий приклад, є стаття в журналі "Advancing an Understanding of Military, Robotic Exoskeletons" написана незалежним дослідником національної безпеки, Стівеном Єном [57]. У цій статті він описував роботизовані екзоскелети програми TALOS, спеціалізуючись у дослідженні та якісному описі цієї технології. Його дослідження є унікальним і зацікавлює у контексті технологічних інновацій, які використовуються у військовій сфері. Сам журнал є цікавим джерелом інформації в цьому контексті, оскільки був схвалений армією США за участю генерал-майора Девіда Ходні та генерала Джеймса Макконвіля. Багато інших статей, які ми використали, є важливим джерельним матеріалом для нашого дослідження. Ці публікації не лише аналізують окремі аспекти, але й взаємодоповнюються, створюючи цілісне уявлення про предмет дослідження. Їхнє поєднання дозволяє нам отримати глибше розуміння та більш повний образ теми, яку ми вивчаємо.

Наступну гілку джерельної бази, яка була використана нами були книги, монографії, підручники тощо. Серед даних досліджень хотілось би виділити основні праці: книга "WORLD ORDER: Reflections on the Character of Nations and the Course of History" Генрі Кіссінджера [5]. Дана робота розглядає проблеми світового порядку, аналізуючи взаємовідносини між націями, їхні впливи на історію та шляхи досягнення стабільності та гармонії в міжнародних відносинах. Книга стежить за еволюцією міжнародного порядку через призму політики, дипломатії та історії, розглядаючи ключові моменти та виклики, що стоять перед сучасним світом. Книга "The Tragedy of

"Great Power Politics" авторства Джона Дж. Міршаймера [3] аналізує міжнародні відносини з точки зору великої сили та великої політики. Вона розглядає природу конкуренції між великими державами та висвітлює, чому, на його думку, конфлікти між ними неможливо уникнути у широкому міжнародному порядку. Автор аргументує, що основними факторами у світі великих сил є боротьба за вплив, безпеку та владу, що призводить до непримиренних інтересів та конфліктів між ними; Монографія Френка Захари – "Strategic Maneuver: Defined for the Future Army" [94]. Дане монографічне дослідження є важливим внеском в філософію стратегічного маневру, автор роботи наголосив на важливості маневреності як стратегічної концепції у веденні війни. Для нього це означало використання новітніх технологій, швидке прийняття рішень та вплив на психологію противника. Він підкреслив значення випередження та нападу на стратегічні цілі для зламання волі противника перед фізичною поразкою. Захара вважав, що успішний стратегічний маневр потребує чіткої організації та швидкої передачі стратегічних планів національному командуванню. Це не всі книги, які були нами використанні під час роботи над даним дослідженням, інші не згадані нами роботи також є цікавими для вивчення «гарячої війни».

Документальні ресурси у військовій сфері, на які ми звернули увагу, включають: доктрину армії США щодо національної стратегії, військової стратегії та стратегії захисту. Цей документ, схвалений генерал-лейтенантом Даніелем О'Донох'ю [90], охоплює ключові стратегічні концепції та принципи, що використовуються у військовій доктрині спільних військ. Він визначає стратегічні напрямки військових дій, методи виконання завдань та шляхи досягнення стратегічних цілей у різних сценаріях. Ми використали цей документ для глибшого розуміння стратегічних аспектів та оперативної майстерності, які становлять основу стратегічного підходу у військовому керівництві. Його використання базувалося на навичках, знаннях та досвіді командування для планування та реалізації військових операцій; "Military and Security Developments Involving the People's Republic of China" - звіт про

військові та безпекові аспекти Китаю [43], призначений для Конгресу США, включає аналіз стратегій, військової доктрини, озброєнь та інші питання, що стосуються китайських військових сил. Інформація в звіті охоплює стратегічні цілі, можливі загрози, технологічний прогрес та інші аспекти, впливаючи на безпеку Китаю. Він допомагає Конгресу у розумінні військової ситуації в Китаї й стратегічних питань національної оборони США. Цей документ став корисним для нашого розуміння військової стратегії Китаю у випадку конфлікту з Тайванем та США, а також для аналізу технологічних можливостей Китаю у гібридних конфліктах та здатності США відповісти на ці виклики.

Отже під час нашого дослідження було проаналізовано широкий спектр джерел, всього – 98, що включає в себе: статті, книги, монографії, документи тощо. Вони виявилися ключовими у розкритті військових аспектів, міжнародних відносин, технологій та стратегій у військовому сегменті. Статті з журналів та газет надали різноманітні погляди на тему, а книги та монографії глибше розкрили аспекти світового порядку, міжнародних конфліктів та стратегічного ведення війни. Документальні ресурси, такі як доктрини армії США та звіти про військові аспекти Китаю, стали важливим джерельним матеріалом для розуміння стратегічних аспектів у військовому керівництві. Поєднання цих джерел дало можливість сформуванню комплексне уявлення про тему дослідження, сприяючи глибшому розумінню вивченого матеріалу.

Висновок до розділу 1

Розділ включає різні методи дослідження такі як історичний аналіз, аналіз документів, кейс-стаді, літературний аналіз та метод індукції, та підходи до аналізу причин міжнародних конфліктів, такі як реалістичний, економічний, культурний, ліберальний і раціональний. Кожен підхід, представлений відповідними авторами, висвітлює різні аспекти виникнення конфліктів. Основні ідеї кожного підходу розкривають вплив структури

системи, економічних факторів, культурних відмінностей, ролі демократії та раціональних аргументів на появу конфліктів у міжнародних відносинах.

Додатково, розділ також обговорює сучасні військові конфлікти, їхню стратегічну складність та важливість психологічних, комунікаційних та стратегічних методів. Дослідження таких аспектів, як швидкість реагування на зміни обставин та використання психологічних стратегій через соціальні мережі, вказують на потребу у нових підходах до ведення війни. В цілому, розділ дає загальне уявлення про різноманітність підходів у розумінні конфліктів та стратегій їхнього вирішення у міжнародних відносинах.

Також було проаналізовано джерельну базу дослідження, де ми описали кілька цікавих і хороших на нашу думку джерел, над якими слід попрацювати глибше.

В даному розділі наводяться роботи та підходи таких авторів, як Домінік К. Альбіно, Катріель Фрідман, Янір Бар-Ям, Вільям Г. Гленні IV, Кеннет Н. Волтц, Мішель Р. Гарфінкель, Стергіос Скапердас, Джозеф Е. Стігліц, Лінда Дж. Білмс, Волтер Ендерс, Самуель Гантінгтон, Кевін Авруч, Майкл В. Дойл, Майкл Д. Ферон, Пол М. А. Лайнбаргер, Сааді Хусейн Хаме, Лорд Артур Понсонбі, Скотт Макдональд, Альфред Х. Педдок, Джон Дж. Міршаймер, Рікард Суньєр Марзарі, Стівен Єн, Генрі Кіссинджер та Даніель О'Донох'ю, також згадуються такі мислителі та реформатори як Сунь-Цзи, Андре Бофре, Джон Бойд, Карл фон Клаузевіц та Едвард Крізі.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНА ГЛОБАЛЬНА ДИНАМІКА І ІНСТРУМЕНТИ ВЕДЕННЯ «ГАРЯЧИХ ВІЙН» У ХХІ СТОЛІТТІ

2.1 Вплив сучасної геополітики на військові конфлікти

Хочемо розпочати свій розділ з того, що таке «Геополітика». Геополітика - це концептуальний та аналітичний підхід до вивчення взаємозв'язків між географією, політикою, економікою та владою. Геополітика, як наука має важливий вплив на хід та характер сучасних війн. Геополітичні фактори визначають територіальні стратегії держав, їхні мотивації та поведінку на міжнародній арені. Основні аспекти впливу сучасної геополітики на військові конфлікти є: ресурсна конкуренція, геокультурні впливи, геостратегічні коридори, вплив супердержав, енергетична геополітика, міжнародні альянси, тощо. Отже, існує багато аспектів які впливають на військові конфлікти, деякі з яких ми хотіли би оглянути більш детально.

Ресурсна конкуренція та Енергетична геополітика. У наш час все більше людей використовують значні ресурси, такі як їжа, вода, мінерали, нафта, газ і вугілля, завдяки постійному вдосконаленню технологій, які сприяють видобутку цих важливих матеріалів для забезпечення багатства і комфорту. Зараз планета практично повністю інтегрована в глобальну систему видобутку, виробництва, обробки та розподілу ресурсів. Це досягнення дозволяє мільярдам людей насолоджуватися високим рівнем життя, який перевищує комфортність в історії. Проте, сучасна індустріальна цивілізація стикається з серйозними загрозами, передусім - вичерпанням ресурсів. [1]

У цьому контексті важливо усвідомлювати, що вичерпання природних ресурсів відбувається швидше, ніж їх відновлення. Цінність ресурсу визначається його доступністю, і виснажені ресурси мають вищу цінність. Процес вичерпання природних ресурсів приймає різноманітні форми, такі як

підсічно-вогневе землеробство, видобуток викопного палива та мінералів, вирубка лісів, виснаження водоносного горизонту, ерозія ґрунту, забруднення ресурсів, а також надмірне споживання, зайве або непотрібне використання ресурсів. [82]

Оскільки люди споживають світові природні ресурси з такою шаленою швидкістю протягом такого тривалого часу, багато, якщо не більшість, первинних резервуарів ресурсів, від яких ми залежимо: нафтові родовища, родовища природного газу, вугільні шахти, мідні та залізні шахти, ліси та рибальство тощо — значною мірою вичерпані або швидко виснажуються такими швидкими темпами, що вони теж незабаром будуть виснажені. [1]

В серпні цього року відзначився спад глобальних запасів нафти на 63,9 млн барелів (мб), переважно через зменшення обсягів сирової нафти на 102,3 мб. Попередні дані вказують на тенденцію подальшого зменшення запасів у вересні, хоча видобуток нафти на воді покращився внаслідок відновлення експорту. Протягом антисезонного періоду у серпні промислові акції країн організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) впали на 6,5 мб, до 2816 мб, що на 105,3 мб менше за середній показник за п'ять років. [81]

На думку Майкла Т. Клера, який є професором п'яти коледжів США, ми перебуваємо в ключовий момент в історії людського роду. Він називає поточний період «гонкою за тим, що залишилося» та «глобальною боротьбою за останні ресурси світу». Ця змагання обіцяє мати значущі наслідки, які, на його думку, вплинуть на наше життя та подальший розвиток людської історії, тому вимагають уважного вивчення. Спрогнозовано, що станеться епічна боротьба між великими промисловими державами та провідними корпораціями за контроль над тим, що залишилося від світових первинних ресурсів. Оскільки більша частина планети вже досліджена, а всі доступні резервуари ресурсів виведені на видобуток, ця гонка розгортається в небагатьох областях, які раніше залишалися поза досяжністю через їхню неприступність або були обмежені геологічними умовами, також враховуючи

зони військових конфліктів та важкодоступні території, наприклад, Ірак, Монголія, Афганістан і Демократична Республіка Конго. [1]

Один із прикладів, що ілюструє вплив геополітики на виникнення військових конфліктів, може бути війна в Лівії. В Лівії війна є наслідком геополітичних аспектів, зокрема, значного впливу наявності великих енергетичних ресурсів. Країна є привабливою для численних іноземних держав через великі резерви нафти (найбільші в Африці) та газу (четверті за обсягами в Африці), які знаходяться як на суходолі, так і в морській зоні. Близькість до Європи робить Лівію стратегічно важливим постачальником нафти для країн Південної Європи. Великі світові нафтові компанії, такі як BP, Total, Marathon, Repsol і OMV, активно працюють в Лівії, намагаючись забезпечити видобуток та експорт нафти, навіть у складних умовах. [2]

Вплив супердержав. Супердержави завжди мають амбіційні цілі та прагнуть максимізувати свій вплив у світовій політиці. Різкі зміни їх силового статусу рідко спостерігаються, і вони, як правило, прагнуть досягти гегемонії на своїх регіональних територіях. Компроміси рідко входять в їх стратегію, вони спрямовані на досягнення регіональної домінантності, якщо виникає така можливість. Після холодної війни світова сцена ознаменувалася конфліктами між великими державами, такими як криза в Тайванській протоці (1995-1996), війна в Косово (1999), інтервенція в Ірак (2003), анексія Криму (2014) та інтервенція в Україну (2014-по сьогодні). Великі держави розпоряджаються значними ресурсами, включаючи територію, населення, багатство, військову потужність і технології. Крім того, аспекти, такі як ефективне використання ресурсів, моральний дух, мобілізація громадської підтримки та дипломатичні навички, грають важливу роль. Боротьба великих держав за вплив і статус в міжнародній системі включає аспекти влади, безпеки та статусу. [3.4]

Тривала конкуренція за розподіл влади та статусу між великими державами не може не набути безпекового виміру. Великі держави, маючи як мотивацію, так і засоби, активно протистоять одна одній, зосереджуючись на

боротьбі за вплив. Це часто призводить до блокування спроб суперника досягти своїх цілей. В міжнародній спільноті існують дві ключові школи думок, які розкривають закономірності опозиції між великими державами: баланс влади та концепція гегемонії-влади. Особливий інтерес викликає концепція гегемонії-влади, що зосереджується на тому, що найсильніша супердержава виступає лідером, гегемоном, і утримує свій переважний порядок. Цей порядок існує до тих пір, поки головна велика держава не має собі рівних, як у Pax Britannica, або не зазнає занепаду, при цьому інші великі держави наздоганяють її. Однак невдоволеність таким порядком часто може вести до можливих військових конфліктів. [4]

Багаторазове втручання Росії військовими засобами у своє «ближнє зарубіжжя» протягом періоду з 2008 по 2022 роки, включаючи повномасштабне вторгнення в Україну, а також військові операції в Грузії та Сирії, свідчить про те, що незадоволені великі держави не лише мають здатність, але й виявляють бажання використовувати різноманітні методи, такі як підривна діяльність, політична та інформаційна війна, таємні операції, і навіть масштабні військові дії, у своїй боротьбі за владу, безпеку та статус. [4]

Геостратегічні коридори. Геополітика сучасного світу має значний вплив на військові конфлікти та розвиток подій. Одним із ключових аспектів цього впливу є геостратегічне розташування територій. Місце чи простір не обирають свою стратегічну роль самі; ця роль накладається на них через геополітичне оточення, зокрема через вороже геополітичне оточення на міжнародній арені. Розташування між амбітними та часто агресивними геополітичними утвореннями підсилює їхню геополітичну та геостратегічну важливість. Ваханський коридор як приклад, розташований в Східному Афганістані між горами Памір і Каракорум, має приблизну довжину 350 кілометрів та ширину 10-60 кілометрів. Ця ізольована територія геополітично розташована між Таджикистаном і північною частиною Гілгіт-Балтістану Пакистану, який окупований Кашміром (РОК). Ваханський коридор має

значний геополітичний та гео економічний потенціал для Афганістану та Китаю, і відіграє важливу роль у безпеці Індії. Його роль як мосту чи бар'єра між різними цивілізаціями та країнами в історії визначала геополітичні відносини в регіоні. Люба зміна у геополітичній конфігурації може вплинути на відносини між країнами регіону. Ваханський коридор - ілюстрація впливу геополітики на військові конфлікти. Його географічне розташування та історія роблять його об'єктом конкуренції, що може вести до напруженості та конфліктів. Таким чином, коридор відображає важливість геополітичного розташування в сучасному світі. [56]

2.2 Роль технологічних інновацій.

Історичні технологічні зміни відбувалися повільно, поступово злагоджуючи і поєднуючи технології протягом десятиліть. Револьюційні інновації вписувалися у попередні тактичні та стратегічні концепції, як показує приклад танків, розгляданих через призму кавалерійської війни, літаків як нового виду артилерії, бойових кораблів як мобільних фортів, і авіаносців як злітно-посадкових смуг. Навіть із введенням ядерної зброї, виявлялися елементи екстраполяції з попереднього військового досвіду. [5]

Нові технології суттєво змінюють характер сучасних конфліктів, роблячи їх все більше дистанційно керованими. Інформаційні та кібертехнології роблять конфлікти більш реальними. Ризик регіональних проксі-конфліктів, які можуть перейти в ядерну війну між великими державами, з використанням передових технологій, кібератак та біотехнологій, зростає. У технологічній гонці провідні сили мають мінімальний розрив, але експерти передбачають збільшення технологічної переваги лідерів, що збільшить ризик «обеззброюючих та шокуючих ударів». Це підкреслює важливість еволюції стратегічних концепцій у країнах-лідерах, відображаючи їхнє бачення можливого майбутнього воєн. [6]

Однією з основних загроз є військова доктрина Росії, яка вбачає загрозу в порушенні інформаційної інфраструктури управління. Засліплення

супротивника та технологічне відношення його назад у 20 століття розглядаються як один із найбільш імовірних сценаріїв майбутніх війн. [6]

Держави, які мають намір долати майбутні військові конфлікти, повинні визначити ключові ризики, пов'язані з технологічним розвитком. Аналіз технологічних тенденцій є важливим для визначення можливих наслідків застосування кібератак, штучного інтелекту та біотехнологій. Для США, Росії і Китаю, забезпечення безпеки в умовах швидкого технологічного розвитку є вельми важливим. Існування системи взаємного стримування може допомогти уникнути можливих конфліктів, забезпечуючи стабільність через збалансований діалог і збереження балансу сил. [6]

Міждержавне суперництво розвиватиметься в напрямках військових нововведень, зокрема, бойові роботи та безпілотні літальні апарати. Однак обмеження технологічного розвитку ускладнює процес, особливо в розробці ефективних джерел живлення для машин. Знаходження доступного та компактного джерела живлення може революціонізувати військові технології. Ускладнення також виникає від обмеженої самостійності та ефективності військових роботів через відсутність компактних джерел живлення для тривалих операцій. Прорив у цьому секторі може надати серйозну конкурентну перевагу в майбутніх війнах. [6]

Географічні обмеження вже не становлять проблеми для оперативних місій завдяки віддаленим ракетам, модернізованим артилерійським системам та маневреній бронетехніці. Інновації, такі як екзоскелети та вантажні роботи, живлені від батарейок, ефективно вирішують проблему обмеженої мобільності піхоти. [6]

Роботизовані екзоскелети призначені для підсилення рухових можливостей людського тіла та поділяються на три основні категорії: полегшення верхніх та нижніх кінців руху та повне покриття. Перше військове використання спрямоване на збільшення сили та витривалості військовослужбовців при роботі з важким вантажем. Екзоскелети також використовуються для підтримки сил спеціальних операцій, полегшуючи

перенесення великих навантажень у бойових умовах. Майбутні розробки можуть включати створення нових можливостей для проведення бойових операцій, як було плановано у програмі TALOS, хоча вона завершилася в 2019 році. [57]

Розповсюдження безпілотних літальних апаратів (БПЛА) чи дронів, як у військових, так і комерційних сферах, викликає обговорення можливої заборони «роботів-вбивць». Ці машини, що працюють у різних середовищах та теоретично оснащені штучним інтелектом (ШІ), можуть виконувати місії самостійно. Дискусії щодо цього питання стосуються можливості використання машин із ШІ для військових завдань, з урахуванням ризику втрати людських життів. [58]

Зростаюча складність відрізнення комерційних та військових автономних систем є ключовим аспектом розмов про автономну зброю. Розвиток технологій штучного інтелекту в комерційному секторі може зробити заборону використання автономних технологій у військових цілях майже неможливою. Нерівномірний розвиток ринку комерційних автономних систем може призвести до використання компрометованих військовими автономних систем, зумовлюючи дефіцит досвіду та потенційно небезпечне використання. [58]

Сучасне поле бою постійно розширюється в нові виміри, такі як кіберпростір, космічний простір і океани. Операції, які відбуваються у світі, підкреслюють важливість супутників у військових діях. З розвитком нових супутникових систем їхнє значення в оперативному та тактичному плані зростає, і вони стають необхідною частиною будь-якої військової операції. Дослідження підводного простору теж набуває важливості, зокрема в розробці військових роботів для глибин до 5 кілометрів. Технологічні рішення роблять «ефект туману війни» менш ефективним, а блокування датчиків може визначати подвійну гру ще до початку конфлікту. Такі зміни можуть кардинально переосмислити концепцію морської війни, але точний образ війни в цих нових областях залишається об'єктом уяви. [6]

Штучний інтелект має великий потенціал у військовій сфері, але повноцінний ШІ, здатний розв'язувати складні завдання, може з'явитися не раніше, ніж за 30 років. Зараз більшість розробок ґрунтується на алгоритмах, а не на системному «розумінні». У найближчі роки прогрес буде спрямований на створення бібліотек для розпізнавання зображень, що може змінити військову тактику, включаючи можливе зменшення важливості стелс-технологій. [6]

Швидке поширення та синтез штучного інтелекту, в поєднанні з непрозорістю та подвійним використанням, можуть викликати дестабілізацію та потенційну гонку озброєнь ШІ. Без ефективних захисних засобів та стратегій для протистояння цим ризикам, ці технології можуть становити загрозу міжнародній безпеці. [83]

Розглядають можливості створення міжмашинно-людинських систем для виведення особового складу з поля бою та самостійного продовження бойових операцій. Комп'ютери виявилися ефективнішими у розрахунках ризиків та виборі оптимальних дій, що може підвищити ефективність військових операцій. Однак введення високої автоматизації та ШІ породжує етичні та стратегічні питання, включаючи можливе зменшення стримувань щодо вступу у війну. Технології можуть знизити кількість солдатів, але також покращити ефективність утримання території за рахунок точної зброї та спостереження. [6]

У війні в Україні інформаційні інновації вплинули на ефективність військових операцій. Російські артилерійські підрозділи з власними безпілотниками були швидше та точніше у враженні цілей, порівняно з тими, коли не мали дронів. Безпілотні апарати, по суті, мали одноразове застосування: за даними RUSI понад 90% українських дронів були знищені, і їх середнє «життя» обмежувалося кількома польотами. Важливо, що завдяки мережі Starlink військові мали зв'язок та розвідувальні дані без складного обладнання, що надає цю можливість не тільки командувачам, але і простим бійцям. [7]

2.3 Зміни в мотиваціях та цілях країн, які вступають у конфлікти.

Хочемо розпочати з того, що зміни в мотиваціях та цілях країн, які вступають у конфлікти, вказують на зміну їхніх причин і цілей, які спонукають їх до взаємодії або протистояння. Це може бути пов'язано з різноманітними чинниками, включаючи політичні, економічні, соціальні та геополітичні обставини. Зміна мотивацій і цілей може вплинути на спрямованість конфлікту, його тривалість та наслідки.

Перший аспект змін в мотиваціях та цілях країн у конфліктах полягає в боротьбі за домінування між державами. Коли нова країна стає конкурентною для існуючої великої держави, це змушує останню переглядати свою стратегію та змінювати мотивації та цілі. Прикладом є можливий конфлікт між США та Китаєм, відомий як «пастка Фуکیدіда» – термін який був придуманий американським політологом Гремом Т. Еллісоном, який використовується для опису конфлікту між цими державами. Зростаючий вплив Китаю може призвести до конфронтації, але жодна зі сторін не виявляє готовності до неї, боячись упасти в цю пастку, що виникає, коли зростаюча сила стає загрозою для існуючої влади або гегемонії. В вступному розділі розглядуваної книги¹ яку аналізує Хуго да Коста, автор висвітлює пастку Фуکیدіда як небезпечну динаміку, що виникає, коли зростаюча сила стає загрозою для існуючої влади чи під сумнів гегемонію. [8]

Ця динаміка створює структурні умови для серйозного напруження, де навіть невеликі події або нещасні випадки, які в інших обставинах були б малозначущими, можуть викликати значні наслідки і спровокувати широкомасштабний конфлікт. [8]

Китай за одне покоління зазнає вражаючого росту, конкуруючи за лідерство зі Сполученими Штатами. Це призвело до незадоволення китайських лідерів світовим порядком, утвореним після Другої світової війни,

¹ Allison, Graham. *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?* New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2017

і вони вживають ревізійністську стратегію. Китай використовує різні інструменти м'якої сили та економічні засоби, включаючи торговельну політику, санкції та зовнішню допомогу, для досягнення своїх геополітичних цілей. Ця активність веде до розширення економічної мережі Китаю по всьому світу, змінюючи мотивації та цілі держав у світовому лідерстві. [8]

Другий аспект змін в мотиваціях та цілях країн у конфліктах включає в себе: ресурси та боротьба за територію. Групова мотивація може виникати через нерівність у розподілі ресурсів або на основі групової ідентичності, такої як етнічна чи релігійна приналежність. Особливо у випадках видобутку капіталоемних ресурсів може спостерігатися тенденція до сепаратистських повстань через концентрацію багатства в руках обмеженої кількості зовнішніх власників. [80]

В економіках, багатих на ресурси, конфліктна мотивація пов'язана з вертикальною нерівністю, обумовленою бідністю, безробіттям та низьким рівнем освіти. Безробіття сприяє ризику громадянських воєн, оскільки некваліфіковані працівники можуть стати рекрутами повстанських груп. Країни з ресурсними секторами та низькими податковими надходженнями мають низький рівень освіти, що підвищує ризик конфліктів. Розв'язання цих проблем є критичним завданням в 21-му столітті, коли споживання та тиск на природні ресурси зростають, сприяючи стабільності та миру в світі. [9, 80]

Попит на життєво важливі ресурси може перевищити їхню пропозицію, спричиняючи дефіцит і підвищення цін. Нерівномірний доступ до ресурсів може призвести до соціальної нерівності та конфліктів. Щоб уникнути цього, важливо шукати стійкі рішення, розвивати альтернативні джерела енергії, підтримувати екологічні ініціативи та вдосконалювати технології. [9]

Цілу історію людства суперечки через спірні території викликали конфлікти та воєнні конфронтації. Навіть у 21 столітті такі конфлікти залишаються актуальними, як показує війна між Росією та Україною, частково пов'язана зі суперечками щодо прикордонних територій та Криму. Зараз відбувається тенденція до вирішення конфліктів мирними методами

через переговори та дипломатію. Але виникає новий вид конфліктів через офшорні території, які стають об'єктом змагань за контроль над морськими ресурсами. Суперечки про морські ресурси, такі як риболовні зони і підводні багатства, можуть зростати важливістю, оскільки ресурси на суші виснажуються. [9]

Третій аспект змін в мотиваціях та цілях країн у конфліктах включає в себе: зміни в кліматі. Зміна клімату може викликати різноманітні соціально-економічні і екологічні проблеми, які можуть посилити конфліктні ситуації та вплинути на мотивації країн. Зокрема, прогнозується посилення посуху, зменшення опадів та затоплення прибережних районів через зростання рівня моря. Це може спричинити нестабільність водопостачання та продовольства, змушуючи мільйони людей мігрувати з постраждалих регіонів. Такі масові міграції можуть викликати конфлікти через конкуренцію за їжу, воду та землю. [9]

Постійні викиди парникових газів впливають на глобальне потепління, і є ймовірність досягнення $1,5^{\circ}\text{C}$ найближчим часом за різними сценаріями та моделями. Кожне збільшення глобального потепління призводить до одночасних ризиків. Суттєве та швидке зменшення викидів газів може сповільнити глобальне потепління на протязі приблизно двох десятиліть та призвести до змін у складі атмосфери протягом кількох років. [78]

Глобальні зміни клімату значно впливають на світовий ресурсний баланс, особливо в сферах виробництва їжі та енергії. Збільшення сильних стихійних лих, таких як урагани в зонах видобутку нафти та газу, може суттєво ускладнити нафтовидобуток, що загрожує енергетичним та нафтопереробним потужностям, зосередженим в Мексиканській затоці. Також вплив глобальних змін клімату на стічний потік річок може вразити гідроелектростанції, що може призвести до проблем у забезпеченні енергією. Ці проблеми свідчать про необхідність переходу до відновлюваних джерел енергії та адаптації до змін клімату, хоча це ускладнене залежністю від вугілля, нафти та газу у сучасному світі. [9, 79]

2.4 Виклики та можливості глобального впливу на розвиток військових подій.

Почнемо з того, що вплив глобальних факторів на розвиток військових подій охоплює різноманітні виклики та можливості, які мають потенціал впливати на безпеку, стабільність та міжнародні відносини. Наприклад, серед викликів можна виділити тероризм, поширення зброї масового знищення, інформаційну війну, конфлікти через розподіл ресурсів та інші. Щодо можливостей, слід зазначити миротворчі операції, кібербезпеку, вплив міжнародних організацій, надання гуманітарної допомоги та інші підходи до забезпечення глобальної стабільності та безпеки.

Першим викликом постає проблема розповсюдження зброї масового знищення, включаючи різновиди ядерної зброї, та загроза тероризму набувають все більшої ваги і потенційно можуть призвести до серйозних наслідків. Зростає загроза незаконного поширення ядерних матеріалів та терористичних актів. Держави із ядерною зброєю можуть стати об'єктом передачі технологій та бути вразливими до аварій та крадіжок при транспортуванні матеріалів. Незаконна торгівля може призвести до ядерного тероризму, створюючи катастрофічні загрози. Забезпечення безпеки вимагає строгого контролю та зменшення обсягів ядерних арсеналів. Великі обсяги урану можуть бути використані для виробництва понад 10 тисяч ядерних боєголовок. Проблеми з безпечним зберіганням та транспортуванням відпрацьованого ядерного палива роблять ці матеріали особливо вразливими. [10, 11]

Іран слугує добрим ілюстративним прикладом глобального виклику через його ядерну програму, що порушує міжнародні стандарти та може стати джерелом конфліктів. Незважаючи на заперечення Ірану щодо намірів отримати ядерну зброю, дані Міжнародного агентства з атомної енергії свідчать про його потенційну можливість. Викрадення ізраїльським Моссадом доказів ядерної розробки Ірану призвело до вихід США з ядерної угоди та відновлення санкцій. Заяви президента Ізраїлю про військову участь

Ірану проти України підкреслили загрозу, що виникає від іранської діяльності. Ізраїль висловлює тривогу щодо можливого російського впливу на Іран, який може використовувати зброю з російського походження для ядерної програми. Ізраїль активно підтримує Україну, сприяючи відволіканню уваги Ірану. Здається, що конфлікт між Ізраїлем і Іраном стає невідворотнім, а іранська ядерна програма створює складну обстановку для компромісів. Для України, можливі військові конфлікти між Іраном і Ізраїлем можуть бути вигідними, відволікаючи увагу Ірану від підтримки Росії в агресії проти України. [11.12]

Другим викликом постає інформаційна війна (ІВ). ІВ - це завдання, спрямоване на досягнення інформаційної переваги над опонентом, і в сучасний період інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та Інтернет роблять її більш доступною та впливовою. ІВ в сучасному світі виходить на новий рівень завдяки глобальній взаємодії та швидкому поширенню інформації через цифрові технології. Це призводить до більших наслідків та впливу ІВ. Зараз розробляються стратегії для протистояння цьому явищу, включаючи кібератаки та автоматизовані системи. Проте ці нові методи також викликають етичні та моральні питання, які потребують уважного вирішення. [13]

Кібервійна - це застосування кібератак проти комп'ютерних систем та інфраструктури супротивника, здатних викликати відмови в роботі або повне зруйнування технічної інфраструктури. Крім комп'ютерних систем, атаки можуть націлюватися на електромережі та промислові системи управління, використовувані на виробничих підприємствах. [13]

Вразливість комп'ютерних мереж перед кібератаками становить новий рівень загроз національній та особистій безпеці, порушуючи традиційні механізми стримування. Анонімні зловмисники ускладнюють виявлення та покарання винних, а зростання кіберзброї породжує гонку в розробці та використанні. Ця загроза впливає на онлайн та автономні ядерні системи. Хоча вразливість військових систем до кібератак ще невизначена, глобальні

мережі, що керують ключовими аспектами суспільного життя, є дуже уразливими [11]

Інформаційна війна включає електронну боротьбу, яка використовує електромагнітний спектр для підтримки, захисту або атаки на комунікаційні сигнали. Головна стратегія - глушіння, яке обмежує обмін інформацією противника, перекриваючи радіопередачі або висилаючи завадливі сигнали, спрямовані на заваду радіолокаційним системам або надання недостовірної інформації. Основна мета - втручання в комунікаційні сигнали через електромагнітний спектр. [13]

Не менш важливою частиною інформаційної війни (ІВ) є ведення психологічної війни (ПВ). ІВ включає в себе маніпулювання інформацією з метою завдання шкоди благополуччю та моральному стану людей. Психологічна війна передбачає тактичне використання пропаганди, загроз та інших психологічних методів для досягнення цілей, таких як маніпулювання, створення страху, деморалізація або інший вплив на мислення та поведінку опонента. [13]

Перейдемо до можливостей впливу на розвиток військових подій.

Миротворчі операції

Поняття миротворчих операцій, таких як ООН, охоплює різноманітні визначення. Загальна мета цих місій полягає в сприянні реалізації мирних угод, підтримці мирного процесу та запобіганні конфліктам. Особливо видатні - миротворчі операції ООН, спрямовані на уникнення збройних конфліктів, переконання сторін відмовитися від сили на користь переговорів та сприяння відновленню миру. Типи операцій ООН різноманітні, включаючи посередництво, моніторинг ситуацій напруги та невійськові аспекти, такі як допомога в екстреній ситуації та політична реконструкція. Наприклад, підтримка відновлення представницької демократії, захист прав людини та зміцнення верховенства права важливі для миротворчих місій ООН. [14.15]

Протягом останнього двадцятиріччя річна кількість багатосторонніх миротворчих операцій коливалася від 50 до 60. Значна кількість з них була здійснена регіональними організаціями, такими як Європейський союз (ЄС), Північноатлантичний альянс (НАТО) та Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Однак, найвищу кількість миротворчих операцій провела Організація Об'єднаних Націй (ООН) як самостійна організація. [15]

Кібербезпека

Кібербезпека визначається як стан або процес захисту та відновлення комп'ютерних систем, мереж, пристроїв і програм від різних видів кібератак. Сучасне суспільство неймовірно технологізоване і майже повністю залежне від технологій, і немає підстав вважати, що ця тенденція сповільниться. Порушення безпеки даних, що можуть призвести до витоку особистої інформації, тепер можуть стати публічними на платформах соціальних мереж. Сучасний світ, зокрема військові структури, глибоко вплелася в кіберпростір. Від особистих повідомлень між друзями та родиною до важливих військових та дипломатичних документів, усе створюється, передається, отримується та зберігається в комп'ютерному коді з символами «0» та «1». Технології виявлення та стримування кібератак суттєво покращилися протягом останніх років. Зараз військові часто стають головним об'єктом для багатьох національних держав, які вчиняють кібератаки з метою дискредитації армії інших країн за допомогою складних кібердій, які важко відслідковувати до зловмисника. [16.17]

Фінансові та промислові системи управління є одними з основних цілей кібератак, оскільки їх вразливість може мати серйозні реальні наслідки. Виробники кіберобладнання активно вдосконалюють кібербезпеку, спрямовуючи зусилля на створення високого рівня захисту для об'єднання компонентів. У військовій галузі швидкі зміни вимагають посилення заходів з кібербезпеки, що призводить до переосмислення стратегій для нових

військових систем. Зараз витрати на кібербезпеку у військовому секторі перевищують аналогічні витрати в цивільній сфері. [17]

2.5 Інструменти ведення «гарячої війни» в сучасному світі

Кібервійна

У сучасному світі невпинний ріст залежності націй від Інтернету та комп'ютерних мереж призводить до покращення якості життя, але також викликає загрози для безпеки. Розвиток технологій, зокрема автоматизація, звільнив нас від рутинної роботи, але також викликав зростання загроз у сфері безпеки. Еволюція зброї науково використовується для створення нових загроз, включаючи Інтернет. Комп'ютерні атаки, зокрема кібератаки, стали більшими та складнішими. Агентство стандартизації НАТО визначає атаку на комп'ютерну мережу як дії, спрямовані на порушення, заборону, погіршення або знищення інформації у комп'ютерних мережах. [18]

Від початку виникнення сучасних комп'ютерів, військові активно використовують кібертехнології для різноманітних завдань. Інтеграція кібертехнологій часто відбувалася поетапно, але терористичні атаки 11 вересня 2001 року різко підняли важливість кіберпростору для військових операцій. Операції «Незмінна свобода» та «Свобода Іраку» служать прикладами того, як кіберпростір став невід'ємною частиною військових дій. Проте важливо розрізняти цінність кіберпростору для операцій від цінності самої військової діяльності. [19]

До розуміння кібервійни необхідно враховувати особливості середовища, в якому вона відбувається. Як відзначив Мартін Лібекі, «Кіберпростір — це власне середовище зі своїми правилами». Це конструкція, створена людиною, і в кіберпросторі правила одночасно інвентарні і змінюються. З огляду на її новизну, кібервійна є частково невідомою, аналогічно використанню авіації на початку Першої світової війни. [19]

Противник може використовувати різні методи кібератак, аналогічні військовим засобам. Кібератаки можна використовувати на рівні стратегії та тактики, подібно концепції маневреної війни, що передбачає обхід сильних сторін для удару по їх вразливим точкам. На стратегічному рівні ці атаки спрямовані на військові системи, чия боєздатність залежить від кіберпростору, і можуть обмежувати бойовий потенціал аналогічно традиційним рішенням, що обмежує доступ. На тактичному рівні існує безліч типів кібератак, подібних до традиційних тактик, наприклад, атаки «відмова в обслуговуванні» або зондування. Кібератаки, спрямовані на виклик реакції та вимагають часу на їхнє виправлення, аналогічні тактиці відволікання. У кібервійні, так само як і в традиційних військових конфліктах, тактика різноманітна, і поділ кіберпростору на вузькі національні межі може бути небезпечним, обмежуючи можливості уявлення кібервійни. [19]

Кіберкоманди використовуються для трьох типів військових кібероперацій: захисних, кібершпигунства та наступальних. У багатьох країнах фахівці цих команд можуть здійснювати різні типи операцій протягом кар'єри. Кібероперації включають етапи: доставку зловмисного програмного забезпечення (через різні вектори, такі як зловмисна електронна пошта), експлуатацію (використання вразливостей для отримання доступу), встановлення (створення механізмів для збереження доступу), фазу командування та контролю (встановлення командного каналу для контролю), та завершальний етап для досягнення мети, такої як збір облікових даних, знищення систем або модифікація даних. [19]

Пропоную як приклад розглянути кібервійну у контексті Російсько-української війни, зосереджуючи увагу на російських кібератаках на Україну на етапі початку конфлікту та в подальшому розвитку подій.

На початку війни в лютому 2022 року російські кібератаки на Україну спрямовані були на державні та громадські цілі. Розвідка готувала атаки заздалегідь. Мережі Росії значно підвищили продуктивність та обсяги в кінці 2021 - на початку 2022 року. Росли як обсяги, так і різноманітність кібератак

з листопада 2021 до січня 2023 року. У початковій фазі 2022 року разом з концентрацією російських військ спостерігалася спроба фішингу для отримання доступу до електронної пошти та мережі. Група АРТ Nobelium, пов'язана з російською розвідкою, брала активну участь у цих кібератаках. Групи, пов'язані з Федеральною службою безпеки (ФСБ), також брали участь у російських кібератаках та розвідувальних операціях проти України. [21]

23 лютого 2022 року російська військова розвідка ГРУ виконала руйнівні атаки на українські урядові, ІТ, енергетичні та фінансові організації, ймовірно, для підтримки майбутніх операцій. Ці атаки часто спрямовані на цивільні об'єкти, які не мають прямого зв'язку з поточними тактичними або оперативними маневрами, вказуючи на відсутність чіткої роздільної лінії між військовою та цивільною сферами діяльності та видами атак. [21]

Канадський центр кібербезпеки CCCS вказав, що російські кібероперації спрямовані на приниження та порушення функцій українського уряду та економічних структур. Кібератаки також спрямовані на критичну інфраструктуру та обмеження доступу громадськості до інформації, включаючи інші країни. [21]

Спільний аналіз Google і Mandiant визначає п'ять етапів російських операцій: Січень 2022: Стратегічне кібершпигунство та попереднє позиціонування; Лютий-квітень: Фокус на початкових руйнівних кіберопераціях і військовому вторгненні; Травень-червень: Підтримка націлювання та атак, особливо під час українського контрнаступу; Серпень-вересень: Збереження плацдармів для стратегічної переваги; Жовтень-грудень: Поновлення кампанії підривних атак. [21]

Яким буде розвиток кіберсил у майбутньому? Кіберсили, існуючи лише кілька десятиліть, постійно розвиваються та вдосконалюються перед різноманітними викликами, від обмеження ворожих кіберсил до участі в глобальних конфліктах. Кіберпотужність цих сил стає ключовим елементом у стратегічних кампаніях та гібридних конфліктах, включаючи шпигунство та атаки на важливі військові та цивільні об'єкти. Розвиток кіберпростору

породжує нові методи боротьби та вимагає перегляду стратегій ведення бойових дій. Кіберсили стають важливим компонентом захисту силових установок і систем озброєння в інтегрованих військових операціях. [22]

Гібридна війна

Термін «гібридність» виникає від латинських слів "hybrida", "hibrida" або "ibrida", що означають комбінацію або змішування різних речей. Його спочатку використовували в біології та лінгвістиці в дев'ятнадцятому столітті. Термін набув популярності у зв'язку з різноманітними формами конфліктів після 2000 року, такими як події в Афганістані та Іраку, а також ізраїльські військові операції в Лівані та протистояння ізраїльських сил та ХАМАСу в Газі, але вже під назвою «Гібридна війна». [23]

Термін «гібридна війна» виник після 2002 року і з часом став предметом дослідження у професійній літературі. Однак визначення цього терміну в контексті військових дій вимагало деякого часу, щоб перейти від невизначеності до ясності. У 2007 році характер «гібридної війни» став більш зрозумілим, коли цей термін було вперше використано в стратегічних концепціях для спільних операцій США та інших офіційних документах. [23]

Основними рисами гібридної війни є одночасне використання традиційних і альтернативних (асиметричних) методів ведення конфлікту, використання різних тактик і застосування як простих, так і складних військових стратегій, включаючи високотехнологічні засоби озброєння, наприклад, повітряні зенітні ракети, протитанкові ракети і засоби зв'язку, а також використання тероризму і втручання регулярних військ у цивільних конфліктах. [23]

Гібридна війна дозволяє державам впливати на механізми, пов'язані з суверенітетом інших країн, не несучи відповідальності перед власними виборцями. Демократичні країни, які відзначаються високим рівнем публічної відкритості та управління, стають особливо вразливими. У ситуаціях, коли економіка зазнає негативного впливу та звичайні військові дії не є можливістю, демократичні країни шукають альтернативні шляхи, такі як

участь у гібридній війні, що може включати таємну діяльність або активні заходи в разі загрози. [26]

Отже, гібридна тактика ведення війни дозволяє агресорові використовувати невійськові сили через недержавні суб'єкти проти цільової держави, уникаючи відповідальності перед міжнародним правом. Також, це дозволяє створювати нестабільність в цільовій державі без великих витрат ресурсів або порушення важливих дипломатичних відносин. Гібридні військові методи включають таємні дії, кольорові революції, асиметричну війну, нетрадиційну та іррегулярну війну. Ці форми дій використовують непрямі методи для досягнення своєї мети, уникаючи міжнародного правового контролю та відплати від цільової країни чи режиму. [26]

Як приклад перед вторгненням Росії (24 лютого 2022 року), вона вже досягала успіху через комплексний підхід у гібридній війні проти України. Міграційна криза в Білорусі наприкінці 2021 року стала ключовим моментом, коли спроби Росії та Білорусі спровокувати кризу на східному кордоні ЄС і НАТО зазнали невдачі через рішучі дії Польщі, ЄС та НАТО у захисті своїх кордонів. Міграційна криза була спланована для тиску на ЄС, створення розбрату всередині блоку та спроби змусити Польщу порушити міжнародне право та закони ЄС, висиланням мігрантів до Білорусі, порушуючи принцип невисилання, захищений міжнародним правом. [26]

Такий російський підхід можна розглядати як застосування рефлексивного контролю, який змушує супротивника вчиняти дії, що завдають шкоди його власним інтересам. Російська агресія проти України в 2022 році була спланована з використанням інформаційних операцій, які функціонували як «потенційний множник сили». Інформаційна сфера, зокрема використання дезінформації як невід'ємної частини цього підходу до ведення війни, використовувалася російськими агресорами з метою підірвати рішучість західних країн підтримувати Україну. [26]

Інформація стала новим видом озброєння і ключовим елементом гібридної війни, відомої як інформаційна війна. Дезінформація в гібридних

конфліктах набуває важливості, росте за витонченістю, масштабом, інтенсивністю та впливом. Це перетворює інформаційну епоху в період активної дезінформації. Європейський Союз визначає дезінформацію як «неправдиву або обманливу інформацію, спрямовану на досягнення економічних переваг або обману громадськості з метою завдання шкоди суспільству». [25]

Дезінформація відрізняється від пропаганди за своїми цілями та методами поширення. Пропаганда спрямована на підтримку політичних справ, ідеологій або інтересів через відкриті рекламні кампанії чи розвідувальні дії. З іншого боку, дезінформація сприяє створенню недовіри та антипатії до встановлених норм і практик, зазвичай не маючи вираженої політичної мети. Її часто важко визначити через її приховану або витончену природу, і вона може нагадувати теорії змови. [25]

Технології соціальних мереж при їх використанні маніпулюють поширенням дезінформації так: створення контенту, включаючи статті, маніпуляцію медіа, та використання штучного інтелекту; потім ця дезінформація поширюється через ампліфікацію використовуючи алгоритми і рекламу; нарешті, поширення користувачами без перевірки достовірності. [25]

Дезінформація спрямована на індивідів із завданою недовіри до систем. Вона використовується там, де люди вже шукають підтвердження своїх сумнівів, навіть якщо інформація виглядає абсурдно. Анонімність та використання віртуальних облікових записів і спам-ботів забезпечують ефективний камуфляж в рамках гібридної кампанії. [25]

Як висновок, сучасні кампанії дезінформації, підкріплені розвитком технологій та Інтернету, стали більш витонченими та впливовими. Їх популярність зумовлена низькою вартістю, широким охопленням та швидкістю поширення через соціальні медіа. Ці кампанії мають вдосконалені методи, використовуючи прогалини у переконаннях та політичній структурі країни для підтримки та поширення. Основна мета дезінформації - контроль

над розповіддю фактів, щоб заплутати інших, підірвати конфлікти, підірвати довіру до інституцій і обмежити здатність до прийняття рішень. [25]

Гібридні загрози потребують «цілісного» підходу, який об'єднує традиційні та нетрадиційні відповіді від держав, міжнародних організацій і транснаціональних компаній. Важливо мати пропорційну та обґрунтовану реакцію, охоплюючи цивільний захист, поліцію, контрсубверсійні заходи (COIN) та військові дії. НАТО повинна розробити чітку стратегію і плани дій, враховуючи існування «сірої зони» конфлікту, де діють різні актори, і створюється складність і потенційні ризики. Гібридні загрози залишаються актуальними навіть у традиційних війнах, оскільки може присутній «гібридний» компонент, такий як кібератаки, біологічні атаки або нанотехнологічні додатки. [24]

Отже гібридні конфлікти - це складні форми конфлікту, в яких використовуються різноманітні методи, включаючи військові, інформаційні, економічні та політичні, з метою завдання шкоди супротивнику. Ці конфлікти та дезінформація як інструмент стали серйозними викликами для міжнародної безпеки, вимагаючи належної уваги та відповідних заходів реагування.

Дрони та автономні системи військового призначення

Безпілотні літальні апарати, або дрони, перейшли від простого застосування для спостереження до активного використання в аспекті нанесення шкоди. Автономні дрони викликають правові та етичні питання, зокрема, визначення відповідальності за можливу ненавмисну шкоду. Їх характеристики, такі як велика висота польоту та вплив на громадянське населення, породжують розгляд питань щодо легальності та дотримання принципів міжнародного та гуманітарного права. [27]

Автономні дрони, програмовані алгоритмами, використовуються для різноманітних завдань, включаючи військове використання. Ця концепція не нова, адже військові використовують безпілотники для розвідки та атак протягом багатьох років. З штучним інтелектом деякі моделі співпрацюють з

військовослужбовцями, надаючи постійну інформацію щодо руху противника. Здатні перевозити великі вантажі, вони також оснащені керованими ракетами для атак та допомагають у розробці тактики бойових операцій. [27]

У повсякденному мовленні їх називають дронами, але військові використовують терміни «дистанційно керовані літальні апарати» (RPA) або «безпілотні літальні апарати» (БПЛА). У військовому контексті термін «дрон» застосовується до дистанційно керованих апаратів для стрільби. Термін "RPA" точніше описує ці системи, ніж «БПЛА», а використання «безпілотний» може вводити в оману, оскільки це не завжди позначає повну відсутність людської участі в управлінні. [28]

Зокрема, аспект «пілотованого» літального апарату підкреслює їхню неаматорську природу. Варто очікувати, що громадськість продовжить бачити ці технології як автоматизовані системи для ведення військових операцій, незважаючи на зміну термінології на "RPA" з боку військових. Громадськість майже не розрізняє різновиди дронів, тому слід очікувати, що їх сприйняття буде загальним і враховуватиме їхню потенційну смертоносність. [28]

Переваги безпілотників над пілотованими апаратами або наземним персоналом визначаються двома ключовими чинниками. По-перше, це стосується безпеки і невразливості операторів дронів. Згідно з обмеженнями на використання військової сили через політичні обговорення щодо реакції громадськості на людські втрати, використання безпілотників може дозволити уникнути цих проблем. Хоча реальний вплив чутливості до жертв може бути обговореним, але відсутність операторів на борту дронів може суттєво змінити динаміку ведення війни, полегшуючи такі дії, як підтримка союзників, стримування супротивників та участь у гуманітарних операціях. [29]

По-друге, безпілотники можуть виявитися більш ефективними для досягнення військових цілей, забезпечуючи вибірковість у визначенні

мішеней та зменшення ймовірності помилок. Це може допомогти у підтримці громадськості та уникненні непередбачуваних наслідків для цивільного населення. Безпілотники також можуть сприяти уникненню шкоди ворожому нижчому рангу персоналу після ліквідації їхніх лідерів, використовуючи свої технічні можливості для високотехнологічного враження. [29]

Після 30 хвилин моніторингу датчиків, пильність людини знижується, а моніторинг безпеки на великій площі протягом 24/7 вимагає значних ресурсів. Це призводить до зростання попиту на автономні системи у сфері безпеки. Вдосконалені датчики ефективно вирішують завдання пошуку, оцінки, відстеження та націлювання на зловмисників, зменшуючи навантаження на операторів. [30]

У сучасний час було створено I-IBD для підвищення ефективності оборони військових баз. Програма інтегрованої базової оборони спрямована на поліпшення інтеграції та взаємодії систем, автоматизацію обробки даних про загрози через графічний інтерфейс, ефективну оцінку та поширення інформації, а також оптимізацію завдань та ресурсів для підвищення ефективності операцій з оборони бази. [30]

Безпілотники, хоч і відкривають нові можливості, мають свої обмеження. Непередбачувані погодні умови, такі як блискавка чи дощ, можуть обмежити їх функціональність. Проблеми з надійністю також є важливим важелем, оскільки безпілотники частіше відмовляють, ніж пілотовані літаки. Тим не менше, можливості технологій в майбутньому можуть вирішити ці виклики. [31]

Використання безпілотників у зонах бойових дій породжує питання суверенітету та принципів розрізнення і пропорційності. Зараз такі дії підлягають пропорційній відповіді, але можуть призвести до ескалації конфлікту, поставивши країну на межу війни. Впровадження безпілотників у бойові дії несе політичні ризики та вимагає уважного врахування юридичних, етичних та операційних аспектів. Крім розробки засобів, важлива політична воля для використання цих систем у критичних операціях. [31]

За останні кілька десятиліть безпілотні літальні апарати стали невід'ємною частиною військових операцій, використовуються як передові інструменти як у ненаступальних, так і в наступальних діях. Вони відіграли важливу роль у перемозі азербайджанських військ над вірменською армією і вважаються ключовими факторами у російсько-українській війні. З швидким розвитком технологій безпілотних літальних апаратів стає очевидним, що вони є не просто майбутнім потенціалом, але і актуальною реальністю. Безпілотні літальні апарати можуть діяти як засіб збільшення сил і засобів у поточних оборонних операціях, від прикордонного контролю до боротьби з тероризмом, сприяючи підвищенню точності операцій, які проводяться силами оборони. Збільшення можливостей ведення військових дій безпілотниками може бути важливим інструментом для забезпечення державної безпеки обладнанням, що виробляється власними силами, забезпечуючи економічні, стратегічні та технологічні переваги. [31]

Безпілотні літальні апарати пропонують низку переваг у традиційних військових операціях, включаючи збір даних спостереження і проведення ударів без ризику для життя солдатів, а також точне націлення та морський пошук і порятунок. З розвитком технологій передбачається, що безпілотні літальні апарати виконають більше бойових функцій, які традиційно виконували пілотовані літальні апарати. Крім того, безпілотники набувають все більшої актуальності в антитерористичних операціях, дозволяючи застосовувати заходи проти конкретних цілей за кордоном і досягати значних результатів за менше фінансових витрат. [31]

Космічний простір

Космічний простір представляє собою технологічну область, і конкуренція в ньому справді є технологічною. Збройні сили також мають технологічний компонент і розвиваються разом із ним. Таким чином, космічний простір, технології і Збройні сили взаємопов'язані. Дослідження космічного простору спочатку було пов'язане з військовими аспектами, зокрема обороною. Подальший розвиток космосу також включав аспекти

економіки та комерції, зокрема супутникові послуги. Важливо зазначити, що війна є дією духу, і космічна політика в значній мірі відображає земну геополітику. У той же час, космос став більш економічно орієнтованим, з більшим акцентом на супутники та пов'язані з ними послуги. Вплив космосу на геополітику і господарство зростає, і існує обіцянка для подальшого розвитку цієї галузі. Контроль над космосом вимагає здатності «домінування повного спектру», тобто здатності контролювати та обмежувати використання космосу іншими акторами. Хоча повний контроль є недосяжним для будь-якої окремої країни, включаючи США, з огляду на масштаби космічного середовища, це контроль важливий для забезпечення свободи дій в космосі, аналогічно морському простору та іншим глобальним областям. [32]

Спроба досягнути повного контролю над космосом, ймовірно, спровокує гонку в озброєння, що може призвести до дестабілізації та геополітичних наслідків. Завдання досягнення адекватного контролю над космосом ускладнюється через велику кількість комерційних супутників, а перевантаження орбіти стає все актуальнішим явищем. Контроль над космосом включає в себе спостереження, захист і можливість заперечення. Космічне спостереження передбачає виявлення, ідентифікацію та відстеження тисяч об'єктів у космосі. Супутники грають важливу роль у розробці систем раннього попередження стосовно розгортання або запуску ядерної зброї земельного базування. Ці супутники характеризуються своєю пасивністю та обережністю, і вони стають ключовими для виконання розвідувальних завдань. [32]

Умови для розвитку мережево-центричної космічної влади виникають завдяки революції "NewSpace", де венчурний капітал, підприємництво та наукова інновація поєднуються для впровадження нових космічних технологій на ринок. Створення сприятливого середовища, що захищає інтелектуальну власність і сприяє вільному обміну ідеями та талантами, є ключовим для цього процесу. Такі інноваційні «центри» вже успішно

функціонують в окремих частинах Сполучених Штатів, де технологічні, людські та політико-правові фактори сприяють швидкому розвитку стартапів та залучають інвесторів. [33]

Розвиток мережево-центричної космічної влади через "NewSpace" може відігравати роль у формуванні умов для військових дій в космічному просторі, але вплив залежатиме від багатьох факторів, включаючи геополітичну ситуацію, технологічний розвиток, політичну волю та міжнародну співпрацю. [33]

Іншим важливим аспектом є зміна ролі міжнародного співробітництва у військовому космосі. Раніше супердержави не мали значних переваг від спільного використання космічних систем з союзниками. Однак ситуація змінилася, оскільки ряд друзів США, такі як Індія, Ізраїль, Італія, Франція, Німеччина, Японія і Сполучене Королівство, розробили складні космічні можливості. Ці країни мають фінансові ресурси для розвитку передових військових космічних систем, які є привабливими для країн, що прагнуть залучати іноземні космічні держави. [33]

Держави все більше спираються на супутники, які виконують як цивільні, так і військові функції, особливо через зростання комерційних суб'єктів у космосі. Розрізнити військове та цивільне призначення супутників ускладняється, оскільки багато з них можуть мати подвійне використання, створюючи неоднозначність для космічних суб'єктів. Незважаючи на потенційні військові загрози, ці об'єкти можуть приносити користь цивільному населенню і сприяти розвитку космічної сфери. [34]

Ще однією проблемою є військові можливості, включаючи системи протиракетної оборони (ПРО) і перехоплювачів космічного базування, які можуть бути використані як протисупутникова зброя (АСАТ). Розміщення таких систем на орбіті або запуск оборонних систем може бути сприйнято як наступальний крок і спричинити напруженість у космічному просторі, що може призвести до конфлікту. Ці системи стають потенційними цілями в разі

конфлікту, і їх дослідженню та розвитку слід приділити особливу увагу перед подальшим розгортанням. [34]

Незважаючи на деякі обмеження, технологічний прогрес покращує здатність отримувати точну інформацію про космічну ситуацію, особливо на геосинхронній орбіті, сприяючи розумінню дій інших суб'єктів у космосі та зміцненню довіри. Однак використання систем обліку космічних об'єктів (SSA) стикається із значними викликами, такими як зростання складності через різноманітність об'єктів і нові технології, суб'єктивність інтерпретації інформації, обмежена точність даних та питання перевірки методів і даних, а також залучення держав до систем перевірки. [34]

Міжнародне право обмежує використання сили державами і включає заборону загрози її використання. Якщо застосування сили вже незаконне, то і явна загроза таким застосуванням також вважається незаконною. Таким чином, виявлення загрози використання кінетичної протисупутникової зброї без провокаційних дій є неприпустимим в рамках міжнародного права. [35]

З іншого боку, заява про те, що держава готова вжити заходи самозахисту у відповідь на збройний напад іншої держави, не є самою по собі незаконною. При цьому загроза використання сили повинна бути обґрунтованою та пропорційною у відповідь на реальну загрозу. Заборона загрози застосування сили не обов'язково вимагає прямого оголошення загрози. Наприклад, раптове масове розміщення військ біля кордону з сусідньою державою може розглядатися як покрита загрозою дія використання сили, особливо якщо діюча держава має історію вживання подібних дій перед вторгненням. [35]

У випадку космічних операцій загроза може виникнути через поведінку держави, яка безперервно відбуває орбітальні маневри та вживає інших заходів, які можуть створювати загрозу для інших космічних об'єктів. Наприклад, якщо держава раніше використовувала подібні дії для атаки на інші супутники, це може розглядатися як непряма загроза застосування сили. В іншому випадку, простий розміщення протисупутникової зброї на орбіті

без конкретної загрози не вважається забороненою загрозою застосування сили. [35]

Найкращим прикладом в сучасному використанні космічного простору є військовий конфлікт між Україною та Російською Федерацією

ІСЕУЕ уклала угоду з Благодійним фондом Сергія Притули, надаючи Уряду України доступ до своїх пошуково-рятувальних радіолокаційних супутників. Це дозволить Збройним Силам України отримувати надійні дані з високою частотою оновлення для критичних об'єктів, сприяючи рішенням у сферах страхування, реагування на катастрофи, безпеки та інших. ІСЕУЕ володіє найбільшим у світі угрупованням радіолокаційних супутників, здатних збирати дані у будь-який час, навіть в умовах хмарного покриву або вночі. [36]

Після вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року компанія SpaceX, яку очолює Ілон Маск, доставила супутникові термінали Starlink в Україну. Внаслідок цього дія Москви спричинила припинення інших видів зв'язку в країні. З того часу термінали Starlink стали важливою частиною цифрового зв'язку для української армії. Розміщені в окопах, приховані під камуфляжем на броньованих транспортних засобах та використовуються в командних центрах, ці маленькі WiFi-термінали мають величезне значення, і багато військових вважають, що вони є життєво важливими. [37]

Сучасні зони бойових дій насичені цифровим зв'язком, що потребує надзвичайно швидкого та безпечного Інтернет-з'єднання. В Україні супутниковий інтернет від Starlink допомагає передавати дані з безпілотників з будь-якого місця на полі бою. Це дозволяє командирам отримувати інформацію про рухи ворожих сил у режимі реального часу і координувати артилерійські удари значно швидше, ніж це можливо через радіозв'язок. [37]

Висновок до розділу 2

В даному висновку можна сказати, що сучасний світ переживає трансформації у військовій сфері, визначаючи нові реалії та виклики.

Геополітичні та технологічні фактори, вплив мотивацій країн та глобальна динаміка стають необхідними компонентами стратегій ведення «гарячих війн». Розвиток сучасних конфліктів тісно пов'язаний із геополітичними обставинами, використанням передових технологій, змінами у мотиваціях країн та глобальним впливом на ситуацію. Динаміка військових подій суттєво визначається новими інструментами, які включають космічні технології, кібербезпеку, інформаційну війну та інші аспекти. Наголошується на потребі ефективного міжнародного регулювання використання військових технологій та впровадження етичних норм у цій сфері. Зростання кількості супутників, кіберзагрози та поширення зброї масового знищення ставлять перед міжнародним співтовариством виклики, які вимагають нових стратегій та співпраці для забезпечення глобальної стабільності та безпеки

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМА ТАЙВАНЮ: СУЧАСНИЙ КОНФЛІКТ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ В ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

3.1 Причини сучасного конфлікту щодо Тайваню

Щоб дізнатися про причини сучасного конфлікту навколо Тайваню, нам потрібно зазирнути в історію цієї держави та дізнатися, що відбувалось позаду цього конфлікту.

Після поразки Японії у Другій світовій війні в серпні 1945 року владу в Китаї перебувала в руках Націоналістичної партії або Гоміндану під керівництвом генерала Чан Кай-Ші. Але у грудні 1949 року комуністичні сили під керівництвом Мао Цзедуна перемогли націоналістичні сили в материковому Китаї під час громадянської війни. Чан Кай-Ші та його прихильники, кілька мільйонів людей, втекли на острів Тайвань у надії повернутися на материковий Китай та відновити свою владу. [38]

Спочатку США та ООН визнавали Китайську Республіку (офіційна назва Тайваню) як законний уряд і відмовлялися визнавати Китайську Народну Республіку (КНР). Однак ситуація змінилася в червні 1950 року під час Корейської війни. Щоб уникнути можливої помсти з боку КНР у материковому Китаї, США направили в Тайванську протоку Сьомий флот ВМС США, який включав в себе авіаносці, важкі крейсери і вісім есмінців, для демонстрації своєї сили перед комуністичними силами. Це запобігло нападу КНР на Тайвань, але також скомплектувало спроби Гоміндану повернутися на материковий Китай. [38]

Напруженість між Китайською Народною Республікою (КНР) і Китайською Республікою у 1950-х роках призвела до збройного конфлікту через стратегічні острови в Тайванській протоці. Два рази протягом 1950-х років КНР бомбила острови, контрольовані Тайванем. Сполучені Штати відповіли активним втручанням від імені Китайської Республіки. Важливість островів у Тайванській протоці була зумовлена їхньою географічною

близькістю до Китаю та Тайваню та їхньою роллю в громадянській війні в Китаї. [39]

У 1954-1955 роках, Китайська Народна Республіка розпочала серію артилерійських обстрілів та атак на острови поблизу Тайваню в Тайванській протоці. Це призвело до збільшення напруженості та обурення США, які надали підтримку Тайваню, і відзначили, що будь-яка спроба Китаю використовувати силу для рішення конфлікту могла призвести до серйозних наслідків. Це врешті-решт призвело до підписання угоди про взаємну оборону між США та Тайванем у 1955 році. У 1958 році відбувся другий Тайванський кризис, коли Китайська Народна Республіка розпочала бомбардування островів Кінмей та Матсу, які також були контрольовані Тайванем. Ця ситуація ще більше збільшила напруженість та загострила страхи відновлення військових дій. В цей час США надали підтримку Тайваню, і ця криза врешті-решт завершилася без подальших ескалацій, але зберегла важливість Тайваню в геополітиці регіону. [39]

Основою конфлікту в Тайванській протоці з 1949 року є складне питання щодо «єдиного Китаю», що стосується остаточних політичних відносин між двома сторонами. До 1970-х років Китай та Тайвань декілька разів застосовували загрози та силу один проти одного в цьому конфлікті. Проте в 1970-х роках ряд ключових подій, включаючи візит президента США Річарда Ніксона до Китаю в 1972 році, призвели до створення нечіткої міжнародної структури, що стосується «єдиного Китаю». Ця структура допомогла зменшити військову напруженість в регіоні, але Китай ніколи не відмовився від можливості використання сили для вирішення конфлікту, і в останні роки знову збільшував військовий тиск на Тайвань. [40]

Поки Тайвань та його союзники готуються до можливого військового конфронтації з Китаєм і захищають автономію острова, питання «єдиного Китаю» залишається актуальним конфліктним пунктом в Східній Азії. Ворожнечу між протокою можна спостерігати в політичних та військових діях, подібних до минулих суперечок, але при цьому характер та динаміка

конфлікту істотно змінилися. Зокрема, з моменту обрання Ця Ін Веня президентом Тайваню в 2016 році, відносини між двома сторонами стали значно більш напруженими. Однією з очевидних причин є небажання Ця використовувати термін «Консенсус 1992 року» для характеристики відносин між сторонами. Також, у 1999 році Китай призупинив політичні контакти та збільшив військовий тиск на Тайвань, коли тодішній президент Тайваню Лі Тенг Хуей визначив відносини між сторонами як «особливі відносини між державами». [40]

Тривіальні суперечки, кажучи здавалося б, щодо формулювань, які описують відносини між Тайванем і Китаєм, також виникали під час спроб примирення і виявилися основною перешкодою для поліпшення відносин. У 2001 році, тодішній президент Тайваню Чень Шуйбянь запропонував можливий сценарій «майбутнього єдиного Китаю», проте Пекін відхилив цю ініціативу. З 2008 по 2016 рік, коли тодішній президент Тайваню Ма Інцзю підписав формулювання «один Китай, різні інтерпретації» щодо відносин між Тайванем, Китаєм та Континентальним Китаєм, спостерігалося наближення. Проте Пекін було неспокійно відносно Ма, який наголошував на «різних інтерпретаціях», і це призвело до того, що Тайвань отримав трохи більше міжнародного простору, а в результаті це призвело до зриву поліпшення відносин. [40]

Концепція «єдиного Китаю», що використовується у цьому контексті та цьому розділі, визначається як міжнародно визнане розуміння, що надає можливість іноземним урядам утримувати офіційні дипломатичні стосунки з Китаєм, при цьому фактично утримуючи «неофіційні» або «недержавні» зв'язки з Тайванем в певних ключових випадках. Ця система на практиці створює середовище, в якому інші держави можуть визнавати один аспект, який є важливим для Пекіна - а саме, що КНР є «єдиною законною владою Китаю», - але водночас уникають висловлення своєї позиції стосовно іншого аспекту - Пекінового твердження, що Тайвань є провінцією Китаю і не має права на міжнародний статус як окремий суб'єкт, здатний, серед іншого,

вступати до більшості міжнародних організацій або укладати міжнародні договори. Важливо розуміти, що межі цієї «сірої зони» та ступінь її гнучкості є складними та визначаються політичними обставинами. Незважаючи на вимогу Пекіна до інших країн визнавати суверенітет Китаю над Тайванем, сам Китай може відмовитися визнавати такий статус. Однак Пекін довгий час був несприятливий до неоднозначного статус-кво та не бажав приймати його протягом багатьох років. [40]

З урахуванням півстолітньої історії, неоднозначність стратегічних та економічних відносин 1970-х років, яка сприяла широкій тристоронній співпраці між США, Японією та Китаєм наприкінці холодної війни, також посяла насіння конфліктів і тертя в інших умовах сьогодні. Зникла спільна радянська загроза, яка об'єднувала їх у минулому. Крім того, швидка демократизація Тайваню привернула увагу світу та змінила динаміку відносин між Тайванем і Китаєм. Останнім часом стратегічні та економічні інтереси США та їх союзників стають у конфлікті з сильнішим і більш агресивним Китаєм. Поєднання загострення існуючих конфліктів - це наступна крок у кампанії КНР на наближення офіційних позицій інших країн стосовно «єдиного Китаю» до «принципу одного Китаю» за керівництва Пекіна. Пекін, починаючи від окремих країн і закінчуючи ООН, намагається односторонньо встановити «консенсус» стосовно статусу Тайваню та витіснити сіру зону, де інші країни регулюють свої відносини з Тайванем. У ключових моментах іноземні уряди відстоювали свою позицію. Гнучкість в межах 50-річної історії «єдиного Китаю» тепер дозволяє обом цим суперечливим явищам існувати одночасно. Головний ефект полягає в тому, що, незважаючи на те, що неоднозначність в основі цієї концепції є стійкою, сама невизначеність, яка спричинила її успіх у минулому, створює тепер ситуацію, де ця концепція піддається серйозним випробуванням у 21 столітті. [40]

На сучасному етапі, адміністрація Джозефа Р. Байдена молодшого підтримує традиційну політику США «єдиного Китаю» на підставі Закону

про відносини з Тайванем, трьох спільних комюніке США та Китаю та шести гарантій. Відносини США і Тайваню залишаються неофіційними. Політика уряду США передбачає, що Сполучені Штати не визнають незалежність Тайваню, підтримують статус-кво між обома берегами протоки та дотримуються Закону про відносини з Тайванем, щоб підтримувати обороноздатність Тайваню та сприяти миру і стабільності в регіоні. Політика США визнає політичний статус Тайваню як нерозв'язане питання та реагує на зростаючу військову активність Китаю навколо Тайваню. США розглядають такі дії Китаю як виклик принципу вирішення конфліктів мирним шляхом. Китай підтримує «єдиний Китай» і визнає Тайвань як частину Китаю. Тайвань офіційно називає себе Республікою Китай, але президент Цай Ін Вень стверджує суверенітет Республіки Китай і підкреслює, що обидві сторони не повинні підпорядковуватися одна одній, закликаючи Тайвань грати більш активну роль у світовій спільноті. [41]

Отже, сучасний конфлікт навколо Тайваню є глибоко вкоріненим історичним протиріччям, яке сягає далеко назад у минуле. Він виник після китайської громадянської війни і розділення республіки Китай на Тайвань і Китайську Народну Республіку.. Китай прагне повного об'єднання під прапором «Один Китай», тоді як Тайвань бореться за збереження своєї незалежності. США і багато інших країн продовжують підтримувати Тайвань на політичному та військовому рівнях, але підтримка Тайваню не означає його міжнародне визнання. Міжнародні відносини навколо Тайваню складні і потенційно небезпечні, і їх розвиток потребує обережного та збалансованого підходу з боку всіх зацікавлених сторін.

3.2 Військові стратегії сторін у конфлікті та їх вплив на подальший розвиток подій.

Поточна напруженість у Тайванській протоці виникла як результат стратегічної дилеми з військовим аспектом, а не як результат військової дилеми, яку можна було б вирішити війною. Якщо конфлікт спалахне в

Тайванській протоці та включити сили Китаю, Тайваню та США, важко уявити ситуацію, при якій хоча б одна сторона переможе та вийде з конфлікту сильнішою. Найбільш ймовірним сценарієм є те, що всі три сторони зазнають втрат внаслідок складного і насильницького конфлікту, який не призведе до явного абсолютного переможця. В Сполучених Штатах та на Тайвані відсутній громадський ентузіазм щодо військового конфлікту. Громадськість Тайваню розуміє, що будь-яка спроба досягнення незалежності може призвести до війни. У Пекіні також існують власні причини бажати «перемогти без боротьби», іншими словами, досягнути об'єднання без використання сили. Китайські стратеги повинні враховувати, що будь-яке військово-втручання на Тайвань призведе до військової реакції США, яку важко буде контролювати та уникнути подальшої ескалації або розширення конфлікту за межі Тайванської протоки. З точки зору китайських стратегів, готування до іншого розвитку подій, крім реакції США, було б безвідповідальним. [42]

Незважаючи на те, що військовий баланс сил в західній частині Тихого океану в наш час досить стійкий для підтримки стабільності та забезпечення миру, Тайвань і Сполучені Штати стають більше залежними від необхідності ефективною, розгорнутою обороною, яку забезпечують наземні війська, щоб стримувати військові акції Китаю. Армія США може відігравати ключову роль у розробці нових оборонних стратегій у Східній Азії, які б допомагали стримувати агресію Китаю, навіть якщо морські та повітряні сили Тайваню і США не мають змоги завдати поразки китайським атакам в морі. Ситуація в галузі оборони в Східній Азії є нестійкою, і Китай продовжує реформувати свої наземні війська, щоб підсилити їх здатність до захоплення та контролю над спірними територіями і заважати розгорнутим оборонним силам, які викликають операції національної оборони. Ця постійно змінююча ситуація відкриває армії США можливість надавати підтримку, розвивати нові стратегії та адаптувати традиційні методи до потреб багатоаспектного середовища 21-го століття. [46]

Протягом останніх п'яти років, Тайвань вдосконалив свої оборонні стратегії з фокусом на підсиленні наземної оборони, ставлячи перед Китаєм завдання по подоланню надійної та розподіленої оборони. Ця стратегія, відома як «Загальна концепція захисту», націлена на створення вигідних асиметричних можливостей. Наприклад, окрім здатності негайно відповісти на наступ сил Китаю на узбережжі за допомогою танків M1A2 і ударних гелікоптерів AH-64, наземні підрозділи готують ешелоновану оборону, яка не лише завдасть значних втрат противнику, але й надасть можливість для мобілізації резервів або прийому підкріплення з-за кордону. Тайвань також активно розробляє власну високомобільну артилерійську ракетну систему, яка може швидко розгортатися і маневрувати в густонаселених містах Тайваню або в гірських регіонах. Крім того, Тайвань закуповує сотні зенітних ракет Stinger, більше 1400 протитанкових ракет Javelin і трубчастих запусків з оптичним наведенням по дроту. Все це доповнює тисячі портативних ракет малої дальності, які вже є в їхньому арсеналі. Крім того, Тайвань розробив власну одноразову протитанкову ракету з плеча і розпочав її розповсюдження по всій країні. [46]

Тайвань в останні роки активно переглядає свої оборонні стратегії, зокрема спрямовуючи зусилля на реформування своїх резервних сил з метою зробити їх більш оперативними і ефективними в контексті загальної концепції оборони. Раніше Тайвань вимагав вісім років військової служби в резерві після обов'язкової військової служби, і загальна кількість резервістів становила понад 3,5 мільйона, з яких 2,5 мільйона мали досвід військової служби. Зараз Тайвань скоротив термін військової підготовки для чоловіків до чотирьох місяців, і резервні сили в основному обмежуються короточасними «підготовчими» тренуваннями вихідних днів, які включають стрільби з гвинтівки, обмежену бойову підготовку і навчання основам надання допомоги при стихійних лихах. Реформи в резервних силах Тайваню є необхідними, і можливе створення більш оперативного резерву, що підтримує бойові дії в разі кризи, може бути важливим кроком. Армія США

може стати корисним партнером у цьому процесі, оскільки у неї є багатий досвід у розвитку армійського резерву та Національної гвардії для виконання оперативних завдань та надання допомоги при природних катастрофах. Створення невеликого оперативного резерву в розмірі близько ста тисяч осіб може значно підсилити оборону Тайваню та забезпечити додаткові ресурси в разі кризи, зокрема шляхом підвищення активних військових сил. Політики Тайваню вже шукали допомогу від армії США щодо покращення наземних компонентів оборони, і співпраця у цьому напрямку може бути корисною для обох сторін. [46]

Перехід до багаторівневої оборони та асиметричного реагування не залишився непоміченим у Китаї, який також реформував свої військові сили, щоб забезпечити більший резерв живої сили для експедиційних операцій і нової спеціалізації на ролях підтримки бойових дій. Протягом останніх п'яти років Народна збройна поліція (НЗП), воєнізоване формування, яке служить додатком до НВАК, зазнала радикальних трансформацій. НЗП посилює наземні сили НВАК, надаючи функції бойової підтримки, подібні до військової поліції в армії США. НЗП було систематично перетворено зі сміттєзвалища для офіцерів і відставних солдатів у високопідготовлені та добре оснащені сили реагування, які можуть розгортатися в спірних районах. Зміни в командній структурі КНР також більш тісно пов'язали НЗП з військовими справами. 1 січня 2018 року НЗП була передана під контроль Центральної військової комісії та Центрального комітету Комуністичної партії Китаю, обидва з яких очолює Сі. Щоб зосередитися на бойових ролях, ця організаційна зміна відбулася НЗП позбавляється багатьох цивільних функцій, таких як охорона кордонів і охорона природних ресурсів. Сили НЗП було поділено на два «мобільні контингенти», кожним з яких керує генерал-офіцер із двома зірками. Ці нові формування були оснащені важчим і досконалішим озброєнням, бронетехнікою, гелікоптерами та безпілотними літальними апаратами. Загони народної міліції також переходять зі стаціонарного несення служби на експедиційний зразок; Підрозділи НЗП

проводять рік-два в Тибеті чи Сінцзяні, регіонах із значною ворожнечею до уряду КНР, перш ніж перейти до фази навчання та відновлення. Загалом ці реформи НЗП зробили її цінним ресурсом тактики та людської сили, яка може підтримати зусилля НОАК, спрямовані на поразку підходу багат шарової оборони до наземного конфлікту на Тайвані. [46]

Хоча Пекін виражає своє підтримку «мирному об'єднанню» як найкращому шляху дій, Китайська Народна Республіка (КНР) постійно наголошує, що готова використовувати військову силу проти Тайваню. Комуністична Китайська Партія має різні засоби для змусити Тайбей вступити в об'єднання, включаючи військову акцію. КНР також може вдаватися до кібернетичних, блокадних та кінетичних операцій з метою тиску на Тайвань і вимушення його підкорення або спонукання тайванського керівництва до переговорів на умовах КНР. У будь-якому випадку, Китай буде намагатися утримати Сполучені Штати від можливого втручання у будь-які військові дії на Тайвані. Якщо ця мета не буде досягнута, КНР намагатиметься відтермінувати або перемогти інтервенцію у рамках обмеженої короткотривалої війни. У разі тривалого конфлікту КНР може розглядати ескалацію в кіберпросторі, космосі або ядерній сфері з метою завершення конфлікту або спробувати політичне врегулювання. Комуністична Китайська Партія може розглядати різні варіанти військової акції проти Тайваню. Реакція КНР на внутрішню та міжнародну опозицію до військових дій, економічний вплив санкцій, політичні тенденції на Тайвані та рівень довіри до успішності КНР у впровадженні успішного вторгнення на Тайвань визначатимуть, який варіант військових дій КНР обере під час кризи. КНР провела навчання, спрямовані на тиск на Тайвань, в серпні 2022 року, і повторила їх у квітні 2023 року у відповідь на транзит президента Тайваню Цай Інвен через територіальні води. [43]

Можливе вторгнення Народно-визвольної армії Китаю (НВАК) в Тайвань, супроводжуване числовою перевагою, створює можливості для політичного тиску в мирний час і стратегічних маніпуляцій проти Тайваню.

Військові сили Китаю, включаючи Військово-повітряні сили, Військово-морські сили та сили Військово-морського флоту, регулярно проводять провокаційні дії, вторгаючись в прилеглі води. Це змушує тайванські сили реагувати і розгортатися швидко. На сьогодні ця ситуація є рутинною і відбувається в різних формах. При значній ескалації, Китай висилає авіаносець, який вперше пройшов Тайванські протоки в 2019 році, і вторгнення в зону ідентифікації повітряної оборони в даний час стали рутинними і відбуваються майже кожен день. За 10 місяців, з вересня 2020 по липень 2021 року, літаки НВАК здійснили майже 554 бойових вильоти на південний захід від Тайваню. По-друге, розгортання Народно-визвольної армії Китаю накладають тягар на Тайвань, викликаючи його розглядати спрощений підхід до реагування на регулярні вторгнення. Це може створити символічну та політичну перемогу для Пекіна, оскільки Тайвань поступово адаптується до нормалізації дій НВАК в областях, які раніше вважалися територією Тайваню. По-третє, такі вторгнення призначені для психологічного впливу на Тайвань, змушуючи військових Тайваню звикати до факту, що значна кількість сил НВАК майже перетинає межі територіальних вод і повітряного простору Тайваню. Такий підхід може призвести до ситуації, коли захисники можуть бути захоплені зненацька, коли ці сили не повертаються відразу, а замість цього беруть участь у перших етапах повітряних атак. [44]

3.3 Використання нових технологій та тактик у військових діях.

В документах Китайської Народної Армії (КНА) розглядаються різні аспекти стратегій та технологій, які можуть бути використані в операціях проти Тайваню.

Повітряна та морська блокада розглядаються в документах НВАК, як частина Спільної кампанії блокади. В рамках цієї стратегії Китайська Народна Республіка планує використовувати блокаду морського та повітряного сполучення, включаючи припинення імпорту, життєво

важливого для Тайваню, з метою змусити Тайвань здатися. Ця кампанія також включає широкомасштабні ракетні атаки та можливі захоплення офшорних островів Тайваню, спрямовані на підкріплення Спільної кампанії блокади і подолання опору Тайваню. Важливим елементом є можливе використання електронної боротьби (РЕБ), мережових атак і інформаційної операції (ІО) для ізоляції Тайваню та впливу на міжнародний наратив. [43]

Далі, існує стратегія обмеженої сили або примусової дії. КНР може застосовувати різноманітні підливні, каральні або смертоносні військові операції в межах обмеженої кампанії проти Тайваню, які можуть поєднуватися з економічною та політичною діяльністю, підтримуваною інформаційною операцією. Метою цієї кампанії є створення сприйняття про відсутність ефективності та легітимності уряду Тайваню, виклик страху серед тайванського населення та можливість розігнати опір. Ця стратегія може включати атаки на комп'ютерні мережі та обмежені кінетичні дії проти політичної, військової та економічної інфраструктури Тайваню. Дії Китаю у веденні кібервійни відомі міжнародному суспільству як засіб проникнення інформації, викрадення акаунтів і саботажу. Оскільки Пекін має за мету кінцеве об'єднання Тайваню, Китай виявляє безкінечну активність у спробах проникнути на Тайвань, спричинити руйнування і здійснювати шпигунство від імені Об'єданого фронту. Ця постійна активність робить Тайвань випробувальним майданчиком для кібероперацій, обґрунтовуючи важливість об'єкта Тайваню у цьому контексті. Китай, розвиваючи свою кіберармію як спеціалізовану службу, запустив ініціативу, відому як «863 project on human resources», і акцентує увагу на пошуку та навчанні висококваліфікованих фахівців для розробки високотехнологічних здібностей. Це вказує на те, що для служби в кіберармії Китаю не обов'язково потрібна військова освіта. Цивільні сектори та наукова спільнота також активно залучаються до спроби ведення кібервійни проти зовнішніх урядів і отримують фінансування від іншого департаменту при штабі Генерального штабу. Цей контекст дозволяє

краще розуміти нещодавні кібератаки, які надходили від китайської кіберармії і спрямовані проти США та Японії. [43, 45]

Повітряно-ракетна кампанія передбачає використання високоточних ракетних та повітряних ударів проти ключових цілей, таких як авіабази, радіолокаційні станції, ракети, космічні засоби та засоби зв'язку. Метою таких дій є погіршення оборони Тайваню, нейтралізація військового керівництва або зниження відповідальності суспільства для протистояння. Щодо десантного вторгнення на Тайвань, КНР має різні операційні концепції, включаючи Об'єднану десантну кампанію на острові. Ця стратегія передбачає складну операцію, включаючи РЕБ, логістику, повітряну та морську підтримку для прориву або обходу берегової оборони Тайваню, створення плацдарму та нарощування бойової потужності вздовж західного узбережжя Тайваню та захоплення ключових цілей або всього острова. Крім того, НВАК досліджує можливість захоплення невеликих островів, таких як Пратас або Іту-Аба, або островів середнього розміру з кращим захистом, таких як Мацу або Кінмень, окрім повномасштабного вторгнення на Тайвань. Це має на меті продемонструвати військову спроможність та політичну рішучість КНР і отримати територіальний здобуток. Однак такі операції пов'язані з політичними ризиками та можуть активізувати настрої прихильників незалежності Тайваню та створити міжнародну опозицію. [43]

Загроза для Тайваню виходить від потужної НВАК - другої за розміром та найпотужнішої армії в світі, і вона має багато різних аспектів, охоплюючи різні сфери, такі як повітря та море, кібернетична, космічна, тощо. Зокрема, кібернетичні загрози присутні в некінетичній області і досить складні для кількісної оцінки. [47]

Ми розуміємо, що сам Тайвань не може витримати протистояння перед Китайською Народною Армією, і стратегія захисту країни в основному ґрунтується на максимальному стримуванні китайських сил та наданні часу для надходження союзних військ на театр операцій. Можна сказати, що

основним елементом стратегії Тайваню є стримування китайських військ до моменту приходу союзників, в даному випадку - США.

Пряме втручання США в конфлікт на підтримку Тайваню рішучим чином нахилило б ваги на користь Тайваню. Пряме втручання може приймати різні форми, включаючи відправлення авіаносних бойових груп, що включають в себе флот надводних і підводних суден, для протистояння Морській службі Народно-визвольної армії, проведення авіаударів по ВМС Народно-визвольної армії та військово-повітряних силам Народно-визвольної армії, блокування контролю над електромагнітним простором, відмову від використання космічних засобів на користь Народно-визвольної армії та фізичне розгортання наземних військ на Тайвані. Безумовно, це призвело б до оголошення повномасштабної війни між двома супердержавами, наслідки якої були б катастрофічними не лише для конфліктуючих сторін, але й для всього світу. [47]

Непряме втручання передбачає надання США повної військової підтримки у всіх аспектах, за винятком прямого або фізичного втручання. Це може включати постачання обладнання та запасних частин, забезпечення розвідки, спостереження та розвідування, обмеження та стримування використання електромагнітного спектру та простору проти Народно-визвольної армії Китаю, використання асиметричної зброї та стратегій, які дозволяють не приписувати дії США, а також проведення примусових та підливних дій проти китайських активів в інших країнах світу, включаючи застосування таємних сил, таких як спецназ та приватні військові підрядники. [47]

Ця стратегія нагадує підтримку США України в ході російсько-української війни. Проте важливою відмінністю є відсутність інших членів НАТО як союзників. Це можна спробувати компенсувати за допомогою країн-однорумців, таких як Японія, Південна Корея і навіть Філіппіни, а також за допомогою активізації альянсу AUKUS (Австралія, Великобританія та США) та Five Eyes (Австралія, Великобританія, США, Канада і Нова

Зеландія). Незважаючи на те, що ця частина не деталізує операції, важливо відзначити, що втручання США, будь то пряме чи непряме, матиме значущі наслідки для можливостей Китаю захопити Тайвань. [47]

Збройні сили Тайваню мають великий арсенал зброї, зокрема ті, які були придбані у США з 2000 по 2022 рік. Кількість та якість цієї зброї можуть покращитися завдяки обіцянці міністра оборони США Ллойда Остіна виділити додаткові ресурси для постачання більше зброї Тайваню, як це було раніше зроблено для України. Збройні сили Тайваню налічують 170 000 військовослужбовців та 1,5 мільйона резервістів. Їх оборонний бюджет на 2023 рік зростає на 15% у порівнянні з 2022 роком, щоб протистояти зростаючій загрози китайського вторгнення. У їхній армії є різні бронетанкові, механізовані, морські та артилерійські бригади. Також, у їхніх військово-повітряних силах більше 300 винищувачів, протичовнових ескадриль і раннього попередження. Флот обмежений, але ефективний з численними кораблями та корветами. Їхні асиметричні можливості включають морські міни, підводні кораблі, дрони та безпілотники. Зокрема, Тайвань має над 1200 танків і широкий арсенал протитанкових керованих ракет, які можуть бути дієвими на пляжах. Їх флот гелікоптерів може допомогти в спеціальних операціях. Зброя Тайваню включає велику кількість балістичних і крилатих ракет, які є значною загрозою для морських і сухопутних цілей Народно-визвольної армії Китаю. [47]

Ключовим елементом їх стратегії є асиметричні бойові можливості, такі як команди на шлюпках або на пляжі, озброєні ПЗРК і безпілотники, а також безпілотні надводні і підводні апарати для знищення кораблів та підводних човнів Народно-визвольної армії Китаю. [47]

Боротьба за Тайвань є складним завданням для Китайської армії. З урахуванням багатьох обставин, які потрібно врахувати для успішної операції, існує малоїмовірність проведення швидкої та ізольованої операції. Крім того, ризик невдачі перевищує можливі переваги успіху для Китаю. Китай не бажає повторення сценарію, схожого на конфлікт в Україні,

оскільки це може серйозно підірвати його плани з об'єднання «втрачених територій». І ще гірше, такий конфлікт може розкрити недоліки режиму, який десятиліттями підтримував націоналістичний настрій стосовно переваг Комуністичної партії та непереможності Китайської армії. Використання військової сили призведе до серйозного опору з боку Тайванських Збройних Сил, які мають значний арсенал зброї та ракет. Використання «стратегії їжака» з численними «шпильками», вбудованими в Китайську армію, може завдати значних збитків материковому Китаю. Наприклад, можуть виникнути пожежі на узбережжі Фуцзянь або в місті Шанхай, і це може призвести до втрат в техніці та живій силі Китайської армії, навіть якщо цього вдасться досягти лише за допомогою декількох сотень осіб, що приведе до оголошення Тайванем «ідеї перемоги». Хоча Китай, безсумнівно, здатен до кінцевої перемоги, важко передбачити наслідки для переможеного населення після закінчення конфлікту. Китайська армія ризикує зустрічати тривалий опір після війни та підірвану діяльність, що може призвести до герильї війни та великих довгострокових витрат для Комуністичної партії. Ризик подальших громадянських заворушень у Сіньцзяні, Тибеті або навіть Гонконгу є дуже великим. [47]

3.4 Геополітичні наслідки конфлікту для регіону та світу.

Глобальні наслідки можливого конфлікту між Сполученими Штатами та Китаєм через Тайвань, як очікується, турбуватимуть команду Байдена, починаючи з президента. Ймовірно, що американо-китайська війна не призведе до ядерної ескалації, але Китай, очевидно, має намір розширити свій ядерний арсенал та розвивати більш сучасні збройні сили, включаючи гіперзвукові засоби. Це створює загрозу для мільйонів американців, які можуть стати жертвами першої у світовій історії війни між двома ядерними державами. Дослідження корпорації RAND 2015 року свідчить, що оцінити можливі втрати військових буде дуже складно. Проте варто згадати, що востаннє Сполучені Штати втратили великий військовий корабель під час

Другої світової війни, і загибель навіть одного такого корабля може призвести до найбільш смертоносною події для США з часів війни у В'єтнамі. [48]

Початок війни між великими державами, ймовірно, призведе до глобальної рецесії або навіть депресії. Це позбавить азійський та міжнародний торговельні зв'язки, розірвете основні ланцюги постачань та може підірвати міжнародні фінансові системи. Це призведе до болючих економічних наслідків для союзників США, які ведуть більше торгівлі з Китаєм, ніж зі Сполученими Штатами. Згідно з одним дослідженням, один рік воєнного конфлікту між США та Китаєм може призвести до скорочення ВВП США на 5-10%. [48]

Китай також може здійснити кібератаки на Сполучені Штати. За оцінками Федерального резерву Нью-Йорка, масштабна кібератака на фінансову систему США може призвести до величезних втрат, включаючи втрати щоденного ВВП у вигляді пропущених платежів. Дослідження Лондонського Ллойда та Кембриджського університету показали, що гіпотетичне відключення електроенергії в п'ятнадцяти штатах може призвести до збитків від 243 до 1 трильйона доларів США, а також спричинити смерті через порушення системи охорони здоров'я, дорожнього руху та промисловості. [48]

Інформація також свідчить про можливі кібератаки, спрямовані на критичну інфраструктуру США, зокрема нафто- та газопроводи. Спалах конфлікту між США та Китаєм може спричинити численні кіберподії, які швидко вразять американське суспільство та його союзників. [48]

Під час обміну ударами між Вашингтоном та Пекіном, Росія може використовувати свою стратегічну перевагу для загрози Балтії, збільшення військової присутності в Україні або надання підтримки Китаю нафтою та зброєю. Іран, ймовірно, також вживе дії на Близькому Сході, використовуючи відволікання США на іншому фронті. Потрібно також враховувати відносини з союзниками. У різних питаннях, від технологічних

питань до критики дій Китаю в Гонконзі, союзники США не завжди підтримують Вашингтон, коли американська політика вважається провокативною або супроводжується високими економічними витратами. Франція та Німеччина вже відмовилися підтримати Сполучені Штати в іракській війні 2003 року. У гіпотетичній війні між США і Китаєм, навіть Японія може не брати участі через внутрішні політичні обмеження та конституційні обмеження, і Сполучені Штати можуть залишитися самотньо, порушуючи свою систему альянсів. [48]

У разі, якщо Сполучені Штати не нададуть підтримку Тайваню - як політичну, економічну і військову, це може підірвати довіру до Сполучених Штатів і їхніх оборонних зобов'язань перед їхніми союзниками і партнерами, не тільки в Азії, але і в усьому світі. Якщо Сполучені Штати спробують захищати Тайвань, але не зможуть запобігти його захопленню Китаєм, наслідки можуть бути так само руйнівними, якщо не буде спільної та координаційної спроби США разом із однодумцями і партнерами зупинити подальшу китайську агресію та, в кінцевому підсумку, відновити незаконно завойовані Пекіном досягнення. [49]

Це не є гіпотетичними розмірковуваннями. Тайвань зараз перебуває у зростаючій небезпеці від можливого військового захоплення Китайською Народною Республікою (КНР), і навіть сьогодні стикається з політичними, економічними, психологічними тисками, а також військовими акціями в «сірій зоні», які не обов'язково супроводжуються реальними бойовими діями. Уряд США, його союзники та інші актори вже звернули увагу на цю проблему, але до сьогоднішнього дня не завжди повністю оцінили стратегічні наслідки, які виникають внаслідок такого потенційного завоювання. Щоб вирішити це питання, Тихоокеанський форум провів колективне дослідження з метою підвищення усвідомленості у Вашингтоні, ключових столицях союзників і за їх межами про наслідки перемоги Китаю у війні проти Тайваню і, що є ще важливіше, для спонукання їх приймати відповідні заходи для запобігання такому сценарію. [49]

Поглинання Китаєм Тайваню може мати значущі наслідки для безпеки в Японії. Контроль Пекіна над Тайванем може дозволити НВАК (Народно-Визвольна Армія Китаю) використовувати Тайвань як передову військову базу для збільшення своєї військової активності в районі островів Сенкаку/Дяоюйдао. Ця територіальна суперечка між Японією та Китаєм вже призвела до напруженості в регіоні. Китайська окупація Тайваню наблизила б сили НВАК до японських територій і морських вод, що може створити загрозу для морської торгівлі та енергетичних шляхів Японії. На момент нападу, Японія могла б стати дійсною метою агресії, і відсутність реакції з боку Сполучених Штатів могла б підштовхнути Пекін до більш агресивних дій у регіоні. [50]

Ситуація також хвилює Австралію, яка стурбована можливими наслідками нападу Китаю на Тайвань. Подібно до японських колег, австралійські стратеги вбачають загрозу в тому, що подібний напад може дозволити НВАК розширити свій вплив і стати більш активним у Індо-Тихоокеанському регіоні. Такий вплив може принести нові виклики для австралійської безпеки та геополітичних інтересів. Спільно з іншими країнами регіону, включаючи Японію та Сполучені Штати, Австралія може розглядати напад Китаю на Тайвань як порушення міжнародного порядку та загрозу демократії в регіоні. Таким чином, Австралія та інші країни можуть відзначити важливу роль Тайваню в Індо-Тихоокеанському регіоні та намагатися зміцнити її підтримку, спільно протистояючи можливій загрозі. [50]

Успішне вторгнення Китаю на Тайвань матиме серйозний вплив на національну безпеку Індії з кількох ключових причин. По-перше, це подія, що спонукає індійських політичних лідерів, зокрема Бхаратія Джаната (БДП), до зміни свого ставлення до Китаю. Незважаючи на те, що Китай був важливою стратегічною проблемою для Індії на протязі багатьох років, внутрішній консенсус в межах БДП стосовно китайських питань завжди був неоднозначним. Причиною цього є те, що багато індійців вважали питання,

пов'язані з Пакистаном та мусульманами в Індії, більш актуальними і важливими. Однак успіх Китаю на Тайвані змусить індійських лідерів приділити більше уваги китайським питанням і розглядати їх серйозно. [49]

По-друге, вторгнення Китаю на Тайвань також спонукає Індію до перегляду своїх військових стратегій і планів. Ця подія вказує на можливості та потенційні загрози, пов'язані з кібернетичною війною, амфібійними операціями та іншими аспектами сучасної війни. Індійські військові вимушені адаптувати свої стратегії та плани відповідно до цих нових реалій, що вимагає серйозних розглядів і розробок. [49]

У разі успішного вторгнення Китаю на Тайвань, Європа стикається з рядом важливих наслідків через свою високу економічну взаємозалежність з цими двома акторами. Ситуація в Східній Азії виходить за межі тільки питань торгівлі та інвестицій, і Європа вже зацікавлена в подіях в цьому регіоні. Однак ключовим фактором для Європи буде її здатність та готовність ввести широкий спектр санкцій проти Китаю в разі військового конфлікту. [49]

Підходи країн Європи до цього питання можуть відрізнитися в залежності від конкретних обставин та рівня загрози, яку представляє Китай. Хоча ситуація може бути складною через велику залежність Європи від китайських поставок, досвід України показує, що Європа може вживати санкційні заходи, навіть у важких умовах. Проте це також може спонукати Європу до того, щоб активно прискорити свої зусилля щодо розширення та збільшення незалежності в сферах охорони здоров'я, енергетики та цифрових технологій, щоб зменшити її залежність від Китаю. [49]

Інтереси Європи відносно Тайваню пов'язані зі стратегічними наслідками та репутацією, ініціатива США у цьому питанні важлива. Якщо США вирішать утримуватися від допомоги Тайваню в разі кризи, то це може викликати обурення та розгубленість в Європі щодо надійності оборонного гаранта США. Подібний крок може призвести до потенційних змін у підходах до забезпечення безпеки в Європі. Наприклад, це може

підштовхнути країни до зміцнення своїх власних оборонних можливостей або навіть до розгляду альтернативних стратегій оборони. [49]

Додатковою роздумкою є можливий вплив на розповсюдження ядерної зброї в Європі. Незважаючи на підтримку норм нерозповсюдження ядерної зброї, є дві європейські країни, Великобританія та Франція, зі своїми ядерними арсеналами. Їхня роль у забезпеченні безпеки Європи може змінитися в разі втрати довіри до оборонного гаранта США. Крім того, Туреччина може розглядати можливість розробки ядерної зброї, особливо під націоналістичним урядом. Ці можливі реакції можуть мати важливі наслідки для безпеки та стабільності в регіоні. [49]

Висновок до розділу 3

У висновку можна сказати, що конфлікт стосовно Тайваню представляє суттєву загрозу для міжнародного порядку та безпеки у регіоні Східної Азії та в світі загалом. Причини конфлікту, що корінням мають історичні події та розбіжності в політичних системах, створюють нестабільність та потенційно небезпечний сценарій розвитку подій.

Важливим аспектом є військові стратегії обох сторін, які включають розробку оборонних стратегій, готовність військових сил та провокаційні дії. Міжнародна співпраця та ретельний аналіз є важливими чинниками для збереження миру в регіоні. Використання нових технологій у військових діях та асиметричні бойові можливості роблять конфлікт більш складним та небезпечним. Участь США може визначити вирішення конфлікту та вплинути на геополітичний ландшафт у регіоні.

Відсутність розв'язання конфлікту може призвести до серйозних змін у стратегіях та відносинах між країнами, вплинути на геополітичний порядок та створити нові виклики для міжнародної безпеки. Реакції різних країн та регіонів будуть визначати наслідки в політичних, економічних, військових та соціокультурних сферах міжнародних відносин. У цьому контексті важливо підкреслити необхідність міжнародного співробітництва.

РОЗДІЛ 4.

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ДОСВІД ТА НАСЛІДКИ

4.1 Попередній контекст та виклики, що призвели до конфлікту.

У центрі конфлікту лежать численні питання, і цей складний стан речей включає в себе етнічні, релігійні, політичні та економічні інтереси, які привертають увагу міжнародних спостерігачів. Деякі вчені, такі як Лакомі, Мірсхаймер і Звольський, відзначають роль Європейського Союзу в цьому конфлікті. Щоб краще зрозуміти цей конфлікт у всій його складності, необхідно розглянути п'ять основних груп питань: (1) вплив Росії на колишні пострадянські держави, (2) суверенітет України, (3) статус Криму, (4) статус Донецька і Луганська, (5) українська національна ідентичність та (6) міжнародні альянси, в яких бере участь Україна і які викликають суперечки в ідеологічному плані. [51]

Російська Федерація, із своєю тривалою імперською історією, відчуває глибоке переконання у власній вищості та прагне довести це своєму суспільству. Андреас Умланд підкреслює важливість України для Володимира Путіна та вказує, що це призвело до широко поширеної домовленості в російському суспільстві про законність, справедливість та легітимність їхніх претензій до різних територіальних, політичних, культурних та економічних аспектів відносин з Україною. Ця угода відображає стрімке ностальгічне прагнення російського суспільства до минулого, коли Росія була світовою супердержавою. [51]

Путін виражає схвальні погляди на розпад СРСР, що віддзеркалює загальний стан російського суспільства. За даними опитування, проведеного Аналітичним центром Юрія Левади у 2017 році, 58% росіян виражають скаргу на розпад Радянського Союзу. Це свідчить про стійку ностальгію за минулим, коли Радянський Союз був єдиною економічною системою та світовою супердержавою. Це ностальгічне прагнення росіян виступає

відображенням їхнього бажання знову почувати себе великою державою, схожою на західноєвропейські країни. [51]

Спроби російського уряду зберегти вплив у пострадянських державах, зокрема в Україні, вказують на бажання об'єднати російське суспільство, а також на відповідь на заходи західноєвропейських держав на сході. Поведінку Путіна слід розуміти як відображення потреб російського суспільства, але також важливо розглянути, наскільки він використовує ці настрої для власних особистих інтересів. Утримання Росією пострадянських держав, таких як Україна, є спробою об'єднати росіян і зберегти вплив у цих регіонах. Але це вже інший аспект, який потребує подальшого аналізу. Важливо зазначити, що суверенітет України під загрозою через постійні втручання Росії, починаючи з 1991 року і продовжуючи через події, такі як Помаранчева революція та Євромайдан. [51]

Президент Путін намагається контролювати українського лідера, а не дотримуватися міжнародного права чи залежності від російського газу. Це було видно на прикладі відносин з Віктором Януковичем, якому було надано пільги в обмін на тривалу оренду російської військово-морської бази в Севастополі на Кримському півострові до 2042 року. Угода стосувалася знижок на російський газ, і багато олігархів, які контролюють економіку України та мають зв'язки з російським урядом, прагнули зберегти ці взаємовигідні угоди. Однак важливо відзначити, що російські дії на Донбасі є ще більш складними та порушують міжнародне право, створюючи загрозу суверенітету України. [51]

Переходячи до Криму, не забуваємо про конфлікт на острові Тузла.

Тузла в Керченській протоці відіграла ключову роль у початку російських гібридних дій проти України, які пізніше призвели до повномасштабного вторгнення в 2022 році та стали загальною моделлю для російського втручання в інші сусідні країни. Здавалося, що світ недооцінив важливість Тузли, і її значущість залишилася непоміченою. [52]

Криза в Тузлі перевірила готовність України захищати свою територію та висвітлила небажання міжнародної спільноти відповідати на агресію з боку Кремля. Росія використовувала гібридні методи, такі як дезінформація, вплив на місцеву владу, поступова анексія та збільшення військової присутності, включаючи навіть ядерні загрози. Ці методи, які використовувалися в Тузлі, пізніше були застосовані в Південній Осетії, Криму, Донбасі та під час повномасштабного вторгнення в 2022 році. [52]

У вересні 2003 року російські робітники без будь-яких попереджень розпочали будівництво дамби, щоб з'єднати російський берег біля Тамані з українським островом Тузла. Ця дамба зростала на 150 метрів щоденно, і Росія ухилялася від будь-яких пояснень щодо цього. Президент Путін проігнорував заклики президента Кучми щодо зупинки будівництва, але після від'їзду Кучми з країни будівництво активізувалося. [52]

У той час українське керівництво, включаючи російських агентів, було не готове визнати російську агресію чи її наслідки. Військові також стояли перед важливим вибором щодо використання сили проти російських дій. Усі ці фактори дозволили Росії досягти своєї мети. [52]

Угода про Азовське море від 2003 року, хоч і зберегла контроль України над островом Тузла, призвела до значних обмежень і загроз для України. Вона робила Азовське море «спільним морем» для Росії і України, дозволяючи вільний прохід для обох країн через Керченську протоку, але забороняла вхід іноземним військовим кораблям без дозволу обох сторін. Умови угоди дозволили Росії контролювати судна, що направлялися до українських портів на Азовському морі і полегшили атаку на ВМС України в 2018 році. Це також дало можливість Росії підходити до українського берега, навіть після анексії Криму та війни на Донбасі, створюючи умови для подальшої окупації портів Маріуполь і Бердянськ у 2022 році. [52]

Путін завжди вибирав часи для своїх дій, використовуючи моменти, коли увага міжнародної спільноти була розсіяна і коли Захід не бажав

втручатися. У різні періоди, такі як 2003 і 2022 роки, він обирав моменти, коли Захід був відволічений і не бажав висловлювати підтримку Україні. [52]

Українська революція 2014 року була спричинена рішеннями Президента України Віктора Януковича щодо відмови від підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом в 2013 році. Вона викликала активну реакцію українських громадян та політичних рухів, які виступали за націоналістичний підхід у захисті від російського впливу. Цей період привів до масових протестів проти уряду, що призвело до відсторонення Віктора Януковича від влади під час Української революції у 2014 році. [53]

Ці події викликали напруженість між українськими націоналістичними силами та проросійськими рухами на буферних територіях між країнами. Крим став однією з головних територій конфлікту, де відбулось вторгнення проросійських сил. Це призвело до офіційного збройного конфлікту та перекриття всіх зв'язків і транспорту з Україною. Відсіч проти Росії був вражаючим та віддзеркалював високий рівень української національної гідності та волі до незалежності, що вирости на попередньому опорі проросійському режиму. [53]

Офіційно анексію Криму Росією було влаштовано через псевдореферендум, що ігнорував українську владу та контролювався Росією. [53]

Конфлікт поширився на буферний регіон Донбасу на сході-півдні України після подій, що почалися після виборів 2010 року. Результати цих виборів відобразили глибокий розкол у країні з високою підтримкою Віктора Януковича з боку виборців у південно-східній частині, особливо в районах, прилягаючих до кордонів з Росією. Після приєднання Криму до Російської Федерації в регіонах Донбасу зародилися сепаратистські рухи. [53]

Спочатку сепаратистські прояви включали насильницькі заворушення, захоплення державних установ і заклики до сегрегації, і вони поширювалися великими містами, зокрема Донецьком і Луганськом, а також в сусідніх регіонах. Що було видимо як громадянська війна між сепаратистськими

силами та українськими військами, насправді приховувалося підтримкою Російською Федерацією та її участю у «гібридній війні». Це свідчило про намір підірвати легітимність України, уникаючи прямих обвинувачень і переслідування з боку міжнародних організацій. [53]

У вересні 2014 року була укладена Мінська угода, що стала першою із багатьох крихких угод про припинення вогню. Вона відкрила дорогу до повільного процесу встановлення миру, який включав численні умови та компроміси між Україною, Російською Федерацією та регіонами Донбасу, які прагнуть незалежності. Збройний конфлікт не був повністю припинений угодами, і це призвело до стану «замороженого конфлікту». Недавні зусилля на саміті в Парижі привели до певних досягнень в напрямку мирного врегулювання. [53]

Національна ідентичність - це відчуття належності до політичної спільноти зі спільною конституцією та правовим кодексом, а також визначеною територією, яку члени спільноти вважають своєю батьківщиною. Проте, росіяни та українці сприймають свої спільноти різним чином. Для росіян ця спільнота включає в себе більше території, а саме колишній СРСР, Співдружність Незалежних Держав, «Русский мир» і інші об'єднувальні структури. Українці також мають спільний досвід з колишньою радянською республікою, але їх ідентичність обмежується кордонами Української Республіки, і вони вважають їх своєю батьківщиною. Для меншості українців, таких як прихильники Донецької та Луганської народних республік, ідентичність може включати великий російський світ. [54, 51]

Національна ідентичність може базуватися на кількох чинниках, включаючи громадянство, етнічну приналежність, культуру, мову, спільну історію та релігію. Росія підтримувала сепаратистські рухи в колишніх радянських республіках, включаючи Україну, тоді як Україна завжди підтримувала територіальну цілісність і була проти зміни кордонів. Інформаційна війна Росії намагається зобразити Україну як «штучну державу». Деякі західні дослідники фокусуються на регіональних

розбіжностях в Україні та її «громадянській війні» між українськими націоналістами та російськомовним населенням. Регіональна та мовна різноманітність не є рідкістю в деяких демократичних країнах. [54]

Країна була єдиною країною, окрім Ізраїлю, де президентом і прем'єр-міністром були євреї. Україна приймає найбільше єврейське свято поза межами Ізраїлю - щорічне паломництво до могили бресловського рабина Нахмана, яке відвідує близько 30 000 іноземних відвідувачів. Україна також вирізняється низьким рівнем антисемітизму в порівнянні з іншими країнами Європи. Україна не була місцем розповсюдження антисемітичних нападів в ЗМІ або на будівлі та людей протягом років 2017-2018. [54]

Мова завжди є складним питанням в багатьох країнах, і Україна не є винятком. Заяви Москви про загрози російськомовним населенням в Україні були використані для виправдання анексії Криму та підтримки російських ставлеників на Донбасі. Однак ці заяви не мали реальної підстави, оскільки опитування громадської думки в Україні показували, що лише обмежена кількість українців відчувала дискримінацію російськомовних. [54]

Національна ідентичність може бути комплексною і включати різні рівні ідентичності, такі як соціальна, регіональна, територіальна та етнічна ідентичність. До подій 2014 року деякі українці в східних регіонах мали змішану українсько-російську ідентичність. Однак сепаратизм не мав підтримки більшості в жодному регіоні України до 2014 року, включаючи Крим і Донбас. [54]

Україна пережила довгий період політичного та економічного хаосу, втрачаючи можливості через неефективне управління. Протистояння між ЄС і Росією погіршило ситуацію, завдаючи шкоду обом сторонам. Росія втратила свій вплив на Україну, намагаючись зберегти свою роль сюзерена, і перетворила колишнього союзника на супротивника. З іншого боку, ЄС, намагаючись поширювати свою модель спільного суверенітету, тепер відчуває моральний обов'язок допомогти Україні. [51]

Конфлікт можна розглядати як зіткнення двох протилежних ідеологій: ліберально-демократичної позиції, представленої Заходом (ЄС, ООН, НАТО, США), і ідеології, представленої Росією. Захід відстоює ліберальну демократію та поширення західних цінностей, що сприймається Росією як загроза її існуванню та світовому статусу. Кремль, з іншого боку, намагається запобігти впливу західної ідеології на колишні радянські країни, які залишаються під впливом Росії. [55]

Є також питання щодо прав людини як в Україні, так і в Росії, а також поширення комуністичної та націоналістичної ідеології на сході Європейського Союзу, що викликає занепокоєння на Заході. Ситуацію ускладнює сумнівна легальність дій Росії, оскільки конфлікт має ідеологічну підвалину, але також порушує спірні міжнародно-правові позиції, які стосуються не лише України та Росії, але й інших пострадянських держав, Європейського Союзу та НАТО. [55]

Путін відкрито звинуватив у кризі НАТО та Європейський Союз, які намагаються стримати Росію. Більше того, використання пропаганди сформувало сприйняття росіянами свого лідера: «Повідомлення Кремля полягає в тому, що Путін захищатиме національні інтереси Росії та інтереси росіян за кордоном, як у Криму, і робитиме це невибачливо». [51]

4.2 Військові операції, використані інструменти та стратегії обох сторін.

На початку вторгнення Росії в Україну в 2022 році багато спостерігачів вважали, що Росія має перевагу завдяки надзвичайному масштабу військового зосередження біля кордону. Майже 200 тисяч російських військових було розміщено в прикордонних районах, і це створювало враження суттєвої військової могутності. [59]

У цей період підтримка Заходу для України була спрямована на постачання бойової техніки та озброєння, зокрема стрілецької зброї, зенітних ракет Stinger і протитанкової зброї Javelin. Ця підтримка стала важливою складовою української оборони. У січні 2022 року представники США

неофіційно висловили готовність підтримати українське повстання в разі невдачі уряду та поразки військ. Це свідчить про рішучість Заходу допомагати Україні в разі кризи. Однак варто відзначити, що український уряд оголосив надзвичайний стан лише за день до вторгнення Росії. Це рішення стало несподіваним і створило певний дисонанс в контексті підготовки до оборони. [59]

Перед вторгненням російськими спецслужбами вдалося створити велику агентурну мережу в Україні, значна частина цієї мережі залишилася активною після вторгнення, забезпечуючи постійний потік розвідувальної інформації для російських сил. Внутрішня загроза створила обмеження для політичного маневрування Української держави перед конфліктом, що ускладнило підготовку населення до війни. Протягом багатьох років багато країн виявляли упередження стосовно збору фінансування для протидії російській діяльності на своїй території. Докази з України надзвичайно вказують на необхідність активного протистояння та припинення російської підривної діяльності, перш ніж вона зможе побудувати такі мережі взаємодопомоги, які існують в Україні. Російська тенденція корумпувати цілі для вербування та використовувати фальшиві прапори виявляється ефективним способом швидкої побудови обширних мереж, хоча надійність окремих агентів, ймовірно, значно менше, ніж у тих, хто приєднується з ідеологічних міркувань. Залежність від обмеженої кількості елітних агентів, які управляють власними мережами, також означає, що дії проти цих осіб мають надзвичайно великий вплив на можливості Росії. [63]

Розпочавшись 24 лютого 2022 року, російська агресія завершила «гібридний» період конфлікту, спрямованого проти незалежності, демократії та політики інтеграції України з ЄС та НАТО. Після п'яти з половиною місяців воєнних дій, Росія, незважаючи на значні втрати та початкові невдачі, не виявляє наміру завершити свої наступальні операції. [60]

Росія накопичила значну військову потужність, включаючи велику кількість батальйонних тактичних груп (БТГ) різних видів військ. Під час

вторгнення на Донбас Російська Федерація активно розмістила ці БТГ в Україні, зокрема в Запорізькій та Херсонській областях, для контролю над територіями, що були захоплені на ранніх етапах війни. У той же час, Україна мала значну кількість військовослужбовців та мобілізованих сил, включаючи ветеранів Донбаської кампанії і колишніх строковиків. Інші важливі компоненти включали Нацгвардію і Прикордонну службу. Під час конфлікту обидві сторони зазнали втрат, але точні цифри є спірними. Українські оцінки стверджують про значні втрати на обох сторонах. Ці втрати включають втрати в особовому складі та втрати важкої військової техніки, включаючи бронетехніку та артилерію. Важливою проблемою для України є обмеження вогневих та бронетанкових можливостей в порівнянні з Російською Федерацією. [60]

Росія зберігає перевагу у повітрі та системі протиповітряної оборони (ППО) на тактичному та стратегічному рівнях. За даними іноземних джерел, перед початком війни Збройні Сили України мали обмежену кількість штурмовиків, важких та легких винищувачів. За оцінками українських експертів, у поточний момент Росія може підтримувати наявну кількість своїх літаків у збройних силах, але зі зростанням щільності українських фронтових систем протиповітряної оборони, втрати російської авіації можуть значно збільшитися. У 2022 році російський оборонний промисловий комплекс передав Міністерству оборони Росії 29 нових бойових літаків. На 2023 рік заплановано поставку 7 винищувачів Су-57 Felon, 12 винищувачів Су-35S Flanker-E, 12 винищувачів-бомбардувальників Су-34 Fullback, 10 винищувачів Су-30СМ2 Flanker-C та 12 навчально-тренувальних літаків Як-130 Mitten. Крім цього, планується поставка 1-2 стратегічних бомбардувальників Ту-160М2 «Блекджек», до 4 транспортних літаків Іл-76МД-90А «Канд» та одного літака-заправника Іл-78М-90А «Мідас». [60, 62]

Аналіз втрат української авіації показує, що було знищено певну кількість бойових літаків. Це призвело до збільшеної залежності України від систем ППО для відбиття російських атак і зменшивши її можливості звести

рахунки з російською повітряною домінантністю навіть на окремих фронтових театрах війни, таких як Харківський, Донецький, Запорізький та Херсонський. Українські сухопутні війська також мають проблеми з матеріально-технічним забезпеченням та кадровим дефіцитом, особливо серед офіцерського складу. [60]

Електронна війна залишається важливою частиною військової стратегії Росії. На Донбасі була високою щільність Радіоелектронної боротьби (РЕБ), але зараз Збройні Сили України використовують приблизно одну основну РЕБ систему на кожні 10 кілометрів фронту, розташовану зазвичай за 7 кілометрів від лінії фронту. Високоспеціалізовані засоби РЕБ знаходяться на вищих платформах і зазвичай спрямовані на знищення безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Система «Шиповник-Аеро» є особливо ефективною, оскільки має низьку сигнатуру і може ускладнювати роботу БПЛА, імітуючи інші випромінювачі та комунікаційні пристрої. Вона також має різноманітні засоби для завдання шкоди БПЛА. Російські війська також використовують навігаційні перешкоди для утруднення ворожих дій в зоні конфлікту. [61]

Російська армія також має здатність перехоплювати та розшифровувати комунікації українських військових. Вони виявили високу ефективність в цій сфері, навіть здатні розшифровувати радіокомунікації з високим рівнем шифрування. Українські сили також відзначають можливість російських засобів РЕБ придушити радіокомунікації на значну відстань. [61]

Поряд із великими системами, російські війська розгортають РЕБ, які доступні для різних військових підрозділів на всіх рівнях. Вони також використовують обманні заходи для створення помилкових цілей і ускладнення роботи ворожих БПЛА та наземних станцій управління. [61]

На сьогоднішній день Україна отримала значну кількість військової техніки та боєприпасів від країн НАТО, з найбільшими донорами, такими як США, Велика Британія і Польща. Серед колишніх економічних партнерів Росії, таких як Німеччина, Італія і Франція, також спостерігається підтримка України у сфері військової допомоги відповідно до спроб Росії захопити

Донбас. Росія проголошує свою готовність продовжувати війну до повного розпаду України. Масові військові злочини та порушення гуманітарних угод можуть переконати членів G7, НАТО та ЄС, що лише повний розгром російських військ може змінити поведінку Кремля. Тому в найближчі місяці існує висока ймовірність збільшення обсягів та якості військової допомоги з боку Заходу. [60]

Протягом війни Росія використовувала різні засоби доставки зброї масового знищення, включаючи балістичні ракети малої дальності (Іскандер), крилаті ракети середньої дальності (Х-101, 3М-54 Калібр) і крилаті ракети «повітря-поверхня» (Х-22, Х-32) для атак на військові і цивільні об'єкти в Україні. Це свідчить про можливість російського військового командування розробляти та повідомляти Кремлю про можливий сценарій ядерного удару по Україні. Існує ймовірність, що російське керівництво розглядає такий крок, щоб змусити західні країни припинити поставки зброї в Україну (удар біля західного кордону України) або ліквідувати ключові центри управління (удар у Центральній Україні чи Києві). Проте в обох випадках існують серйозні ризики щодо можливої реакції України та Заходу. [60]

Одна з сильних сторін російських нетрадиційних засобів ведення війни — це систематична методологія репресій на окупованих територіях. Незважаючи на те, що цей метод є грубим і насильницьким, і має жахливий вплив на економіку та якість життя в цільових районах, він дійсно видається ефективним способом обмеження діяльності опору до певного керованого рівня та збереження контролю. Досвід з Чечні підтверджує, що для повного придушення опору може знадобитися ціле покоління, проте це не означає, що діяльність опору загрожує позиціям Росії. Важливо також відзначити, що цифрові інструменти, які довели свою ефективність у цьому контррозвідувальному апараті, можуть бути вивезені до інших автократичних країн і включені до пропозицій Росії для еліт цих держав, де вона бажає зберегти свій вплив. Для Збройних Сил НАТО потужність контррозвідувального режиму переконливо свідчить про необхідність

орієнтуватися на розвідку в спільних операціях опору, а не на безпосередні дії, особливо якщо територія, де функціонує мережа опору, імовірно, буде звільнена в майбутньому. Ті, хто взаємодіє з такими мережами, повинні розвивати навички роботи з людьми-агентами та таємними комунікаціями, якщо вони бажають, щоб їхні мережі і далі існували. Ще одним ключовим висновком є те, що будь-яка мережа опору, створена перед конфліктом, має залишатися невидимою для бюрократії держави, інакше існує ризик розкриття через захоплення державних записів. [63]

Питання про те, чому росіяни не здійснили швидку перемогу і натомість перейшли до оборони, стало одним з головних аспектів у міжнародній політиці та вивченні міжнародної безпеки. Ця ситуація підкреслила складність воєнних конфліктів і важливість різних факторів, таких як внутрішній спротив, підтримка міжнародного співтовариства та стратегічне планування, у визначенні результатів воєнних дій. [59]

Перехід російських військ до оборони створив можливість для України підготуватися до майбутнього наступу. Наступальна кампанія українських військ буде складатися з послідовності операцій, які об'єднуються за цілями, ресурсами та часом. Основні завдання та етапи включають таке:

1. Розгром стратегічних резервів Росії та відновлення державного кордону України. Необхідно бути готовими до можливості, що російські війська можуть стримувати наступ українських військ на окремих ділянках і перейти до контрнаступу, використовуючи свої стратегічні резерви. У таких ситуаціях стає важливим використання артилерії, танків, армійської авіації та далекобійної зброї.

2. Активна оборона та стримування контратак російських військ на окремих ділянках фронту.

3. Прорив ешелонованої та добре забезпеченої оборони противника, захоплення плацдармів для розгортання та нарощування наступальних сил та їх матеріально-технічного забезпечення.

4. Активація оперативних та стратегічних резервів, маневрування силами та засобами, розвиток наступу на широкому фронті або на кількох окремих напрямках, включаючи оточення угруповань противника, звільнення та очищення населених пунктів і територій. [62]

Цілі наступальної кампанії України – звільнити всі окуповані території, завдати Росії втрат, які унеможливлять її повторну агресію на тривалий час, а в кращому випадку – розпочати процес розпаду Росії. [62]

Ефективна розвідка, системи протиповітряної оборони та підтримка, а також радіоелектронна боротьба, відіграють критичну роль на всіх етапах наступальної кампанії. Рівносильно важливе завдання - захист великих міст і стратегічної інфраструктури від ракетних та безпілотних атак. [62]

Поряд з високою ефективністю військового керівництва Збройних Сил України, оперативно-тактичних керівників і сержантського складу, підготовкою та відвагою особового складу, а також спроможністю частин та підрозділів взаємодіяти між собою, існують ще інші важливі умови, які визначаються для досягнення необхідних результатів. Ці умови включають в себе вчасне накопичення та поповнення достатніх резервів живої сили, озброєння, боєприпасів, військової та спеціальної техніки. Джерелами створення та поповнення необхідного мобілізаційного та військово-технічного потенціалу України є внутрішні можливості держави та суспільства, а також надзвичайно цінна підтримка з боку партнерів. [62]

Ритм, обсяги та асортимент озброєння, військової та спеціальної техніки, зокрема далекобійних ракет та авіації для підтримки наступальних військ та їх захисту від повітряних атак, істотно впливатимуть на швидкість та результати української наступальної операції. Затримка в постачанні такого обладнання пов'язана із розбіжностями в сприйнятті «перемоги над Росією» між Україною та деякими її західними партнерами. [62]

В Росії залишається значний резерв мобілізаційних і військово-технічних можливостей, які забезпечать її потужність на певний період. Зараз,

недостатнє поповнення цих резервів у певному роді компенсується концентрацією сил на ключових напрямках воєнних дій. Однак, якщо поточна українська наступальна операція не досягне стратегічного прориву, Росія матиме можливість збільшити свої оборонні можливості на окупованих територіях і перетворити конфлікт на тривалий. [62]

Деякі політичні кола в західних країнах сподіваються на різкий та швидкий наступ Збройних сил України. Однак при поточних обставинах велика і навіть рішуча наступальна операція майже напевно не досягне бажаного результату - повної перемоги над Росією - і супроводжуватиметься величезними втратами з боку України. [62]

4.3 Вплив гібридної війни на конфлікт та міжнародні відносини.

Російська стратегія щодо сучасних війн мала бути передовою і базуватися на новаторських підходах, проте конфлікт в Україні показав, що ця стратегія мала глибокі недоліки. Російське військове керівництво, здається, переконувало себе, і, можливо, навіть Володимира Путіна, в тому, що Росія має неперевершену здатність вести високотехнологічну війну та здобувати в ній успіх. [69]

Ціна цього невірного оцінювання ще не повністю оцінена, але можна припустити, що скромна перемога в Донбасі стала практично неможливою через витрати ресурсів на неправильно спрямовані початкові наступальні операції. Однією з центральних ідей російської стратегії була ідея гібридної війни, в якій військові дії супроводжуються невійськовими заходами, такими як кібератаки і економічні санкції, спрямовані на дезорганізацію та ослаблення ворога. Але ця стратегія викликала складнощі через недостатню співпрацю і довіру до інших владних структур. [69]

Крім того, російська доктрина намагалася відобразити «кольорові революції» як форму гібридної війни, яку, за їхнім переконанням, організували США та їх союзники проти російських інтересів на

пострадянському просторі. Ця ідея привела до заплутаних інтерпретацій та невірних висновків. [69]

У лютому 2014 року Російська Федерація розпочала збройну агресію проти України. Ця агресія включала в себе незаконний перетин кордону в Керченській протоці, анексію Криму, і введення російських військових підрозділів без розпізнавальних знаків. «Зелені чоловічки, » які пізніше виявилися підрозділами ФСБ Росії, блокували будівлю парламенту та уряду Автономної Республіки Крим, змінили голову Радміну Криму під дулом зброї, і це відзначилося як початок конфлікту між Україною та Росією. [64]

Події, які відбулися на Кримському півострові, були фактично класифіковані як «Визначення агресії» в резолюції ООН. Українські військовослужбовці, згідно з політикою українського уряду, утрималися від збройного опору, тому не відбулися прямі бойові зіткнення з російськими військами. Російські сили приховали свою ідентифікацію, представляючи солдатів як «добровольців» і «місцеву самооборону». ООН не вжила негайних заходів для визнання російських дій як акту агресії проти України, і це стало предметом міжнародного права. За наявності відповідної волі та акценту на зборі правових доказів, Україна може довести до офіційного визнання міжнародними організаціями дії Росії на Кримському півострові наприкінці 2014 року як акт агресії. Важливо пам'ятати, що агресія в міжнародному праві є тяжким злочином, який не підлягає строку давності. [64]

Окупація Криму Росією, підтримана місцевими проросійськими екстремістськими силами, вплинула на зміцнення сепаратистських настроїв серед населення Сходу та Півдня України. Деякі мешканці Сходу України сподівалися, що події на Кримському півострові можуть повторитися на Донбасі. Ця частина населення не вважала загрози збройного протистояння та руйнування інфраструктури регіону у разі відокремлення від України. Після анексії Криму до Донецька, Харкова та Луганська прибули «непрохані гості» з Ростова, Белгорода та інших регіонів Росії, супроводжуючись добре

озброєними бойовиками. У березні 2014 року проросійські активісти розпочали захоплення державних будівель на сході та півдні України. До квітня жорстокі демонстрації переросли в повноцінну війну, а найвищі пости в сепаратистських ополченнях і політичних колах зрештою дісталися російським оперативникам. За явної підтримки та керівництва з боку Кремля багато сепаратистських угруповань об'єдналися та спробували сформувати «Новоросію» — псевдодержаву, яка прагне поширитися майже на половину території України. Події в Луганську схожі на анексію Криму, де проросійські активісти також намагалися захоплювати будівлі обласної державної адміністрації, а депутати Луганської обласної ради зверталися до керівництва Російської Федерації з проханням ввести російські війська в регіон. Проте на той момент сепаратистам не вдалося повторити «кримський сценарій» і запустити «російську весну» в Луганську. Росія переоцінила ступінь підтримки цього проекту з боку місцевого населення і була змушена скасувати план Новоросії до січня 2015 року. [64, 65]

Завдяки високому рівню безробіття в східних частинах Донецької та Луганської областей, сепаратистським силам вдалося зберегти контроль над 7% території України. Вони називали себе «Луганською народною республікою» та «Донецькою народною республікою» (відомі як «ЛНР» і «ДНР») і виконували деякі обов'язки держави, такі як утилізація відходів та виплата пенсій. Однак Росія не офіційно визнала їхню незалежність від України. Експерти вважають, що без політичної, військової та фінансової підтримки зі сторони Росії «ЛНР» і «ДНР» не могли б існувати, оскільки вони швидко потрапили б в внутрішні конфлікти та брак ресурсів. Російські війська відіграли важливу роль в ключових битвах війни на Донбасі, таких як Іловайськ (серпень-вересень 2014 року) та Дебальцеве (лютий 2015 року). Частина бойовиків «ЛНР» і «ДНР» є росіянами, інша частина - місцевими українцями, але інтернаціональні організації стверджують, що близько 20% бойовиків - це російські громадяни. [65]

До початку вересня 2014 року російські та сепаратистські сили досягли значних територіальних досягнень. Головною метою керівництва «ДНР» і «ЛНР» була рішуча військова перемога, але вони розуміли, що цього можна досягти лише за допомогою Росії та здобуття «незалежності» своїх самопроголошених республік. Однак Кремль не планував формально анексувати «ДНР» і «ЛНР», як це сталося з Кримом, або визнавати їх незалежністю, подібно до випадку з Абхазією та Південною Осетією. [66]

Замість цього, Кремль бажав «засунути республіки назад в Україну за умови надання якоїсь форми автономії», при цьому зміцнюючи свій політичний вплив на Київ. Зіткнувшись із все більш обтяжливим режимом санкцій від Заходу, введених після анексії Криму, і загрозою подальших санкцій у зв'язку зі своєю роллю в конфлікті на Донбасі, Росія бажала продемонструвати свою готовність до міжнародних примирних зусиль та мирного врегулювання конфлікту. [66]

Мінські переговори позначили початок нового етапу в переговорному процесі, оскільки лідери «ЛНР» і «ДНР» Захарченко і Плотницький стали учасниками переговорів разом із представниками Тресторонньої контактної групи (Україна, Росія та ОБСЄ). Зміст Мінського протоколу, який отримав назву «Мінськ I», в певній мірі нагадував мирний план, який був запропонований у червні 2014 року президентом Порошенком, хоча він містив умови, що були вигіднішими для Росії і повстанців на Донбасі. 3 вересня в телефонній розмові президенти Порошенко і Путін досягли певної зони можливого компромісу, і деталі були узгоджені під час переговорів у Мінську. [66]

Після насилля та порушень припинення вогню в січні 2015 року відбулися нові Мінські переговори, що призвели до підписання Мінської угоди 2 12 лютого 2015 року. Угода включала 13 статей, в яких були визначені умови припинення вогню, відведення важкого озброєння, моніторинг і верифікація ОБСЄ, звільнення та обмін заручників, помилування та амністія бойовиків, роззброєння і виведення незаконних

військових формувань та заходи щодо поліпшення гуманітарної та економічної ситуації в ОРДЛО. [66]

Мінськ II додав нові положення, які розширили угоду. Вона зокрема уточнила деталі щодо децентралізації влади, модальності і терміни проведення місцевих виборів і відновлення українського контролю на кордоні з Росією. Угода встановлювала чіткі графіки для виконання різних заходів, такі як припинення вогню, відведення озброєння та обмін полоненими. Також передбачалося, що український парламент ухвалюватиме рішення щодо спеціального законодавчого режиму, і відновлення контролю на кордоні розпочнеться після місцевих виборів і завершиться до кінця 2015 року за умови виконання конституційної реформи та децентралізації. [66]

Мінські угоди інституціоналізували українську кризу як внутрішній конфлікт між українськими військами та збройними формуваннями з окремих районів Донецької та Луганської областей. Крім того, домовленості перетворили кризу на конфлікт низької інтенсивності та зняли питання Криму з порядку денного переговорів. Таким чином, Росії вдалося нав'язати свій сценарій розвитку конфлікту. Водночас обопільне небажання виконувати Мінські угоди та регулярні порушення режиму припинення вогню становлять загрозу повторної ескалації у будь-який момент. [67]

У квітні 2014 року на переговорах у Женеві лідери Донецької та Луганської «народних республік» не брали участі. «Женевська група» узгодила заяву, що закликала до деескалації конфлікту та забезпечення безпеки громадянам Донбасу. У подальшому, участь Німеччини та Франції в мирних переговорах зросла, і створили формат «нормандської четвірки» та «Тристоронню контактну групу.» [66]

До 24 лютого 2022 року, Україні заважала можливість повномасштабного російського втручання, що призводило до обмежень у використанні військових дій для відновлення своєї суверенітету. З іншого боку, Росія не була зацікавлена в ескалації конфлікту, оскільки сподівалася на скасування санкцій, а Мінські домовленості дозволяли їй підірвати

стабільність в Україні без масштабного військового втручання. ДНР і ЛНР в цілому дотримувалися стратегічних та тактичних планів Росії, але існував постійний ризик того, що їхні дії можуть вийти з-під контролю Москви. [67]

Агресія гібридної війни змушує її жертву безпосередньо захищати свій суверенітет та інтереси. Але ця агресія також вимагає великих зусиль для отримання підтримки світової спільноти. Прихована діяльність агресора створює простір для дипломатичних маневрів, що дозволяє іншим країнам знаходити виправдання для своєї пасивності та небажання надавати допомогу. Лише міжнародне визнання ворожої діяльності може змінити ситуацію та збільшити підтримку жертв агресії. У цьому контексті реакція та позиція основних міжнародних організацій, які сприяють забезпеченню світового миру і безпеки, таких як ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС, ЄС та інших, стають важливим фактором. [68]

Реакція міжнародних організацій на гібридну війну в Україні була різноманітною. Деякі підтримували Україну, осуджували російську агресію та спрямовували зусилля на врегулювання конфлікту. Організація безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та країни Європейського союзу (ЄС) грали важливу роль у спостереженні та документуванні подій на території України, зокрема, в Донбасі. Все це було спрямовано на деескалацію конфлікту та виконання угод, укладених в рамках Мінського процесу. [68]

Проте існували і критичні позиції від інших міжнародних організацій, таких як Росія та деякі країни Європи. Російська Федерація використовувала свій статус постійного члена Ради Безпеки ООН для блокування резолюцій, які осуджували її агресію та вимагали відповідальності. Також спостерігалася спроба навіть демонструвати сприяння Росії шляхом лобіювання власних інтересів в міжнародних організаціях та впливом на окремі держави-члени. Ця різноманітність підходів та реакцій підкреслює складність впливу гібридної війни на міжнародні відносини. Вона також висуває питання про можливість і ефективність міжнародних організацій безпеки в їхньому нинішньому форматі у гарантуванні міжнародного миру та безпеки. Таким

чином, гібридна війна в Україні викликала потребу у глибоких реформах та адаптації міжнародних організацій до нових реалій сучасного світу. [68]

4.4 Поширення результатів та вплив війни на геополітичну картину світу.

Світ з тривогою та стурбованістю спостерігає за розвитком подій в Україні, оскільки напад на цю країну підірвав основи міжнародного миру та безпеки. Це призвело до значної гуманітарної кризи та завдало шкоди вже вразливій світовій економіці, яка тільки-но почала відновлюватися після впливу пандемії. Головним завданням та найважливішим пріоритетом є забезпечення безпеки тим, хто безпосередньо постраждав, та негайне відновлення миру та стабільності. Однак, оскільки важко передбачити дипломатичні розв'язки або значну військову розробку в найближчому майбутньому, санкції, ймовірно, будуть продовжувати діяти та, можливо, розширюватимуться. Хоча конфлікт в Україні не єдиний кризовий випадок в сфері безпеки, що стикається зі світом, він має значний вплив через його далекосяжні наслідки для глобальної безпеки та економічного розвитку. [70]

Війна в Україні впливає на багато аспектів, не тільки перетворюючи безпековий ландшафт в Європі, але також маючи великий вплив на геополітику у всьому світі. Росія поступово обмежується своїми географічними межами і ідеологічними стереотипами, з якими зіткнулася в багатьох сферах від заходу. Це робить її геостратегічне положення ще більш складним, особливо оглядаючи приєднання до НАТО двох колишніх нейтральних країн Північної Європи, таких як Фінляндія та Швеція. Російська агресія в Україні наочно продемонструвала, що загроза великої війни в Європі не зникла. Навіть добре підготовлені збройні сили, такі як українські, не можуть ефективно відстоюватися без значної підтримки з боку США та інших країн НАТО. Реагуючи на цю загрозу і на агресивну російську зовнішню політику, Швеція та Фінляндія вирішили подати заявку на членство в НАТО, і ця подія, без сумніву, відбудеться надзвичайно швидко.

Це радикально змінить геополітичну ситуацію в Північній Європі та зробить будь-яку російську агресію проти НАТО значно ризикованою. [71]

Криза в Україні ставить під загрозу основний принцип міжнародного миру і безпеки, який був закріплений у Статуті Організації Об'єднаних Націй після Другої світової війни. Цей принцип передбачає заборону загрози силою або використання сили проти територіальної цілісності та політичної незалежності будь-якої держави. Сповідання про можливу ескалацію конфлікту з НАТО, включаючи навіть загрозу ядерною війною (навіть якщо шанси на це малі), нагадують про минулі епохи силової політики. [70]

Перемога Росії могла б означати кінець домінування Заходу в світі, що впливає на міжнародний мир і безпеку. Наразі стратегічні цілі Росії здаються обмеженими Україною, але існує ризик, що вони можуть розширитися на більший конфлікт. Також існує можливість подальшого розповсюдження конфлікту на сусідні країни. Подіями в Україні в 2022 році визнано за найгіршу кризу в Європі з часів закінчення холодної війни. Війна спричинила руйнування України, що призвело до знищення багатьох її міст. Понад чверть громадян стали внутрішньо переміщеними особами або біженцями. Негативні наслідки конфлікту в Україні відчутні не тільки в її межах, але також вплинули на стабільність та суверенітет за її кордонами. [76]

На середину березня 2022 року більше ніж два мільйони людей залишили Україну в якості біженців, згідно з даними УВКБ ООН, і передбачається, що протягом найближчих місяців ця кількість може збільшитися від п'яти до десяти мільйонів, якщо військова агресія триватиме. [70] Станом на 23 січня 2023 року в Україні було 5,4 мільйона внутрішньо переміщених осіб (МОМ). Крім того, до середини січня 2023 року по всій Європі було зафіксовано майже 8 мільйонів біженців з України (УВКБ ООН). Згідно з наявними адміністративними даними, з лютого 2022 року було зареєстровано понад 17 мільйонів перетинів кордону біженцями та громадянами третіх країн (ГТК) з України до сусідніх країн. [72] Станом на

29 жовтня 2023 року, з України виїхало до 6,232,000 біженців, з них 5,839,900 було зафіксовано європейськими країнами, 392,100 іншими країнами [73]

ЄС оперативно відреагував на масовий надходження українських біженців, активуючи Директиву про тимчасовий захист. Ця ініціатива надає українцям спеціальний статус тимчасового захисту, включаючи право на роботу, до березня 2023 року, з можливістю подальшого продовження до березня 2024 року. Відповідно до внутрішнього законодавства, яке реалізує цю Директиву, країни-члени ЄС надають українським біженцям фінансову допомогу, житло, медичну допомогу, а також можливість працевлаштування та отримання освіти для їхніх дітей. [74]

Опитування громадської думки показують, що більшість українських біженців мають намір повернутися додому, як тільки забезпечиться безпека або за інших умов. Однак тривала війна та обстріли українських міст Росією змушують більшість біженців відкладати свої плани щодо повернення та адаптуватися до життя в країнах-приймачах, зосереджуючи увагу на короткостроковій і, все частіше, середньостроковій перспективі. Це також ставить виклик перед країнами-членами ЄС, які повинні адаптувати свою підтримку біженців із спринту на марафонський підхід, зменшуючи деякі раніше надані соціальні пільги та акцентуючи увагу на підтримці працевлаштування. [74]

Незважаючи на невизначеність тривалості війни та її результатів, відомо, що частина українських біженців залишиться в приймаючих країнах. Що триваліший конфлікт, то більший відсоток тих, хто вибере залишитися в ЄС назавжди. Це створює виклик щодо ефективної інтеграції біженців, де працевлаштування є ключовим аспектом, оскільки це забезпечує їх економічну самодостатність та стимулює участь у соціальному та культурному житті приймаючої країни. [74]

Успішна інтеграція українських біженців, багато з яких є молодими і кваліфікованими фахівцями, є довгостроковим інтересом більшості держав-членів ЄС, особливо з урахуванням їх внутрішніх демографічних викликів та

дефіциту робочої сили. Але це також вимагає інвестицій в короткостроковій перспективі. Аналітика ЄС розглядає поточну ситуацію щодо працевлаштування українських біженців та підкреслює необхідність подальших заходів для забезпечення їхньої ефективної соціально-економічної інтеграції, що принесе користь економіці та суспільству країни перебування. [74]

Воєнний конфлікт в Україні призвів до зростання світового рівня інфляції, який вже перевищує встановлені цільові показники в більшості розвинених економік і країн, що розвиваються. Це може призвести до необхідності швидшого впровадження монетарних заходів, ніж очікувалося раніше. Політики країн, що розвиваються, повинні акцентувати увагу на налагодженні, надійності та відкритій комунікації своєї економічної політики, щоб зробити їхні економіки більш стійкими до несподіваних змін на глобальних фінансових ринках. Останні інфляційні події у світовій економіці виникли на тлі відновлення після пандемії, що призвело до росту глобальної інфляції до рекордного рівня з 2008 року. Російське вторгнення в Україну подальше посилює інфляційний тиск, додатково поглибивши глобальні економічні турбулентності. Ця ситуація в значній мірі спричинена постійними конфліктами, які виникли внаслідок російсько-української війни, і ці конфлікти мають глибокий вплив на світову економічну стабільність. [75]

Економічні санкції, які були введені союзниками НАТО та іншими країнами, мають надзвичайно широкий обсяг та надзвичайну суворість, і їх введення було безпрецедентним за масштабом та обсягом. Проте важливо розуміти, що це подібно до двосторонньої палки, і внаслідок цього, вони також можуть відобразити значний негативний вплив на світову економіку в цілому. Виникла криза призвела до глибокого розколу між російським урядом і Заходом, такого не траплялося з часів холодної війни. У глобальному економічному середовищі, в якому спостерігається висока інфляція, включаючи зростання цін на енергоносії та інші економічні

труднощі, такі як порушення в ланцюжках поставок, криза насильноє нестабільність ринків та коливання цін. [70]

У перспективі інфляція, ймовірно, залишатиметься на високому рівні, оскільки фактори попиту та пропозиції впливають на ціни та зарплати. Проте поточні очікування показують стабілізацію інфляції наближено до цільового рівня. З посиленням монетарної політики та зняттям фінансового стимулювання, наданого пандемією, темпи зростання сповільняться. Разом із вирівнюванням ситуації на глобальних ринках, ціни на товари стабілізуються. Однак існує значний ризик того, що останні інфляційні турбулентності поєднуються зі згасанням структурних факторів зниження цін, загрожуючи довгостроковій стабільності інфляційних очікувань. [75]

Щодо можливості різкого посилення монетарної політики, центральні банки розвинених економік можуть бути вимушені підвищувати процентні ставки раніше, ніж очіувалося, що може призвести до різкої реакції на фінансових ринках. Макроекономічні наслідки цього можуть ускладнити світову фінансову підтримку та поглибити глобальне спадання економічної активності. Це також може вплинути на країни з розвиненими та країни із розвинутими економіками, знижуючи активність приватного сектору та збільшуючи інфляційний тиск. Слід зауважити, що більшість державного боргу в іноземній валюті в країнах розвинених економік становить значну частину загального державного боргу. Крім того, значна кількість державного та приватного боргу, накопиченого протягом кількох десятиліть, робить ці економіки вразливими до зростання вартості запозичень та ризику перекладання. Серед тих, хто повинні враховувати ці аспекти, можуть бути включені фінансові регулятори, уряди, центральні банки, інвестори та економічні аналітики. [75]

Друга війна в Україні свідчить про можливість виникнення війни в Європі і показує її потенційну жорстокість. Це демонструє, що, незважаючи на присутність російських військ, європейські сили обмежені без підтримки Сполучених Штатів. Оскільки ця підтримка не може бути гарантованою,

Європейський Союз повинен взяти на себе відповідальність за свій власний захист, включаючи можливість розгляду впровадження ядерного стримування. Головною архітектурою оборони Європи повинен стати сам Європейський Союз, і це не передбачає відокремлення від Сполучених Штатів Америки, але вимагає активного партнерства та співробітництва. Виходячи з війни в Україні, європейські інституції також повинні переглянути свої відносини з Китаєм та країнами «глобального Півдня». Якщо Європейський Союз або, принаймні, передові держави-члени, не здійснять суттєвий політичний стрибок в напрямку більш об'єднаного Союзу, здатного приймати самостійні рішення та вживати довгострокові заходи, то «європейська оборона» залишиться у сфері мрій, і всі уроки, вивчені з війни в Україні, залишаться без практичного застосування.[77]

Російсько-українська війна значно впливає на глобальну ситуацію. Вона порушує міжнародні стандарти територіальної цілісності та міжнародної безпеки, призводить до глибоких розривів у міжнародних стосунках і спонукає до геополітичних змін, таких як приєднання Фінляндії та Швеції до НАТО. Вона також наголошує на можливість великої війни в Європі і потребу в міжнародній підтримці для збройних сил. Гуманітарна криза, що виникла внаслідок конфлікту, призводить до значної кількості внутрішньо переміщених осіб і біженців, потребує значних зусиль для їхньої підтримки та інтеграції. Вплив війни також відчувається на глобальній економіці, збільшуючи інфляційний тиск і створюючи економічні турбулентності. Введені економічні санкції проти Росії також впливають на світові фінансові ринки. Усі ці аспекти підкреслюють необхідність міжнародної співпраці та координації у вирішенні глобальних викликів, що виникають у зв'язку з цією війною.

Висновок до розділу 4

У даному розділі розглянута російсько-українська війна, висвітлено її корінні причини та контекст. Початковий аналіз почався з урахування

національних, історичних і геополітичних реалій між Росією та Україною, таких як конфлікт на Тузлівському острові та анексія Криму. Росія застосовує різноманітні стратегії, такі як звичайна, кібер та гібридна війна, інформаційна пропаганда. У відповідь Україна посилює свою оборону, співпрацює з міжнародними партнерами та використовує внутрішні ресурси для захисту своєї території.

Гібридна війна в Україні змінила акцент з питання Криму, надаючи Росії можливість впливати через хитрі та непрямі дії. Міжнародна реакція різноманітна, включаючи підтримку України та осуд російської агресії. Конфлікт порушує стандарти територіальної цілісності, викликає геополітичні зміни та може вплинути на приєднання Фінляндії та Швеції до НАТО. Він також породжує гуманітарну кризу та відбивається на глобальній економіці через санкції проти Росії. Вирішення цього конфлікту вимагає широкої міжнародної співпраці, включаючи підтримку збройних сил, гуманітарну допомогу та вирішення економічних труднощів.

ВИСНОВКИ

На початку XXI століття ведення «гарячих воєн» пройшло значні зміни і включає в себе різноманітні аспекти, впливаючи на глобальну геополітичну картину. Сучасні військові конфлікти обумовлені глобальними процесами та динамікою, які включають в себе різні ключові аспекти.

В вступному розділі представляють різноманітні методи та підходи до аналізу причин війни в міжнародних відносинах. Були розглянуті методи які ми використовували під час написання роботи, а саме: історичний аналіз, аналіз документів, кейс-стаді, літературний аналіз та метод індукції. Розглядаються такі аспекти, як реалістичний підхід, економічний підхід, культурний підхід, ліберальний підхід та раціональний підхід. Реалістичний підхід, викладений у теорії міжнародної політики Кеннета Н. Волтца, визначає взаємодію держав у системі анархічного оточення та розглядає вплив цієї структури на їхню поведінку. Економічний підхід розглянутий такими авторами як Мішель Р. Гарфінкель, Стергіос Скапердас, Джозеф Е. Стігліц, Лінда Дж. Білмс, Волтер Ендерс та інші, наголошує на важливості економічних факторів, ресурсів, торгівлі та глобальних відносин у виникненні та розвитку конфліктів між країнами. Культурний підхід, представлений Гантінгтоном та Авручем, акцентує увагу на культурних різницях, ідентичності та цінностях як ключових елементах конфліктів. Ліберальний підхід, зокрема дослідження Майкла В. Дойла, розглядає взаємозв'язок між демократією та ймовірністю війни, відзначаючи миротворчий потенціал демократичних режимів. Раціональний підхід, викладений Фероном, спрямований на виявлення недоліків у поясненні війни за допомогою раціональних аргументів та пропонує альтернативні підходи для кращого розуміння виникнення конфліктів. Усі ці підходи унікальним чином доповнюють один одного, надаючи глибше розуміння причин та механізмів виникнення конфліктів у міжнародних відносинах, що дозволяє розглядати цю проблему з різних точок зору та розробляти стратегії

запобігання та врегулювання конфліктів. Військові конфлікти сьогодення включають не лише фізичні бої, але й використання психологічних, комунікаційних та стратегічних методів. Методологія ведення «гарячих війн» охоплює різноманітні принципи, такі як цільове планування, оперативне мистецтво, маневреність та психологічна війна. Стратегічна важливість швидкості прийняття рішень, маневреності та реагування на зміни обставин підкреслюється в багатьох джерелах таких авторів: Пол М. А. Лайнбаргер, Сааді Хусейн Хаме, Лорд Артур Понсонбі, професор Скотт Макдональд та полковник Альфред Х. Педдок. Віддача переваги швидкості та ефективності в цьому процесі допомагає створювати психологічну перевагу над ворогом. Психологічна війна виступає як важливий елемент стратегії, активно використовуючи комунікаційні канали, зокрема соціальні мережі, для впливу на суспільство, формування думок та підтримки певних ідей. Вона охоплює різні аспекти, від політичних дій до використання пропаганди та військових операцій, спрямованих на досягнення стратегічних цілей. Важливою є також необхідність культурних та соціальних змін у військовій освіті та підготовці офіцерів для кращого розуміння та застосування нових стратегій та підходів у воєнній сфері. Усі ці аспекти вказують на складність та різноманітність військових конфліктів у сучасному світі, де успішна стратегія ведення війни вимагає комплексного підходу, який охоплює фізичні, психологічні та стратегічні аспекти. Також було проаналізовано джерельну базу дослідження, де ми описали кілька цікавих і хороших на нашу думку джерел, над якими слід попрацювати глибше.

У другому розділі було розглянуто, що геополітичні зміни, такі як розширення впливу нових гравців у світі, амбіції окремих держав, спрямовані на застосування насильницьких методів, і нові геостратегічні інтереси призводять до наростаючої напруги і можливих конфліктів між міжнародними державами. Сучасні військові конфлікти включають в себе застосування високотехнологічних інновацій, які змінюють військову стратегію та можливості. Серед таких інновацій можна відзначити кібервійну,

штучний інтелект, роботизовані екзоскелети, безпілотні літальні апарати (БПЛА) та інші, які стають новими інструментами ведення війни. Країни мають різні мотивації для своєї участі в конфліктах, включаючи змагання за домінування, доступ до ресурсів, контроль над територіями та реагування на виклики, пов'язані з змінами в кліматі. Сучасні війни мають глобальні наслідки і можуть впливати на міжнародні відносини та загальну безпеку. Міжнародні організації та країни стикаються з різними викликами, включаючи тероризм, поширення зброї масового знищення, інформаційну війну та конфлікти, пов'язані з розподілом ресурсів, при спробі вирішення та запобігання конфліктам на світовому рівні. Також було визначено та розглянуто інструменти ведення «гарячої війни» в сучасному світі, а саме:

Кібервійна: Інтернет і сучасні технології інформації стали важливими інструментами військових операцій. Кібервійна включає в себе кібератаки, дезінформацію та злами систем для заволодіння важливою інформацією. Це відкриває нові можливості та загрози ведення війни в цифровому віці.

Гібридна війна: Війна що поєднує військові, інформаційні та економічні аспекти для досягнення військових цілей. Цей підхід може включати в себе дезінформацію, економічний тиск і військові дії, і це ускладнює відповідь на такі конфлікти.

Дрони та автономні системи військового призначення: Використання безпілотників та інших автономних систем ведення війни дозволяє знизити ризик для життя військових та розширює можливості надання підтримки на полі бою.

Космічний простір як платформа для військових дій: Космічний простір став важливим полем боротьби для ведення війни, включаючи супутники для спостереження та зв'язку. Контроль над космічним простором може мати стратегічну вагу в сучасних конфліктах.

У третьому розділі досліджено сучасний конфлікт стосовно Тайваню та його світові наслідки. Ми почали з аналізу причин, які призвели до цього конфлікту, враховуючи походження з китайської громадянської війни та поділ республіки Китай на Тайвань і материковий Китай. Китай прагне їх

об'єднання під «Один Китай», в той час як Тайвань виступає за свою незалежність. США та інші країни підтримують Тайвань, але це не означає його міжнародне визнання. Міжнародні відносини, пов'язані з Тайванем, мають складну та потенційно небезпечну динаміку, і вимагають обережного та збалансованого підходу всіх сторін. Після цього було розглянуто військові стратегії сторін у конфлікті, і визначили, що ці стратегії мають серйозний вплив на події. Обидві сторони готуються до можливого конфлікту, розробляючи оборонні стратегії, підвищуючи готовність своїх військових сил та проводячи провокаційні дії в регіоні. Це може включати військові дії, політичний тиск та кібернетичні атаки. Збереження миру в Тайванській протоці вимагає ретельного аналізу та міжнародної співпраці. Потім ми вивчили використання нових технологій і тактик у військових діях стосовно Тайваню, такі як повітряна та морська блокада, можливість десантного вторгнення та кібернетичні атаки, які становлять загрозу для Тайваню від Китайської Народної Армії. Тайвань відповідає на ці загрози, маючи асиметричні бойові можливості та підтримку США. Втручання США може бути вирішальним чинником у можливому конфлікті, який також може мати серйозні геополітичні наслідки, впливаючи на регіон Східної Азії та всесвітні відносини. Цей конфлікт може перетворити стратегії та відносини між країнами та регіонами, змінити геополітичний ландшафт та породити нові загрози для безпеки та міжнародного порядку. Різні країни та регіони реагуватимуть по-різному, і наслідки відчутні у політичних, економічних, військових та соціокультурних аспектах міжнародних відносин.

У четвертому розділі розглянуто сучасний і досить актуальний конфлікт, а саме, російсько-українську війну. Ми почали з аналізу попереднього контексту та факторів, які призвели до цього конфлікту. Він виник на тлі складного поєднання національних ідентичностей, історичних подій, таких як конфлікт на острові Тузла та анексія Криму, геополітичних розбіжностей і культурних відмінностей між Росією та Україною. Далі ми розглянули, що військові операції в Україні включають різні інструменти та

стратегії з обох сторін. Росія використовує широкий спектр методів, включаючи звичайну війну, кібервійну, гібридну війну, інформаційну пропаганду та інші засоби для досягнення своїх цілей. Україна, натомість, розвиває свою військову та протиповітряну оборону, вдосконалює розвідку, співпрацює з міжнародними партнерами та використовує власні ресурси для захисту своєї територіальної цілі та збереження суверенітету. Ми також дослідили вплив гібридної війни в Україні, яка має значний вплив на сам конфлікт та міжнародні відносини. Ця війна інституціоналізувала кризу як внутрішній конфлікт між Україною та окремими районами Донецької та Луганської областей, змінила акцент з питання Криму та дозволила Росії впливати на розвиток конфлікту шляхом гібридних та скритих дій. Реакція міжнародних організацій на цю гібридну війну була різноманітною, включаючи підтримку України, осудження російської агресії та спроби врегулювання конфлікту, а також блокування Росією резолюцій та вплив на окремі країни. Цей конфлікт впливає на глобальну ситуацію, порушуючи міжнародні стандарти територіальної цілісності та безпеки, руйнуючи міжнародні стосунки та створюючи геополітичні зміни, включаючи можливе приєднання Фінляндії та Швеції до НАТО. Цей конфлікт може спричинити велику війну в Європі та вимагає міжнародної підтримки для збройних сил. При цьому гуманітарна криза веде до багатьох внутрішньо переміщених осіб і біженців, які потребують підтримки та інтеграції. Вплив цієї війни також відчувається на глобальній економіці, збільшуючи інфляційний тиск і створюючи економічні турбулентності. Економічні санкції проти Росії впливають на світові фінансові ринки. Усі ці аспекти підкреслюють необхідність міжнародної співпраці та координації у вирішенні глобальних викликів, пов'язаних із цією війною.

Принципи ведення «гарячої війни» на початку XXI століття в глобальній перспективі зазнали суттєвих змін. Інструменти ведення війни тепер включають кібервійну, гібридну війну, автономні системи та інші нові технології, що дозволяють впливати на ворога в багатошаровому просторі.

Насильство і інформація стають ключовими засобами досягнення цілей в глобальних конфліктах. Результати таких війн впливають на геополітичну картину світу, міжнародні відносини, економіку та безпеку. Розглядаючи конкретні приклади, такі як російсько-український конфлікт та потенційний конфлікт між Китаєм і Тайванем, можемо бачити, що гарячі війни включають в себе комплексну стратегію, яка поєднує військові, інформаційні, економічні та політичні аспекти. Забезпечення стабільності та миру в умовах сучасних війн вимагає міжнародної співпраці, дипломатичних зусиль та адаптації міжнародних організацій до нових викликів.

Дане дослідження може бути актуальним та корисним для вивчення: «Геополітичні стратегії в сучасних військових конфліктах», «Гуманітарні наслідки та глобальні впливи», «Еволюція військових конфліктів у зв'язку з геополітичними зрушеннями», «Політичні та економічні аспекти сучасних воєнних конфліктів» тощо, існує безліч тематики яким підходить дане дослідження, що є великим плюсом даної теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Michael T. Klare, Joanne J. Myers. The Race for What's Left: The Global Scramble for the World's Last Resources . Public Affairs Program . Carnegie Council. – 2014. – 10 pp. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://media-1.carnegiecouncil.org/cceia/import/studio/The_Race_For_Whats_Left.pdf [дата звернення 13.08.2023]
2. Ricard Suñer Marzari. The war in Libya and its oil resources: Order inside chaos? . Instituto Español de Estudios Estratégicos . Opinion Paper. – 2020. – 13 pp. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/docs_opinion/2020/DIEEEO41_202ORICSUN_Libia-ENG.pdf [дата звернення 14.08.2023]
3. John J. Mearsheimer. The Tragedy of Great Power Politics . University of Chicago . W. W. Norton: New York 2002, 555 pp. [дата звернення 15.08.2023]
4. Jonathan M. DiCicco, Tudor A. Onea. Great-Power Competition. Oxford Research Encyclopedias. – 2023. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-756> [дата звернення 16.08.2023]
5. Henry A. Kissinger. WORLD ORDER. Reflections on the Character of Nations and the Course of History. Penguin Group (USA) LLC . New York: 2014, – 432 pp [дата звернення 17.08.2023]
6. Maxim Suchkov, Sim Tack. The Future of War . Valdai Discussion Club Report. Moscow: 2019, – 24 pp. [дата звернення 17.08.2023]
7. КАТЕРИНА СОБОЛЕВА. Технології на війні: як вони змінюють поле бою та чому навіть у XXI сторіччі танкові колони йдуть одна на одну [Електронний ресурс]. Mind UA. – Режим доступу:

- <https://www.lawfareblog.com/history-behind-violence-nagorno-karabakh>
[дата звернення 18.08.2023]
8. Hugo Bras Martins da Costa. Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?. A journal of the Brazilian Political Science Association. Universidade Estadual do Rio de Janeiro. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2017, – 6 pp [дата звернення 20.08.2023]
 9. Michael T. Klare. RESOURCE COMPETITION IN THE 21ST CENTURY. – 2015. – 55-65 pp. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [Michael-T.-Klare-Resource-Competition-in-the-21st-Century-In-David.-P.-Barash-Approaches-to-Peace.-A-Reader-in-Peace-Studies.pdf \(iliauni.edu.ge\)](#) [дата звернення 21.08.2023]
 10. Jonathan Schell. The Seventh Decade: The New Shape of Nuclear Danger. Henry Holt and Company, LLC. – 2007. – 327 pp. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.everand.com/read/182568628/The-Seventh-Decade-The-New-Shape-of-Nuclear-Danger> [дата звернення 21.08.2023]
 11. Garry Jacobs, Winston P. Nagan. Nuclear Threats and Security. Promoting Leadership in Thought that Leads to Action Volume 1, Issue 5 – October 2012. – 174-179 pp. [дата звернення 25.08.2023]
 12. Руслан Рудомський. Війна Ізраїлю та Ірану: чи справді вона неминуча і як це стосується України [Електронний ресурс] . Obozrevatel UA – Режим доступу: <https://news.obozrevatel.com/ukr/abroad/vijna-izrailyu-ta-iranu-chi-spravdi-vona-neminucha-i-yak-tse-stosuetsya-ukraini.htm> [дата звернення 27.08.2023]
 13. Lucille Van Vooren. (Dis)information Warfare . Cybersecurity and Cybercrime University of Bologna, 2021-2022. – 36 pp. [дата звернення 29.08.2023]
 14. Athambawa Sarjoon, Mohammed Agus Yusoff. The United Nations Peacekeeping Operations and Challenges. Academic Journal of Interdisciplinary Studies – 2019. – 202-211 pp. [дата звернення 29.08.2023]

15. Jaïr van der Lijn, Ivan Briscoe, Margriet Drent, Kees Homan, Frans-Paul van der Putten, Dick Zandee. Peacekeeping operations in a changing world. Netherlands Institute of International Relations Clingendael – 2015. – 86 pp. [дата звернення 29.08.2023]
16. Abi Tyas Tunggal. Why is Cybersecurity Important? – 2023 [Електронний ресурс]. UpGuard – Режим доступу: <https://www.upguard.com/blog/cybersecurity-important> [дата звернення 02.09.2023]
17. J.R. Wilson. Military cyber security: threats and solutions. – 2019 [Електронний ресурс]. Military Aerospace Electronics – Режим доступу: <https://www.militaryaerospace.com/trusted-computing/article/14073852/military-cyber-security-tactical-network> [дата звернення 05.09.2023]
18. Cezar Vasilescu. «Cyber Attacks: Emerging Threats to the 21st Century Critical Information Infrastructures». Defence and Strategy (Obrana a strategie), issue: 1 / 2012, 53-62 pp [дата звернення 07.09.2023]
19. Steven T. Wieland. Weathering the Cyber Storm: The Military's Resiliency to Cyber Attacks in Future Warfare. School of Advanced Air and Space Studies Air University Maxwell Air Force Base, Alabama – 2012. – 115 pp. [дата звернення 10.09.2023]
20. Aaron Brantly, Max Smeets. Military Operations in Cyberspace – 2020. – 16 pp. [Електронний ресурс]. ResearchGate – Режим доступу: [PDF Military Operations in Cyberspace \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net/publication/353144447_Military_Operations_in_Cyberspace) [дата звернення 12.09.2023]
21. Mika Kerttunen. The Absolute Ideal: Military Cyber Capabilities in War and Society. German Institute for International and Security Affairs – 2023. – 55 pp. [дата звернення 15.09.2023]
22. JOSEF SCHROEFL. Cyber power is changing the concept of war. The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats – 2020. – 7 pp. [дата звернення 18.09.2023]

23. Vitalii Vlasiuk. Hybrid War, International Law, and Eastern Ukraine. European political and law discourse. Volume 2 Issue 4 / 2015. Taras Shevchenko national university, Ukraine – 2015, 14-28 pp. [дата звернення 22.09.2023]
24. Sascha-Dominik Bachmann, Håkan Gunneriusson. Hybrid Wars: The 21st Century's New Threats to Global Peace and Security. Article in Scientia Militaria South African Journal of Military Studies – 2015. 77-98 pp. [дата звернення 24.09.2023]
25. Gilberto Frizon. Hybrid warfare. Special Operations Instruction Center. Niterói-RJ – 2022. – 22 pp. [дата звернення 27.09.2023]
26. Sascha- Dominik Bachmann, Dries Putter, Guy Duczynski. Hybrid warfare and disinformation: A Ukraine war perspective. Global Policy published by Durham University and John Wiley & Sons Ltd. – 2023. – 12 pp. [дата звернення 29.09.2023]
27. Anna Konert, Tomasz Balcerzak. Military autonomous drones (UAVs) - from fantasy to reality. Legal and Ethical. Article in Transportation Research Procedia Volum 59, 2021. - 292-299 pp. [Електронний ресурс] . Science Direct – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352146521008838> [дата звернення 4.10.2023]
28. Mike Fowler. The Strategy of Drone Warfare. Article in Journal of Strategic Security, – 2014. Article 9. . United States Air Force Academy. – 108-119 pp. [дата звернення 12.10.2023]
29. James Igoe Walsh, Marcus Schulzke. Drones and Support for the Use of Force. University of Michigan Press Ann Arbor – 2018. – 244 pp. [дата звернення 14.10.2023]
30. Jeler Grigore Eduard. Use of Autonomous Systems in the Performance of Security Missions. Article in Review of the Air Force Academy – 2020. – 1-8 pp. [Електронний ресурс]. Research Gate – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/343321666_USE_OF_AUTONO

[MOUS SYSTEMS IN THE PERFORMANCE OF SECURITY MISSIONS](#) [дата звернення 16.10.2023]

31. Harshini Nag. Drone Warfare Capacity Building in Securing India's National Interests. Symbiosis International University. Vivekananda International Foundation New Delhi - 110021 – 2023. – 28 pp. [дата звернення 17.10.2023]
32. Federico Aznar Fernández-Montesinos. Outer space, a new dimension of Security . Instituto Español de Estudios Estratégicos . Analysis Paper. – 2021. – 13 pp. [дата звернення 18.10.2023]
33. James Clay Moltz. The Changing Dynamics of Twenty-First-Century Space Power. Strategic Studies Quarterly. The strategic focused journal of the United States Air Force. – 2019. – 66-94 pp. [дата звернення 20.10.2023]
34. María Garzón Maceda, Eleanor Krabill, Almudena Azcárate Ortega. 2021 Outer Space Security Conference Report. United Nation Institute for disarmament research, Geneva - 2021. – 31 pp. [дата звернення 22.10.2023]
35. Kubo Mačák. Military Space Operations. Exeter Centre for International Law UK, Working Paper Series 2020/2. – 20 pp. [дата звернення 23.10.2023]
36. Press Release. ICEYE Signs Contract to Provide Government of Ukraine with Access to Its SAR Satellite Constellation. – 2022. [Електронний ресурс] // Iceye – Режим доступу: <https://www.iceye.com/press/press-releases/iceye-signs-contract-to-provide-government-of-ukraine-with-access-to-its-sar-satellite-constellation> [дата звернення 23.10.2023]
37. Alex Horton, Serhii Korolchuk. Whatever the fuss over Elon Musk, Starlink is utterly essential in Ukraine. – 2023. [Електронний ресурс]. Washington Post – Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/09/08/elon-musk-starlink-ukraine-war/> [дата звернення 23.10.2023]

38. Yusa Djuyandi, Arfin Sudirman, R. Widya Setiabudi Sumadinata. Taiwan Crisis: A Strategic Analysis Amid the US-China Tension. Article in Seybold Report ISSN 1533-9211. – 2022. – 596-610 pp. [дата звернення 25.10.2023]
39. The Taiwan Straits Crises: 1954–55 and 1958 [Електронний ресурс] . Office of the Historian – Режим доступу: <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/taiwan-strait-crises> [дата звернення 25.10.2023]
40. Adam P. Liff, Dalton Lin. The “One China” Framework and International Politics. The China Quarterly, Volume 252. Cambridge University Press, – 2022. – 1094 – 1116 pp [Електронний ресурс]. Office of the Historian – Режим доступу: <https://www.cambridge.org/core/journals/china-quarterly/article/one-china-and-the-crosstaiwan-strait-commitment-problem/B3920960100A0B99C1D3F1F39DDAD965#article> [дата звернення 26.10.2023]
41. Taiwan: The Origins of the U.S. One-China Policy. Congressional Research Service. IN FOCUS. – 2023 (Last Updated – September 28.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sgp.fas.org/crs/row/IF12503.pdf> [дата звернення 26.10.2023]
42. Ryan Hass. An American Perspective on the Role of Taiwan in US-China Relations. Foreign Policy at BROOKINGS. POLICY BRIEF – 2022. – 14 pp. [дата звернення 27.10.2023]
43. Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China. U.S. Department of Defense. Annual report to Congress. – 2023. – 192 pp. [дата звернення 27.10.2023]
44. Christopher A. Ford. Defending Taiwan: Defense and Deterrence. Occasional Paper. Volume 2, Number 2. National Institute Press Virginia US. – 2022. – 62 pp. [дата звернення 28.10.2023]

45. Ming-shih Shen. China's Cyber Warfare Strategy and Approaches toward Taiwan. National Defense University – 2019. – 18 pp. [дата звернення 28.10.2023]
46. Eric Setzekorn, PhD. New Opportunities amid Increasing Threats. Taiwan and the U.S. Army. MILITARY REVIEW – 2020. – 210-219 pp. [дата звернення 29.10.2023]
47. Mandip Singh. A Possible Strategy for the Defense of Taiwan. Institute for Security & Development Policy. Issue Brief – 2023. – 9 pp. [дата звернення 30.10.2023]
48. Robert D. Blackwill, Philip Zelikow. The United States, China, and Taiwan: A Strategy to Prevent War. Council on Foreign Relations. Council Special Report No. 90 – 2021. – 90 pp. [дата звернення 30.10.2023]
49. David Santoro, Ralph Cossa. The World After Taiwan's Fall. Pacific Forum International. ISSUES & INSIGHTS VOL 23, SR 2 – 2023. – 75 pp. [дата звернення 31.10.2023]
50. Bonny Lin. U.S. Allied and Partner Support for Taiwan. Responses to a Chinese Attack on Taiwan and Potential U.S. Taiwan Policy Changes. U.S.-China Economic and Security Review Commission. – 2021. – 13 pp. [дата звернення 31.10.2023]
51. Bartosz Gierczak. The Russo-Ukrainian Conflict. INTL405-02 – 2020. – 37 pp. [Електронний ресурс]. Research Gate – Режим доступу: [\(PDF\) The Russo-Ukrainian Conflict \(researchgate.net\)](#) [дата звернення 01.11.2023]
52. Hanna Shelest. Lessons from Russia's First Assault on Ukraine: 20 Years Since Tuzla – October 10, 2023. [Електронний ресурс]. Сера – Режим доступу: <https://cepa.org/article/lessons-from-russias-first-assault-on-ukraine-20-years-since-tuzla/> [дата звернення 31.11.2023]
53. Luca Cenciarini. The origins of the Ukrainian Crisis, The conflict in a country divided between Russia and the EU – April 2020. – 8 pp. [дата звернення 31.11.2023]

54. Taras Kuzio. Russian stereotypes and myths of Ukraine and Ukrainians and why Novorossiia failed. Article in *Communist and Post-Communist Studies* 52 (2019). – 2019. – 297-309 pp. [дата звернення 31.11.2023]
55. Elizabeth A. Wood, William E. Pomeranz, E. Wayne Merry, Maxim Trudolyubov. *Roots of Russia's War in Ukraine*. Woodrow Wilson Center Press Washington, D.C. Columbia University Press New York. -2016. – 147 pp. [дата звернення 31.11.2023]
56. D. K. Shahi *Geopolitical and Geostrategic Significance of Wakhan Corridor*. *International Journal of Research in Social Science* Vol. 12 Issue 07, July 2022, ISSN: 2249-2496 Impact Factor: 7.081. DAV PG College, Dehradun, Uttarakhand, India – 2022. – 115-223 pp [дата звернення 01.11.2023]
57. Steven Yeadon. *Advancing an Understanding of Military Robotic Exoskeletons*. Article in *Journal «Infantry»*, Volume 109, Number 4. – 2020-2021. – 59 pp. [дата звернення 01.11.2023]
58. M. L. Cummings. *Artificial Intelligence and the Future of Warfare (Research Paper)*. International Security Department and US and the Americas Programme - January 2017. – 16 pp. [дата звернення 01.11.2023]
59. Dara Massicot. *Russian Military Operations in Ukraine in 2022 and the Year Ahead*. U.S. Senate Committee on Armed Services - February 28, 2023. – 8 pp. [дата звернення 01.11.2023]
60. P. Burkovskiy, O. Haran. *Ukrainian Offensive Operations in 2022: Strategic Context, Capabilities, Risks and Likely Scenarios*. *Pulaski Policy Papers Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego* ISSN 2080-8852 Warsaw, - 2022. – 12 pp. [дата звернення 01.11.2023]
61. Jack Watling, Nick Reynolds. *Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine*. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. – 2023. – 32 pp. [дата звернення 01.11.2023]
62. Mykola Sungurovskiy, Oleksiy Melnyk. *WAR OF ATTRITION: COMPARING CAPABILITIES*. Analytical report. Razumkov centre. – 2023. – 17 pp. [дата звернення 01.11.2023]

63. Jack Watling, Oleksandr V Danylyuk, Nick Reynolds. Preliminary Lessons from Russia's Unconventional Operations During the RussoUkrainian War, February 2022–February 2023. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. – 2023. – 37 pp. [дата звернення 01.11.2023]
64. Means of Russia hybrid warfare against Ukraine. scientific edition. – К. : National Defense University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, 2017. – 40 pp. [дата звернення 02.11.2023]
65. Donbas War and Ukraine's Security. [Електронний ресурс]. Razom for Ukraine – Режим доступу: <https://static.razomforukraine.org/wp-content/uploads/2017/01/2.-Donbas-War-and-Ukraines-Security.pdf> [дата звернення 02.11.2023]
66. Kristian Åtland. Destined for deadlock? Russia, Ukraine, and the unfulfilled Minsk agreements. a Institute of Slavic, East European, and Eurasian Studies, University of California, Berkeley, CA, USA; b Strategic Analysis and Joint Systems Division, Norwegian Defence Research Establishment, Kjeller, Norway - Received 27 September 2019; accepted 14 January 2020. – 23 pp. [дата звернення 02.11.2023]
67. Vasyl Filipchuk, Olena Zakharova, Yevhen Yaroshenko. International Peacekeeping and the War in Eastern Ukraine: Are There Any Points of Contact? International Centre for Policy Studies – 2016. – 33 pp. [дата звернення 02.11.2023]
68. Volodymyr Horbulin. The World Hybrid War: Ukrainian Forefront. Kharkiv: Folio ISBN 978-966-03-7830-8, — 2017. — 158 p [дата звернення 02.11.2023]
69. Pavel BAEV. Russia's War in Ukraine: Misleading Doctrine, Misguided Strategy. Russie.Nei.Reports, No. 40, Ifri, – October 2022. – 24 pp. [дата звернення 02.11.2023]
70. The geopolitical impact of the conflict in Ukraine. KPMG International [Електронний ресурс]. KPMG – Режим доступу:

- <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/03/russia-ukraine-geopolitical-impact.pdf> [дата звернення 02.11.2023]
71. Ioannis E. Kotoulas, Wolfgang Puzsta. Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute. – June 2022, Report No.4. – 76 pp. [дата звернення 03.11.2023]
72. Ukrainians and Third-Country Nationals Crossing Back to Ukraine – 2022 Overview. UKRAINE RESPONSE 2022 – 2023, SUMMARY FINDINGS, Data collected: 16 April – 31 December 2022, International Organization for Migration. – 9 pp. [дата звернення 03.11.2023]
73. Ukraine Refugee Situation. [Електронний ресурс]. Operation Data Portal – Режим доступу: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [дата звернення 03.11.2023]
74. Zoriana Mishchuk. Between Vague Return Prospects and Limited Employment Opportunities: The Challenges of Ukrainian Refugees' Labour Market Integration. CLOBSEC ideas shaping the world. – 2023. – 6 pp. [дата звернення 03.11.2023]
75. Justin-Damien Guénette, Philip Kenworthy, Collette Wheeler. Implications of the War in Ukraine for the Global Economy. EQUITABLE GROWTH, FINANCE, AND INSTITUTIONS POLICY NOTE. World Bank Group Equitable Growth, Finance & Institutions. EFI Policy Note 3. – April 2022. – 31 pp. [дата звернення 03.11.2023]
76. D. K. Shahi. War in Ukraine: A Geopolitical Analysis. International Journal of Research in Social Science Vol. 12 Issue 06, June 2022, ISSN: 2249-2496 Impact Factor: 7.081. – 89-97 pp. [дата звернення 03.11.2023]
77. Frédéric Mauro. The War in Ukraine and Europe's Geopolitical Awakening. Institut de relations internationales et strategiques. Note - #17. – 2023. – 16 pp. [дата звернення 03.11.2023]
78. Hoesung Lee, José Romero and core writing Team. CLIMATE CHANGE 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers. A Report of the

- Intergovernmental Panel on Climate Change. – 2023. – 34 pp. [дата звернення 04.11.2023]
79. Jameel R. Kaddo. Climate Change: Causes, Effects, and Solutions. Parkland College. Honors Program. – 2016. – 13 pp. [дата звернення 04.11.2023]
80. CONFLICT PREVENTION IN RESOURCE-RICH ECONOMIES. The United Nations Interagency Framework Team for Preventive Action. New York, NY 10017. – 2011. – 48 pp. [дата звернення 04.11.2023]
81. Oil Market Report - October 2023 [Електронний ресурс] . World Energy Employment 2023 – Режим доступу: - <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-october-2023#overview> [дата звернення 04.11.2023]
82. Ali A., Audi M., Roussel Y. Natural Resources Depletion, Renewable Energy Consumption and Environmental Degradation: A Comparative Analysis of Developed and Developing World. International Journal of Energy Economics and Policy. 2021. 251–260 pp. [дата звернення 04.11.2023]
83. Johnson J. Artificial intelligence & future warfare: implications for international security. Defense & Security Analysis. 2019. 1–23 pp. [дата звернення 04.11.2023]
84. Theory of International Politics : підручник. Long Grove : Waveland Press, Inc, 2010. 249 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=OaMfAAAQBAJ&pg=PP5&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false [дата звернення 14.11.2023]
85. The Oxford Handbook of the Economics of Peace and Conflict: підручник / ed. by M. R. Garfinkel, S. Skaperdas. Oxford: Oxford University Press, 2012. 860 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=xk9pAgAAQBAJ&pg=PR3&hl=uk&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false [дата звернення 14.11.2023]

- 86.Said E. W. The Clash of Ignorance. 2001. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.thenation.com/article/archive/clash-ignorance/>. [дата звернения 14.11.2023]
- 87.К. Avruch. Culture and Conflict Resolution. [Электронный ресурс] GSDRC – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=OofmUheyGJAC&pg=PR7&hl=uk&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false [дата звернения 14.11.2023]
- 88.Doyle M. W. Liberalism and World Politics. American Political Science Review. 1986. Vol. 80, no. 4. 1151–1169 pp. [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/5475241/mod_resource/content/2/Michael%20Doyle%201986.pdf [дата звернения 16.11.2023]
- 89.Brown A. R. Fearon: Rationalist explanations for war. [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://adambrown.info/p/notes/fearon_rationalist_explanations_for_war. [дата звернения 15.11.2023]
- 90.Joint Doctrine Note 2-19 "Strategy". US Army // 2019. 40 p. [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/jdn_jg/jdn2_19.pdf. [дата звернения 16.11.2023]
- 91.Chuan M. H. THE CONCEPT OF OPERATIONAL ART // 2019. 38–50 pp. [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.mindef.gov.sg/oms/safti/pointer/documents/pdf/V49N1_The_Concept_of_Operational_Art.pdf. [дата звернения 16.11.2023]
- 92.D. K. Albino, K. Friedman, Y. Bar-Yam, W. G. Glenney IV. Military Strategy in a Complex World // 2016. 2–22 pp. [дата звернения 16.11.2023]
- 93.Buckel C. A New Look at Operational Art: How We View War Dictates How We Fight It. JFQ 100. 2021. P. 91–100. [дата звернения 16.11.2023]

94. Frank Zachar. Strategic Maneuver: Defined for the Future Army : монографія. Fort Leavenworth, Kansas : School of Advanced Military Studies, 2000. 66 p. [дата звернення 16.11.2023]
95. Huxley D. D. Unaligned: Maneuver Warfare Theory and the Australian Army. Army War College Review. 2017. Vol. 3, No. 1. P. 25–35. [дата звернення 17.11.2023]
96. Rodríguez N. The War for the Public Mind Psychological Warfare. Air University review (United States edition). 2020. FIRST EDITION (2020). P. 175–186. [дата звернення 17.11.2023]
97. Hamel S. H. Methods of Psychological Warfare on Social Media users and their impact on the value system. International Journal of Research. 2016. Volume 03, Issue 12. P. 1–20. [дата звернення 17.11.2023]
98. Abstract. The Oxford Handbook of the Economics of Peace and Conflict [Електронний ресурс] Oxford Academic – Режим доступу - <https://academic.oup.com/edited-volume/28320> [дата звернення 17.11.2023]

SUMMARY

The qualification work on the topic "Principles of conducting a "hot war" in the early twenty-first century in a global perspective and on specific examples: goals, tools, results" consists of a table of contents, abstracts, introduction, main text of 4 sections, namely:

- Theoretical and Methodological Aspects of the "Hot War" in a Global Perspective
- Modern global dynamics and tools for conducting "hot wars" in the 21st century
- The Problem of Taiwan: The Current Conflict and Its Consequences in the Global Context
- The Russian-Ukrainian War: Experience and Consequences

Each section has from 2 to 5 subsections that help to better navigate the topic, conclusions, references (98 sources) and a summary in a professional language (English).

The opening chapter "Theoretical and Methodological Aspects of the "Hot War" in a Global Perspective" we discuss the methods used in writing the paper, namely historical analysis, documentary analysis, case study analysis, literary analysis and the method of induction.. It explores diverse perspectives on the causes of international conflicts, examining approaches like realism, economics, culture, liberalism, and rationalism. Realism, as defined by Kenneth N. Waltz, analyzes state interactions in an anarchic system, impacting their behaviors. The economic approach, advocated by authors like Garfinkel, Skaperdas, Stiglitz, Bilmes, and Enders, highlights economic factors and global relations in conflicts. Cultural perspectives, from Huntington and Avruch, focus on identity and values. The liberal approach, exemplified by Doyle, links democracy to peace, while the rational approach, as per Fearon, aims to refine explanations for conflict emergence.

Contemporary military conflicts encompass not only physical combat but also psychological, communication, and strategic tactics. "Hot warfare" methodology incorporates targeted planning, operational art, maneuverability, and psychological warfare, stressed by Linebarger, Hame, Ponsonby, MacDonald, and Paddock. Prioritizing speed and efficiency in decision-making confers a psychological edge. Psychological warfare utilizes communication channels, including social media, to influence opinions and achieve strategic objectives. Cultural and social changes in military education are essential for grasping and implementing new strategies.

The source base of the research was also analyzed, where we described several interesting and, in our opinion, good sources that should be worked on more deeply.

The second chapter "Modern global dynamics and tools for conducting "hot wars" in the 21st century" delved into evolving geopolitical dynamics, highlighting the rise of new global players, the pursuit of aggressive tactics by states, and shifting geostrategic interests, all fueling escalating tensions among world powers. Contemporary military conflicts are shaped by cutting-edge technological advancements that redefine strategy and capabilities. Innovations like cyberwarfare, artificial intelligence, robotic exoskeletons, unmanned aerial vehicles (UAVs), and others are reshaping the landscape of warfare.

Nations engage in conflicts for varied reasons: vying for supremacy, resource access, territorial control, and addressing the challenges posed by climate change. These modern conflicts have far-reaching global repercussions, impacting international relations and overall security. Addressing conflicts on a global scale presents formidable challenges for international organizations and countries, spanning terrorism, proliferation of weapons of mass destruction, information warfare, and resource allocation disputes.

The tools of "hot war" in the contemporary era were explored, encompassing cyber warfare utilizing the internet and information technologies for military operations, hybrid warfare amalgamating military, information, and economic

tactics, and the use of drones and autonomous systems in warfare, reducing risks while enhancing battlefield support. Additionally, the significance of outer space as a theatre for military operations, employing satellites for surveillance and communication, was underscored due to its strategic importance in modern conflicts.

The third chapter “The Problem of Taiwan: The Current Conflict and Its Consequences in the Global Context” scrutinizes the Taiwan conflict and its worldwide ramifications, tracing its roots from the Chinese Civil War and the split of the Republic of China into Taiwan and PRC. While China aims for reunification under "One China," Taiwan advocates for independence. Despite support from the United States and other nations, Taiwan lacks full international recognition, complicating its global position. The dynamics of international relations concerning Taiwan are intricate, potentially perilous, necessitating a cautious, balanced approach from all involved parties.

Military strategies of the conflicting sides were assessed, revealing their significant impact on unfolding events. Both sides brace for potential conflict through defense strategy development, military readiness escalation, and provocative actions in the region, encompassing military, political, and cyber tactics. Sustaining peace in the Taiwan Strait demands meticulous analysis and global cooperation.

The study delved into the use of advanced technologies and tactics in potential military actions against Taiwan, including air and sea blockades, amphibious invasion prospects, and cyber threats posed by China's People's Army. Taiwan counters these risks through asymmetric military capabilities and support from the U.S., whose intervention could pivotally influence the conflict, reshaping East Asian dynamics and global relations. Such a conflict bears the potential to reshape strategies and relationships among nations and regions, altering the geopolitical landscape and posing new threats to international security and order. Varied reactions from different countries and regions will ripple across political, economic, military, and socio-cultural dimensions of international relations.

The fourth chapter “The Russian-Ukrainian War: Experience and Consequences” delves into the contemporary and highly pertinent Russian-Ukrainian conflict, examining its background within the intricate tapestry of national identities, historical events such as the Tuzla Island dispute and Crimea's annexation, geopolitical disparities, and cultural distinctions between Russia and Ukraine. Military operations involve diverse strategies on both sides, with Russia employing conventional warfare, cyber warfare, hybrid tactics, and information propaganda to achieve its objectives. In response, Ukraine focuses on strengthening its military and air defense, enhancing intelligence capabilities, collaborating with international partners, and utilizing internal resources to safeguard territorial goals and sovereignty.

The impact of the hybrid war in Ukraine is scrutinized, institutionalizing the crisis as an internal conflict while shifting focus from Crimea to certain areas of Donetsk and Luhansk. Russia leverages hybrid and covert actions to influence the conflict's trajectory. International organizations' reactions vary, encompassing support for Ukraine, condemnation of Russian aggression, attempts to resolve the conflict, and Russia's obstruction of resolutions, influencing individual countries. This conflict disrupts global norms of territorial integrity and security, altering international relations and prompting geopolitical shifts, including discussions on the potential accession of Finland and Sweden to NATO.

The conflict's far-reaching consequences extend to the global economy, contributing to inflationary pressures and economic turbulence. Sanctions against Russia impact global financial markets. The humanitarian crisis results in a significant number of internally displaced persons and refugees, necessitating support and integration efforts. Addressing these global challenges requires international cooperation and coordination to navigate the multifaceted impact on armed forces, humanitarian needs, and economic stability.

The principles of "hot war" in the early twenty-first century have undergone significant changes in the global perspective. The tools of warfare now include cyberwarfare, hybrid warfare, autonomous systems and other new technologies

that allow influencing the enemy in a multilayered space. Violence and information are becoming key means of achieving goals in global conflicts. The results of such wars affect the geopolitical picture of the world, international relations, economy and security. Looking at specific examples, such as the Russian-Ukrainian conflict and the potential conflict between China and Taiwan, we can see that hot wars involve a comprehensive strategy that combines military, information, economic and political aspects. Ensuring stability and peace in the context of modern wars requires international cooperation, diplomatic efforts and adaptation of international organizations to new challenges.